

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09106

TEATER-SHPIL

Mendl Elkin

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מענדל עלקין

טעאטער = שפּיל

(פאר קליין און גרויס)

די מוזיק איז רעדאקטירט און צוגעגרייט צום דרוק פון
מיכל געלבארט

ארויסגעגעבן דורכן
בילדונגס-קאמיטעט פון אַרבעטער-רינג
ניו-יאָרק, 1949

P L A Y S
(For Children and Adults)

By
MANDEL ELKIN

Copyright, 1949, by
Farlag Workmen's Circle of the
Educational Committee of the Workmen's Circle
175 E. Broadway, New York 2, N. Y.

Printed in the U. S. A. by
The Shoulson Press, New York

מענדל עלקין

טעאטער-שפיל:

(פאר קליין און גרויס)

1. די ליידן פון עדיפוס (טרויער שפיל אין איין אקט) . . . 7
2. א דין תורה מיטן ווינט (א שפיל אין צוויי בילדער, לויט א תלמודישער-אגדה אין נוסח י. ל. פרץ) . . . 53
3. דאָס גוטע שוועלבעלע (א קינדער שפיל אין איין אקט) . 79
4. בום און דריידל (א מעשהלע אין פיר אקטן, לויט נ. שקליאר) 111
5. מאַטל טרעמפ (א קינדער שפיל אין איין אקט און צוויי בילדער) 161
6. פורים צו דער סעודה (א חסידיש בילד) 181
7. אין פאַרריאָר (א בילד פון אלטן יידישן שטייגער) . . . 203
8. קאַנראַדס חלום (א שפיל אין איין אקט מיט א פראָלאָג) 223

די ליידן פון עדיפום

טרויער-שפיל אין איין אקט

(אויף דער טעמע פון סאפאקלעס)

די ליידין פון עדיפום

טרויער-שפיל אין איין אקט

(אויף דער טעמע פון סאפאקלעס)

באַטײַליקן זיך :

עדיפום
יאַקאָסטע
איסמענע } זייערע קינדער
אַנטיגאָנע }
קרעאַזן — יאַקאָסטעס ברודער
טערעזיאַם
פאַסטעך
אַנזאַגער
פריסט
לייב-דינער
משוגענע
בלינדער באַנדוריסט
ערשמער אַלמער
צווייטער אַלמער
ערשמע פרוי
צווייטע פרוי
יאַקאָסטעס דינערינס
צוויי דינער
פאַלק

פאר עדיפוסעס פאלאץ. א טונקלקייט פארהילט דעם פאלאץ.
עס הערט זיך גלעקער געקלאנג. דא און דארט באווייזן
זיך מענער און פרויען — טרויעריקע פיגורן. פון די דאזיקע
פיגורן טיילט זיך אויס איינער — דער בלינדער באנדוריסט.
ער גייט צו צו די טרעפ פון פאלאץ און זעצט זיך אויף
דער אונטערשטער טרעפ מיט זיין באנדורע. (פויזע)

באנדוריסט :

פארהילט אין סודותדיקן נעפל
פארעלט שטייט עדיפוסעס הויז.
קיין שמים, קיין קלאנג, אלץ טויט ארום ...
ניט אזוי ז'געווען אמאל,
ווען לאיאס האט רעגירט דאס לאנד.
ניט אזוי ז'געווען אויך דאן,
ווען עדיפוס האט'ס באפרייט פון ספינקס.
פארשוואונדן אלץ ...
מע זאגט : דאס פאלק קומט אום פון פעסט
און יאמער טראגט זיך איבער לאנד ...
וויי איז אונדז ... וויי איז אונדז ...
(ער הויבט אן לאנגזאם זינגען און שפילן)

מוזיק נומ. 1.

אין קימערזאנס וועלדער שפאלטן
האט א הירט זיך אויפגעהאלטן.
זיינע סטאדעס שאף און רינדער
געחייט האט ער ווי קלוינע קינדער.
פריילעך פלעגט זיין הארן שאלן
בני די ערשמע זונען-שמראלן,
און אין טונקעלע פארנאכטן,
פלעגט דער הירט זיך שמיל פארטראכטן,
און מיט אויגן פול מיט זארגן
שטיין פלעגט ער ביז גרויען מארגן.

אוינמאל, אין א טאג א טריבן
איז ער אויף אויבן שטיין געבליבן:
א שאף ו'געגאנגען אים פארלארן, —
איז פון הירט א שטיין געווארן ...

(פון לינקס קומען אן צוויי אלטע גריכן)

ערשטער אלטער :

קלאנגען טראגן זיך ארום אין שטאט —
קרעאן איז שוין צוריקגעקומען.
וואסער הילף מ'ער אונדז געבראכט ?
וואס האט פאייכאס אים געזאגט ?

צווייטער אלטער :

פארלארן גייט דאס קדמון פאלק ...
כ'האב א פרוי אן אלטע הינט געזען,
זי איז גערירט פון זינען, לויפט ארום
ווי אין א וואלד, און שרייט און רופט
די קינדער אירע פון די קברים, —
פון מגפה אומגעקומען איצט ...
עס שוידערט קוקנדיק אויף איר.
וואס וועט זיין דער סוף מיט אונדז ?

(דערועט דעם בלינדן באנדוריסט)

וואס זיצסטו, פריינד, דא אויף די שטיגן ?
האסט א שטים פון הויז פארנומען ?
אדער זינגסט אליון צו שטומע ווענט ?
עס וועלן קומען באלד דער פריסט, דאס פאלק
רופן צו עדיפוסן נאך הילף, —
גיי אוועק, זיי וועלן דיך צעטרעמן דא.

(באנדוריסט אפ אין שרעק)

א בלינדער, נעבעך, א רחמנות.
ווער קאן אים אבער העלפן איצט ? —
מיר זיינען אלע בלינדע שאף.

(זיי גייען און באגעגענען צוויי פרויען)

ערשטע פרוי :

איר גײט אונדזי פון עדיפוסן, —
וואָס האָט ער צו אייך גערעדט ?

צווייטע פרוי :

האַט ער אונדז אַ טרײַסט געשיקט ?
די מגפה אָפגעשטעלט ?

ערשטער אַלטער :

גײן, עדיפוס זיצט אין הויז,
ער באַווייזט זיך ניט צום פאַלק.
עס קלייבט דאָס פאַלק זיך גײן צו אים
און פאַדערן זײן הילף.
(אָ)

ערשטע פרוי :

קום פון דאַנען, קום אוועק,

דער פאַלאַץ יאָגט נאָר אַן אַ שרעק.
קום אוועק.

צווייטע פרוי :

קום גיכער, אַ געטער הייליקע...
(ביידע אָפּ. עס לאָזן זיך הערן ווייטע שטימען אין באַגלייטונג
פון גלאַקן-קלאַנג. די שטימען קומען אַלץ געענטער ביז
עס דערהערן זיך דייטלעך קלאַרע אויסרופן :)
זאָל עדיפוס אונדז העלפן !
זאָל ער אונדז פון פעסט באַפרייען !
לאַמיר גײן צו עדיפוסן !
צו עדיפוסן ! צו עדיפוסן !

פריסט :

(פון דער ווייטן, מיט די לעצטע ווערטער באַווייזט ער
זיך מיטן צולם)
לאַמיר, קינדער, גײן צו אונדזער אויסדערוויילטן,
צו עדיפוסן, דעם האַר.
זאָל ער אונדזער שטים דערהערן

און פון בײַזער פעסט אונדז שיצן.
לאַמיר צו אַפּאַלאַ בעטן
און צו הילף אים רופן.
קומט, קינדער!

(דער עולם קומט אָן אין באַגלייטונג פון גלאַקן־קלאַנג, אַלע
שטעלן זיך אויס קעגן פּאַלאַץ מיטן פּריסט בראש. דער
פּריסט לאַזט זיך אַראָפּ אויף די קני, דער עולם טוט אים
נאָך און זיי זינגען אין כאָר זייער תּפילה)

מוזיק נומ. 2.

כאָר :

גרויסער אַפּאַלאַ, פּאַרנעם דאָס געבעט,
שטרעק אויס אונדז מיט חסד דיין האַנט.
פּאַרגיב אין דיין גרויסמוט אַ יעדן זיין חטא
שטעל אָפּ די מגפה אין לאַנד.
עס יאָגט אונדז דער אומגליק אין היים און אין פעלד,
עס פּאַלן פון דאַרשט שאַף און רינד,
עס טראַגט זיך אַ יאָמער פון שטוב און געצעלט,
עס גוססן מומער און קינד.
אַ, גרויסער אַפּאַלאַ, מיר בעטן דיך, גאָט,
באַשיץ אונדז פון אומגליק און פיין.
באַווייז אונדז דיין חסד, באַווייז דיין גענאָד, —
געהייליקט דיין נאָמען זאָל זיין!

(זינג לעצטע 4 ווי ערשטע 4 שורות)

(ווען דאָס געבעט ענדיקט זיך, באַווייזט זיך עדיפּוס פּאַרן
פּאַלאַץ־טיר. דער עולם שטעלט זיך אויף און זינגט אים
אַ לויב געזאָנג)

אַ לויב צו דיר פון פּאַלק און לאַנד,
געבענמשט זאָל זיין דיין פּאַמער האַנט!
מיט ברכות קומען מיר צו דיר:
געבענמשט זאָל זיין דיין שוועל און מיר!

מוזיק נומ. 3.

די מוזיק פון נומ. 3 און ווייטער זע באַמערקונגען צום סוף.
(עדיפּוס שטעלט אָפּ דאָס געזאָנג. אַלע צעשפּרייטן זיך איי-
בער די טרעפּ)

עדיפום :

א, קינדער, זאגט :
וואָס האָט איר זיך פאַרזאַמלט אויפן פּלאַץ דאָ,
מיט קעפּ געבויעגענע, בני מיין הויז ?
איך ווײַס, ס'איז פול די שטאַט
מיט ווײַ געשרײַ און מיט געוויינן.
האַט דאָס אייך איצט געבראַכט אַהער ?
זאָג מיר, פּריסט, און זאָג מיר קלאָר :
איז דער אומגליק טאַקע גרויס,
אַדער ס'פאַלק איז בלויז אין שרעק ?

פּריסט :

א, עדיפום, הערשער מעכטיקער !
צי ווײַסטו דען נישט אַלץ אַלײן ?
ווײַסטו דען נישט וואָסער בראַך
עס האָט אונדז היינט געבראַכט אַהער ?
דו ווײַסט אַלײן ווי שטאַרק
עס איז פאַרשפּרײט די פעסט,
ווי אַלץ קומט אום, — דו ווײַסט עס וואויל.
נון, קומען מיר אַצינד צו דיר
און בעטן הילף.
דען זיכער זײַנען מיר,
אַז אויך נאָך איצט
ביסטו דער זעלבער, ווי געווען אַמאַל,
ווען באַפּרײט האָסטו די שטאַט
פון גרויסן אומגליק — פון דעם ספּינקס,
און האָסט געראַמעוועט דאָס לאַנד !

עדיפום :

א, קינדער אַרימע ! גוט באַקאַנט איז מיר די זאַג,
וואָס האָט געבראַכט אייך היינט אַהער,
צו די שטיגן פון מיין הויז.
איך ווײַס, אַז אַלע לײַדט איר שטאַרק.
אַבער ...
ווי גרויס עס זאָל ניט זײַן די לײַד בני אייך
— לײַד איך נאָך מער, ווייל איר
לײַדט יעדערער פאַר זיך,

און איך זוך הילף פאר אלעמען, —
 פאר זיך, פאר אייך, פאר גאר דאס לאנד.
 כ'האב נעכט אן שלאף שוין פיל פארבראכט
 טראכטנדיק אלץ, וואס צו טאן.
 און דאס איינציקע, צו וואס כ'האב זיך דערטראכט
 האב איך געטאן שוין לאנג : איך האב געשיקט
 קרעאן, מיין העלד, צו פאייבאסן, אין דעלפאי-לאנד
 נאכצופרעגן זיך כיי אים,
 ווי אזוי צו ראטעווען דאס לאנד.
 ער זאגט זיך אבער זייער לאנג
 און דאס פילט אן מיין הארץ מיט זארג.
 נאר ווי באלד ער קומט צוריק, —
 טו איך אלץ, וואס פאייבאס הייסט.

פריסט :

איך האב ערשט געהערט אין שטאט א קלאנג,
 אז קרעאן האט זיך שוין אומגעקערט
 און ס'זעט אויס אז אויך מיט פרייד, —
 ער גייט באקראנצט מיט לארבער צווייג.

עדיפוס :

הלוואי זאל אמת זיין
 דיין גוטע בשורה, פריסט !
 (עס קומט אריין קרעאן)
 געבענטשט זאל זיין דיין טראט
 כיי דיין אנקומען, קרעאן !
 זאג : וואסער טרייסט האסטו געבראכט ?
 וואס האט פאייבאס דיר געזאגט ?

קרעאן :

ווילסטו אויסהערן מיין ווארט
 אין קעגנווארט פון זיי ? —
 איז גוט, איך קאן דאס טאן,
 אבער בעסער וואלט געווען
 אריינצוגיין אין הויז.

עדיפום :

פאר אלעמען דערצייל,
ווייל מיין גאנצע זארג איז איצט
בלויז נאר וועגן זיין, —
איך זארג זיך נישט פאר זיך.

קרעאָן :

טאָ הער זשע צו מיט קאָפּ,
וואָס פּאַיבאַם האָט געזאָגט!
ער הייסט אַראַפּוואַשן דעם פּלעק,
וואָס בלוטיקט איבער אונדז פון לאַנג
און ריין מאַכן דאָס לאַנד פון זינד.

עדיפום :

וואָס איז דאָס פאַרע זינד ?

קרעאָן :

די זינד איז גרויס, די זינד איז מאַרד!
און פאַר יענעם מאַרד ווערט געשמראַפט דאָס לאַנד.

עדיפום :

און איבער וועמען איז באַגאַנגען יענער מאַרד,
וואָס בלוטיקט עד היום נאָך איבער אונדז ?

קרעאָן :

אַ קיניג האָבן מיר געהאַט אין לאַנד,
אַ פירער מיטן נאָמען לאַיאָס.

עדיפום :

איך האָב אים קינימאַל ניט געזען,
כ׳האָב אַבער געהערט פון אים אַ סך.

קרעאָן :

עם הייסט כפירוש אונדז דער גאָט
באַשמראַפן שמרענג די מערדער,
ווער דאָס זאָל ניט זיין.

עדיפום :

איז מעגלעך צו געפינען זיי נאך איצט ?
איז דא פון זיי א שפור ? וואו זיינען זיי ?

קרעאן :

פאייבאס זאגט, — ביי אונדז אין לאנד, —
און דער וואס זוכט — געפינט...

עדיפום :

וואו מ'מען לאיאסן געטויט ?
איז זיין היים ? ערגעץ וואו אין פעלד ?
אדער אפשר אין דער פרעמד ?

קרעאן :

ער האט זיך גיין געלאזט אין וועג,
צום גאט,
און האט זיך נישט צוריקגעקערט.

עדיפום :

זיינען די באגלייטער זיינע אלע טויט ?
האט אפשר ווער פון דורכגייער
צומאל באמערקט עטוואס אזוינס
וואס קאן אונדז אויפקלערן דעם מארד ?

קרעאן :

ס'זעט אויס, אז אלע זיינען טויט.
בלויז איינער איז געבליבן גאנץ.
ער מ'זיך אומגעקערט אהיים,
און דערציילט נאך איינס.

עדיפום :

וואס דערציילט דער מענטש ?
מיר דארפן וויסן אלץ.
אפטמאל קאן א קלייניקייט
אויך אויפקלערן א סך.

קרעפן :

מערדער, זאגט ער, זיינען אנגעפאלן
און דערמאָרדעט לאַיאַסן, —
ניט קיין איינער, נאָר אַ סך.

עדיפּום :

צי האָט צומאָל נישט אין דעם מאָרד
געשפּילט אַ ראָל דער קלאַנג פֿון געלט ?
צי איז די שרעקלעכע געהיימניש
פֿון שוחד ניט באַווירקט אַמאָל ?

קרעפן :

געווען אַ חשד אזאָ צוערשט,
מען האָט אַ צייט געמיינט אזוי.

עדיפּום :

וואָס האָט אייך דאַמאָלסט דען געשמערט
אויפצודעקן דעם פאַרברעך ?
וואָס איז אייך געווען אין וועג,
די פּרטים צו אויסגעפינען באלד
פֿון דעם שוידערלעכן מאָרד,
און די מערדער בייזע גלייך,
באַשמראַפּן אויפֿן אַרמ ? !

קרעפן :

אַ שווערע צייט איז דאָן געווען :
די ספינקס האָט חורבן אונדז געבראַכט,
און אין אומגליק האָבן מיר
פאַרגעסן טאָן, וואָס מעגלעך איז.

עדיפּום :

(טראַכט אַ ווילע)
נו, אויב אזוי, מוז איך אַנהויבן פֿונסניי !
איך מוז אויסגעפינען באלד
די פּרטים פֿון דעם מאָרד.
און ווער דער מערדער זאל נישט זיין, —
ער וועט באַקומען שוין זיין שמראַף !

עם איז מיין ווילן און מיין פליכט
זיך אַנצונעמען פאר מיין פאלק.
מוטיק וועל איך טאן מיין פליכט
און אומגליק אויסראטן פון לאַנד.
שטייט אויף, איר אלע פון די שטיגן
און זאל עמיצער פארזאמלען
דאָס גאַנצע קדמון פאלק אהער.

פריסט :

איך וואלט מיין האר גע'עצהט דיר
דעם נביא ברענגען ; ברענג אים גלייך אהער
און פּרעג בני אים זיין ווארט.

עדיפום :

גרויט בין איך צו טאן אַלצדינג,
וואס די געמער הויסן טאן, —
אַלי איונס, צי דאָס וועט ברענגען גליק פאר אונדז,
צי אפשר אומגליק, אונטערגאַנג...
זאל טערעזיאס דער נביא
אַריבערקומען גלייך צו אונדז.
שיקט און ברענגט מיר אים אהער.

פריסט :

שטייט אויף, איר קינדער, פון די טרעפן
און מיט האַפנונג אין האַרצן לאַמיר גיין,
דען גאַטס באַשײד ט'געבראַכט קרעאַן
און עדיפום, ווי אַמאַל,
זאַגט אונדז צו זיין שוין.

(אַלע שטעלן זיך אויף און זינגען דאָס לויב געזאַנג)

אַ לויב צו דיר פון פאלק און לאַנד,
געבענטשט זאל זיין דיין פאַטער האַנט!
מיט ברכות קומען מיר צו דיר
געבענטשט זאל זיין דיין שוועל און מיר...

מוזיק נומ. 3.

(גייען אַפּ מיטן פריסט בראש. קרעאַן וויל איך גיין)

עדיפום :

דו, קרעאן, בלייב דא. ווארט אויף א ווילע
ביז מערעזיאס וועט קומען
און וועט זאגן אונדז זיין ווארט.

קרעאן :

דארפסטו מיך צו דעם דען האבן,
מיין באפעלער און מיין האר ?
כ'בין דיר שטענדיק גרייט צו דיגען
און צו פאלגן, וואס דו הייסט.

עדיפום :

איך וויל דיין טריישאפט איצט באנוצן
און אויך הערן דיין קלוג ווארט.
דו ביסט מיר זיכער איבערגעבן, ניט אזוי ?
(קרעאן שווייגט)

דו שווייגסט, קרעאן ?

דו ווילסט ניט זאגן מיר קיין ווארט ?

ווי דארף איך איצמער דאס פארשטיין, —
איצמער, אין דער בייזער, שווערער שעה ?
(קרעאן שווייגט. טערעזיאס קומט אן)

איך האב געשיקט נאך דיר, טערעזיאס,

דו זאלסט א געהיימניש אנטפלעקן :

ווער זיינען די מערדער בייזע

פון דעם קיניג לאיאס ?

טערעזיאס :

איך קאן עס דיר, מיין האר, ניט זאגן.

עדיפום :

דו ווייסט און ווילסט נישט זאגן ? פאר וואס ?

ווילסט נישט זאגן אפילו דאן, ווען איך באפעל ?

ווען דיין ווארט קאן ראטעווען דאס פאלק ?

ווייסטו, אלטער, וואס דו טוהסט ? דו ווייסט,

ווי גרויס עס ווערט דיין שולד פאר מיר און פאלק ?

טערעזיאס :

איך וויל נישט רעדן מער צו דיר, מיין גרויסער האר.

עדיפום :

(אויפגעבראכט)

ווי וואגסטו עס ? וואס מיינען דינע רייד ?
עס ווארט א שטראף א שטרענגע דיך
פאר מורד זיין אין פאלק !
עס האנדלט איצטער זיך וועגן גורל פונעם פאלק !

טערעזיאס :

דו צווינגסט מיך זאגן, וואס איך וויל ניט, — גוט,
וועל איך עס זאגן, — זאל דאס פאלק אומזיסט ניט ליידן.
— דער מערדער פון לאיאסן ביסמו אליין, מנין האר !
דו ביסט דער מערדער פון דיין פאטער לאיאס ...
(דריקנדיקע פויזע)

עדיפום :

קאנסטו איצטער אויך, קרעאן, נאך שווינגן,
ווען כ'בין אזוי באלידיקט טיף ?
(קרעאן שוויגט)

א, איך פארשטוי שוין איצטער אלץ :
צוזאמען מיטן אלטן האסטו קעגן מיר
איין האנט געמאכט, — פטור ווערנדיק פון מיר
ווילסטו דער פירער ווערן ... נביא אלטער,
שנעל פארשווינד פון מיינע אויגן !
(טערעזיאס אָפּ)

און מיט דיר, קרעאן,
וועל איך איצטער האנדלען אנדערש ...
זאג, מנין העלד און מנין פאררעמער,
ווער האט אנגערעדט דיין הארץ
צו א נידערטרעכטיקייט אזא ?
מיינסטו דען, אז איך וועל שווינגן ?
אז כ'וועל עס דורכלאזן אזוי ?
א שטראף א שווערע וועסטו קריגן
פאר פארראטן מיך און פאלק !

קרעאן :

מ'איז אומזיסט דיין כעס, האר, און דיין חשד
איז ניט באגרינדעט און איז פאלש ...

ערדיפוס :

פאלש ? איך זאג פאלש ? !
פארשטייסטו דען ניט, וואס דו רעדסט ?

קרעאזן :

כעס זיך נישט אומזיסט, מיין האר, איך בין דיין קנעכט
דו ווייסט עס וואויל.
איך בין איבערגעבן דיר מיט לייב און זעל.
דו מאכסט א בלבול בלויז אויף מיר,
דאס טוט מיר וויי, דאס פארשאפט מיר לייד.
(אויפגערעגט)
איך בין אומשולדיק פאר דיר.
איך וויל אזוינס נישט הערן מער
אפילו פון דעם קיניגס מויל !
איך וויל נישט דולדן מער אזוינס ...

ערדיפוס :

(מיט כעס)
דו ווילסט נישט דולדן מער ? ווער ביסטו דען
ווען איך באפעל ? איך זאג מיך בלויז
פאר גליק פון פאלק, און דו פארראמסט דיין פאלק
און מיך ! באגרייפסטו דאס ?

קרעאזן :

מיין האר, הער אויס ...
(פלוצלונג רייסט זיך אריין די משוגענע, זינגענדיק)

משוגענע :

או, א — או,
וואו זייט איר, קינדערלעך, אוואו ? !
וואו ז'מיין זונעלע דער שיינער,
מיין איינציקער און איינער ?
און די אייניקעלעך מינע ליגן אויסגעצויגן
אין דער שווארצער ערד מיט פארמאכטע אויגן.
און עס קראכט דער הימל, און די שטערן פאלן
און עס ברענען טייכן. ריזן-פעלזן קנאלן ...

און מיין יונגע טאכטער טראגן אום די ווינטן,
איך קאן זי נישט דעריאָגן, כ'שלעפּ זיך אַלץ פון הינטן.
זי גייט שוין צו דער חופּה אין ווייניג געקלויבט אינגאַנצן ...
טאכטערל געטרייע, לאַמיר ביידע טאַנצן! ...
א-א, א-א, א-א —

וואו זייט איר, קינדערלעך, אַוואו? ...!
(עס פאלט אַ שטאַרקער אַקאָרד פון אַ טויטן-טאַנץ און
די משוגענע לאַזט זיך אין אַ ווילדן טאַנץ. (מוזיק נומ. 4.)
דער טאַנץ דויערט עטלעכע מינוט און די משוגענע פאַר-
שווינדט מיטן טאַנץ. עדיפּוס שטייט די גאַנצע צייט צע-
טומלט און פאַרגאַפט. קרעאַן קוקט צו פאַרוואנדערט און
מיט צער. יאַקאַסטע שטויסט זיך צונויף ביים אַריינגאַנג
מיט דער משוגענער. קוקט זי נאָך. קומט אַריין)

יאַקאַסטע :

ווער איז די שוידערלעכע פרוי?
און וואָס קומט אַזוינס דאָ, קיניג, פאַר?
דו ביסט פאַרצאַרנט און פאַרווירט.
זאָג מיר, קיניג,
וואָס איז די סיבה פון דיין כעס?

עדיפּוס :

(קומענדיק צו זיך)
דיר, יאַקאַסטע, וועל איך זאָגן,
ווייל איך טרוי דיר מער ווי זיי.
— אויפגערגט האַט מיין געמיט
אַ נידערטרעכטיקער פאַרראַט ...

יאַקאַסטע :

פאַרראַט ! ?
און ווער איז דעם פאַרראַט באַגאַנגען ?

עדיפּוס :

דער ברודער דינער, דיין קרעאַן.

יאַקאַסטע :

קרעאַן ? ...

עדיפּוּס :

יֵא. קרעאַן !

(קרעאַן אומצופרידן אָפּ. יאַקאַסטע קוקט אים נאָר)

יאַקאַסטע :

קאַנסטו די באַשולדיקונג דערווייזן ?
אין וואָס באַשטימט דען זיין פאַרראַט ?

עדיפּוּס :

ער זאָגט, אַז איבער לאַיאַסן דעם מאָרד
האַב איך אויסגעפירט אַליין,
און איך בין דאָס דער שולדיקער
אין לאַיאַסעס שוידערלעכן טויט.

יאַקאַסטע :

פון וואַנען מ'ער זיך דאָס דערוואוסט ? —
עס האָט אים עמיצער געזאָגט ?

עדיפּוּס :

דעם בלינדן נביא האָט מען מיר געשיקט, —
עס רעדט קרעאַן מיט פרעמדן מויל ...

יאַקאַסטע :

מאָ נעם זשע זיך נישט דאָס צום האַרץ
און הער מיך בעסער אויס מיט קאָפּ.
איך וויל עס זאָל דיר זיין באַוואוסט,
אַז פון זעער-קונסט אַ שמערבלעכער
האַט קוֹנמאַל נישט געוואוסט.
זעאונג גייסט, נכואה גייסט
קומט צו מענטשן זעלמן ווען, —
איך האָב באַווייזן פיל צו דעם.
אַט הער זיך צו :
לאַיאַס האָט אַ שפּראַך אַמאַל
אַ שרעקלעכן געהערט,
אַז אומקומען וועט ער
פון דער האַנט פון זיינס אַ קינד,
פון אַ זון,
וואָס געבוירן וועט זיין ווייב.

אבער, לויט די מעשה ווערט דערציילט,
איז לאיאָס אומגעקומען גאָר
פון בײַזע מערדער
ערגעץ אויף אַ ווייטן וועג,
און דאָס קינד, מיט הענט פאַרשמידמע,
האַט דער פאַטער אויפן דריטן טאַג
נאַכן קינדס געבורט,
דורך פרעמדע הענט,
פאַרוואַרפן אין די בערג.
די געטער האָבן נישט דערלאָזט,
אַז אויפן פאַטער זאָל דער זון
הויבן ווען זײַן האַנט.
זעסטו, וואָסער ווערט עס האַט
די זעערס רײדערני? !
גלויב נישט מער אין זײַ.

עדיפּום :

אַ, ווי געבראַכן ווערט מיין האַרץ
און פאַרווירט פון דינע רײד!
(יאַקאַסטע קוקט אים אָן מיט חידוש)
דו האַסט, עס דוכט זיך מיר, געזאַגט,
אַז לאיאָס איז געטויט
אויף אַ ווייטן וועג?

יאַקאַסטע :

אַזוי דערציילן לײַט.

עדיפּום :

וואו געפינט זיך יענער אַרמ,
וואו באַגאַנגען איז דער מאַרד?

יאַקאַסטע :

פאַקידע הײַסט דאָס לאַנד,
פון דאַנען איז עס ווייט,
דאָרט קומען וועגן זיך צונויף
פון דאַאָליאַ און דעלפאַי.

עדיפום :

וויפיל צינט איז שוין אוועק
זינט דער אומגליק איז געשען ?

יאַקאַסטע :

מיר האָבן זיך פון דעם דערוואוסט
קורץ פאר דעם, ווי דו ביסט דאָ
געוואָרן הערשער אויסדערוויילט.

עדיפום :

זאָג מיר, ליבע יאַקאַסטע,
ווי האָט לאַיאַס אויסגעזען
און ווי אלט איז ער געווען ?

יאַקאַסטע :

ער האָט אין אויסזעען געהאַט
פיל ענלעכקייט צו דיר
און ער איז געווען גאַנץ יונג, —
זיין קערפער — בויגיק, שלאַנק,
בלויז וואו ניט וואו אַ גרויע האָר.

עדיפום :

ווי מיר, ווי! מיר דוכט, איך האָב אלײן
געבראַכט אַ קללה אויף מיין קאַפּ,
איך האָב פאַרשאַלטן זיך אלײן ...
עס האָט מערעזיאַס, מיר דוכט,
פאַרשטאַנען גוט, וואָס דאָ קומט פאַר ...
דאָס אַלץ וועט ווערן פאַר מיר קלאָר,
ווען דערוויסן וועל איך זיך נאָך אײַננס.

זאָג מיר, יאַקאַסטע :

איז לאַיאַס דאָן אוועק אין וועג אלײן
צי עמיץ איז מיט אים געווען ?
האָבן מענטשן אים באַגלייט ?

יאַקאַסטע :

פינף באַגלייטער מ'ער געהאַט,
צווישן זיי אַן אויסרופער ;
און אַ וואָגן בלויז פאַר זיך.

עדיפום :

א, וויי צו מיין פארשאלטן קאפ! —
עס ווערט מיר איצטער אלעס קלאר ...
א, וויי מיר, וויי!
דערצייל מיר אבער, ווי אזוי
איר האט פון אומגליק זיך דערוואוסט?
ווער האט אייך דאס אלץ דערציילט?

יאקאסטע :

א קנעכט, וואס איז פון דארטן
מיטן לעבן קוים אזוועק, —
ער'ט לאנג געוואנדערט אין די בערג
און דערשלעפט זיך קוים צוריק,
ער האט אלץ דאס אונדז דערציילט.

עדיפום :

וואו געפינט זיך איצט דער קנעכט? —
איז ער ערגעץ דא אין שטאט?

יאקאסטע :

ניין. נאך זיין אַנקומען צוריק,
ווען ער האט באמערקט, אז דו
באזיצסט דעם טראָן,
אז דו פארנעמסט שוין לאַיאַסיס אַרט,
איז ער געפאלן צו די פיס
און האט הייס געבעטן מיך,
אז איך זאל דערלויבן אים
אזוועקצוגיין פון שטאט. —
ער וויל ליבער אין אַ דאָרף,
אדער ערגעץ אין די בערג
פיטערן די שאַף,
נאָר ניט אַנקוקן די שטאט.
איך האָב אים דאָס דערלויבט.
איך וואונדער אַבער מיך :
וואָס גייט דיר אָן אזוי דער קנעכט?

עדיפום :

איך וואלט אים וועלן זען,
איז מעגלעך ברענגען אים אהער ?

יאַקאָסטע :

אלץ איז מעגלעך.
נאָר צו וואָס באַדאַרפסטו דאָס ?

עדיפום :

איך מוז אים זען טאַקע באלד, —
ער וועט מיין גורל מאַכן קלאָר ...

יאַקאָסטע :

גלויב, מיין האַר.

(זי פאַטשט מיט די הענט. עס קומט אַריין אַ דינערין)
הײַם מע זאָל דעם אַלטן פאַסטעך
שיקן ברענגען שנעל אַהער.
(דינערין פאַרנויגט זיך ; אָפּ)
און איצט, עדיפום, וויל איך בעטן,
זאָלסט פאַר מיר דיין האַרץ אַנטפלעקן, —
איך גלויב, — איך האָב עם אויך פאַרדינט.

עדיפום :

זיכער האָסטו עם פאַרדינט, מיין פּריינט.
ווער נאָך ווי דו איז ווערט צו וויסן
אַלץ, וואָס עם באַדריקט מיין האַרץ ? !
מאָ, הער זשע, יאַקאָסטע, צו :
מיין פאַטער איז געוועזן
פאַליבאָס פון קאַרינט ;
די דאָריאַנערין מעראַפּע
מיין מוטער איז געווען.
אַלע איינזואוינער פון שטאָט
האַבן מיך געשעצט, געערט ;
אַלס איינער פון די ערשטע
האַב איך דאָרט געשמט,
ביז עם האָט אַמאָל פאַסירט :

א גאסן-יונג א שיכורער
 האט א שמיץ געטאן אין פנים מיר,
 אז כ'בין ניט פאליבאסעס א קינד.
 עס האט אין הארצן מיר פארקלעמט
 פון אויפרעגונג און שאנד.
 איך האב אבער דעם ווייטיק
 ווי עס איז פארשטיקט
 און בין אוועק צום פאטער בעטן
 ער זאל מיר דערקלערן
 וואס עס מיינט דאס ביזע ווארט.
 ער האט, גאטירלעך, אלץ געלייקנט
 און די לינגערני פארדאמט.
 איך האב אביסל זיך בארואיקט,
 אבער אויף א קורצער צייט.
 געדאנקען שווערע האבן מיך געמאטערט,
 און כ'האב ליידן מער שוין ניט געקאנט.
 האב איך זיך איינמאל אין דער שטיל
 ארויסגעגנבעט פון דעם פאטערס הויז
 און געלאזט צו פאליבאסן זיך גיין,
 צו פרעגן זיין באשוייד.
 קיין תשובה אויף מיין פראגע
 האט פאליבאס ניט געגעבן מיר,
 נאר ער האט געלאזט מיך הערן
 בשורות אנדערע, וואס שפרייטן שרעק
 און גרויל אין הארץ ...
 ער האט געזאגט, אז איך וועל זיין
 דער מערדעט פון מיין פאטער ...
 דערהערט אזוינע רייד,
 האב איך פארלאזט קארינטאס-לאנד
 און זיך אנגעמערקט א וועג
 אזא, אוואו דער ביזער שפראך
 זאל נישט מקוים ווערן.
 געוואנדערט האב איך לאנג,
 ביז איך בין געקומען
 אט צו יענעם ארט,
 וואו לאיאס, ווי דו זאגסט,
 געפונען האט זיין טויט.

גראד אויף יענעם אַרט
 האָב איך געהאַט אַ קאַמף
 מיט דורכפאַרער אַ פאַר, —
 איינער אַ העראַלד,
 נאָך גאַר אַ יונגער מאַן,
 דער צווייטער — עלטער איז געווען.
 און בייַדע האָבן זיי געוואַלט
 מיט גוואַלד פאַרטרייבן מיך פון וועג.
 איז אַנטשטאַנען דאַן אַ קאַמף,
 אין וועלכן כ'האַב געטויט
 דעם עלטערן, און דעם אַנדערן נאָך אים.
 אַ, יאַקאַסטע!
 אויב צווישן לאַיאַסן און יענעם מאַן
 אַ וועלכע שניכות איז פאַראַן, —
 ווער קען פאַרגלייכן זיך אין אומגליק
 דאַן מיט מיר? אַ, געטער, הייליקע!
 וואָס האָט איר פון מיר געוואַלט?
 פאַר וואָס בין איך אַזוי באַשטראַפּט?
 עס וועט קיין מענטש מיך לאַזן מער
 אַרייַנצוקומען אין זיין הויז,
 און באַגלייטן וועט מיך יעדער
 מיט בייז געלעכטער און מיט שפּאַט...
 און אַט די בייזע, וויסמע קללה
 האָב איך אויף זיך אַליין געבראַכט...
 אַ, געטער, גוטע!
 זאָל איך בעסער נישט דערלעבן
 יענעם פירכטערלעכן מאַג!
 פאַרשוואַנדן זאָל איך בעסער ווערן
 אין אַ פינצמערניש פון תהום,
 איידער מיין פאַרשאַלטן קאַפּ
 זאָל באַדעקט ווערן מיט שאַנד!...
 (אַפּ טרויעריק אין פאַלאַץ)

יאַקאַסטע :

ווי אויפגערעגט עדיפּוס איז!
 צווייפּל האָט באַהערשט זיין האַרץ, —
 ער פילט דעם אומגליק שוין.

וואס זאל איך טאן פאר אים
צו לינדערן זיין צער ?
מע דארף א קרבן צו די געמער ברענגען
און א הייליק טאנץ זיי טאנצן,
מיט געזאנג זיי בעטן רעמונג
פאר עדיפוסן און פאלק.

(פאטשט מיט די הענט. עס קומט אריין א דיגערין)

היים די מיידלעך
צוזאמענקומען זיך אהער
מיט איילבערט צווייגן
און מיט כשמים
פאר צעאוס גרויסן א געבעט.

(מיידל אפ. באַלד קומען אריין זעקס מיידלעך מיט איילבערט
צווייגן און מיט קרוגן אויף די קעפ. יאקאסטע קניט פאר
דער סטאטוע פון צעאוס. די מיידלעך טוען איר נאך. יא-
קאסטע חויבט אן איר געבעט. כאר פון די אריינגעקומענע
מיידלעך העלפט איר, אין פארם פון אקאמפאנימענט)

א, צעאוס מעכטיקער, א, גאט, מיין גאט!
ווען כ'וואלט עפענען געקאנט מיין הארץ,
אז בארג און טאל זאל זען מיין פיין!
ווען כ'וואלט יאמערן געקאנט אזוי,
אז יעדער ווייטיק זאל פארגיין, —
א, ווי גרויס ס'וואלט זיין מיין גליק.
איך קום אבער צו דיר, מיין גאט,
מיט שטיל געוויין.

— דאס איז אלץ, וואס איך פארמאג.
א, צעאוס מעכטיקער!

איך קני פאר דיר און בעט:
דערבארעם זיך, שטיל איין
עדיפוסעס געמיט,

ניט נעם פון אים זיין שטאלץ און מוט, —
דאס קדמון פאלק באדארף זיין האנט,
זיין קלוגן קאפ און פאטער-הארץ.
איך קני פאר דיר און בעט דיך היים:
ניט שטער דעם פרידן פון מיין הויז,

ניט וועק קיין ווייטיקן פארגעסענע
און ברענג ניט אום מיט אים אויך מיך.
פארנעם, א גאט, מיין שטיל געווייזן,
און שיק דיין פאטערלעכע הילף! ...

מוזיק נומ. 5.

(זי הייבט זיך אויף פונעם קניען. די מיידלעך טוען נאך.
עס הייבט זיך אן א צערעמאניאלער טאנץ, אין וועלכן אלע
באטייליקן זיך צוערשט; (מוזיק נומ. 6.) צום סוף טאנצט
יאקאסטע אליין און די מיידלעך באגלייטן איר טאנץ בלויז
מיט באוועגונגען, בילדנדיק געוויסע גרופעס. צום שלוס
פאלט יאקאסטע צו צו דער ערד אין גרויס עקסטאז. אין
דעם מאמענט קומט אריין קרעאן. ער קוקט א וויילע און
דערנענטערט זיך)

קרעאן:

א פרעמדער איז צו אונדז געקומען,
אן אנוואגער, —
דערלויב צו קומען אים אהער.

יאקאסטע:

(הייבט זיך אויף צעטומלט פון עקסטאטישן טאנץ)
זאל ער קומען.
(קרעאן אפ. די מיידלעך שטעלן זיך אן א זייט. יאקאסטע
שטייט אין דערווארטונג. קרעאן קומט מיטן אנוואגער)
פון וואנען קומסטו, מענטש,
און וואסער בשורה ברענגסטו אונדז?

אנוואגער:

איך בין א שליח פון קארינט.
איך האב א בשורה אייך געבראכט
א טרויעריקע:
דער פאטער פון עדיפום,
פאליבאס דער גרויסער
לעבט שוין נישט מער,
און עדיפום זיין זון
איז פון פאלק דערקלערט
אלס פירער פון דעם לאנד.

מיין בשורה איז א טרויעריקע,
אבער אויך א פרוילעכע דערבני, —
אויפן פירער ווארט דאס פאלק.

יאקאסטע :

גוי, קרעאן, וואו דו באדארפסט.
(קרעאן אפ)

און איר, מיידלעך, רופט אהער
עדיפוסן דעם האר.

(מיידלעך אפ)

ביסט זיכער מיד דאך פונעם וועג, —
טא זיין און רו זיך אפ,
באלד קומט דער האר עדיפוס אן.

אנזאגער :

איך דאנק דיר הארציק פאר דיין זארג
איבער מיר, דעם אלטן מאן.

איך וועל דאך ליבערשט שטיין,

ווייל אומבאקוועם איז זיצן מיר

פאר א הארינטע ווי דו.

(עדיפוס קומט אריין)

עדיפוס :

צו וואס האסטו, יאקאסטע, זאג,
פון פאלאץ מיך אהער פארלאנגט ?

יאקאסטע :

הער אויס די רייד פון מאן, —

א שליח איז ער פון קארינט ;

הער אים אויס, וועסטו פארשטיין,

ווי די זעער-רייד איז פאלש.

עדיפוס (צעטומלט) :

וואס וויל פון מיר דער מאן ?

וואס וויל ער זאגן מיר ?

יאקאסמע :

ער ברענגט א בשורה אונדז פון ווייט,
אז דיין פאטער לעבט נישט מער,
אז פאליבאם איז שוין טויט.

ערפום :

(דערפרייט און מונטער פון דער בשורה, באהאלט עס אבער)
וואס רעדסטו, אלטער, דא אַזוינס ?
דו האסט עס אויסגעטראכט, צי וואס ?

אַנזאָגער :

ניין, מיין האר, איך טראכט נישט אויס ...
אויב ס'איז מיר באשערט צו זיין
דער אַנזאָגער, טא ווייס : —
פאליבאם איז פון אונדז אוועק.

ערפום :

(איז דער זעליקער אויפגערייצטער, באהאלטן־פריידיקער
שטימונג, אבער שטיל, הכנעהדיק)
איך זע, יאקאסמע, דו ביסט גערעכט :
עס האט קיין האפט דעם זעערס רייד,
דען ער האט מיר פאראויסגעזאגט,
אז כ'וועל מיין פאטערס מערדער זיין,
און געשטארבן איז ער, ווי דו זעסט,
ביי זיך אין הויז, אין אייגן בעט,
ווייט פון מיר, זיין איינציק קינד,
און כ'האט קיין וואפן אַנגערירט.

יאקאסמע :

כ'האב ניט איינמאל שוין דאס דיר געזאגט, —
דו גלויבסט מיר נישט, ביסט איינגעשפארט.

ערפום :

(באהאלט שעמעוודיק זיין וואקסנדיקע פריידיקע שטימונג)
עס לעבט מיין פאטער שוין נישט מער,
דאס טייערסטע איז פון מיר אוועק
און ס'ווערט מיין הארץ פארווירט פון צער.

אָנזאָגער :

דין צער, מיין האר, איז גאר אומזיסט.

עדיפום :

פאר וואָס ?

אָנזאָגער :

ווייל קיין פארוואַנדשאַפט איז נישטאָ
צווישן פאָליבאָס און דיר ...

עדיפום :

וואָס ? כ'בין נישט פאָליבאָסעס אַ זון ?
וואָס פלוידערסטו, דו אלטער מאַן ?

אָנזאָגער :

אזוי ווי מיר ביסטו אַ זון ...
פון פרעמדע הענט
פאָליבאָס האָט באַקומען דיר.

עדיפום :

פון וועמעס ?

אָנזאָגער :

פון מיניע ...

עדיפום :

און וואו האָסטו גענומען מיר, —
געגנבעט ערגעץ פון אַ הויז ?
געפונען ערגעץ אויף אַ וועג ?

אָנזאָגער :

אין קיטעראַנס וועלדער שפאלטן
האָב איך דיר געפונען, האר.
כ'האָב פון טויט דיר-דאָן באַשיצט.

עדיפום :

דו האָסט מיר אַליין געפונען,
צי עמיץ נאָך געווען מיט דיר ?

אַנזאָגער :

ניט אַליין, —
נאָך אַ הירט ז'געווען מיט מיר.

עדיפּום :

ווער איז ער ? געדענקסט אים נאָך ?

אַנזאָגער :

אַ קנעכט געווען אין לאַיאַס'ס הויז.

עדיפּום :

וואו איז ער איצט ? קאָן איך אים זען אויך ?
יאַקאָסטע ! ווייסטו עפעס פון דעם הירט ?

יאַקאָסטע :

מאָך פון דעם קיין וועזן נישט,
קלער נישט מער פון דעם.

עדיפּום :

כ'מוז אויפקלערן די זאָך צוערשט.
קיינעם פאַלג איך נישט ביז דאָן.

יאַקאָסטע :

איך זאָג דיר נאַכצמאַל : פאַרגעס !
ניט לייג קיין זאַכט מער אויף די רייז !

עדיפּום :

(באַפעלעריש)

מע זאָל דעם הירט גלייך אויפזוכן
און ברענגען אים אַהער !

יאַקאָסטע :

וואָס ווילסטו טאָן, אומגליקלעכער ? —
דו גראַכסט אַליין פאַר זיך אַ תהום ...

עדיפּום :

איך פאַלג דייך נישט כל זמן
איך ווײַס נישט אַליץ אויף קלאַר.

יאַקאַסטע :

(אַ אַ זייט)
איך ווײַט שוין איצטער אלץ ...
אַ, עלנטער!
הלוואַי וואַלסטו זיך גאָר
קײַנמאַל נישט דערוואַוסט
ווער אַזוינס דו ביסט ...

עדיפּום :

(אויפגעבראַכט)
וועט מען אַמאַל דעם הירט
מיר ברענגען דאָ אַהער ?

יאַקאַסטע :

(אַ אַ זייט)
ווייַ איז דיר, אומגליקלעכער ! —
דאָס איז אלץ, וואָס כ'קאַן דיר זאַגן איצט ...
(אַפּ אין פאַלאַץ. צוויי דינער פירן אַריין דעם פאַסטוּך)

עדיפּום :

דערקענסטו אַט דעם מאַן ?
האַסטו אים באַגעגנט ווען ?

פאַסטוּך :

באַגעגנט ? ... וועמען מײַנסטו ?

עדיפּום :

אַט דעם, וואָס שטײַט פאַר דיר.

פאַסטוּך :

איך געדענק עס נישט, מײַן האַר.

אַנזאַגער :

דערלויב, מײַן האַר, דערמאַנען אים,
וואָס ער האַט, ווי עס שײַנט,
פאַרגעסן שוין.

(צום פאסטער)

געדענקסטו, מיין פריינד, ווען איך און דו
האָבן אויפן קימערלאָן געלעבט
און סטאָדעס שאַף געפֿימערט דאָרט?
דו ביסט פון לאַיאַס'ס הויף געווען.
געדענקסטו דאָס?

פאסטוך :

ס'איז אמת, ס'איז שוין אַבער לאַנג געווען.

אַנזאָגער :

געדענקסטו ווי דו האָסט אַמאָל
אַ קינד אַ קליינס געגעבן מיר
כ'זאָל עם האַדעווען בני זיך?
(ווייזט אָן אויף עדיפּוס)

איצט טו אַ קוק אויף אונדזער האַר,
אויף דעם מאַן, וואָס שמויט לעבן אונדז, —
דערקענסטו אים אַצינד?
אויסגעוואַקסן איז דאָס קינד,
וואָס דו האָסט דאָן געגעבן מיר...
אַט דער מאַן איז טאַקע דער,
וואָס איז דאָן אַ קינד געווען.

פאסטוך :

אַ, שווייג שטיל, פאַרפּלוצטער הונט,
און רעד נישט מער צו מיר! ...

עדיפּוס :

(בייז)

שעלט זיך ניט! איך וועל צווינגען דיך
דעם אמת זאָגן מיר!
נעם זיך עם אין אַכט!

פאסטוך :

ער טראַכט בלכולים אויס אויף מיר.

עדיפום :

איך בעט מיט גומן, אלטער, דיר,
זאג : האסטו געגעבן אים דאס קינד ?

פאסטוך :

(צעטומלט און דערשראקן)
געגעבן...

עדיפום :

איז דאס געווען דיין אייגן קינד ?

פאסטוך :

ניין, — עם קומט דאס קינד פון לאיאס'ס הויז,
דאס איז דעם קיניגס קינד געווען,
איך גלויב אזוי, און די האריגמע
יאקאסמע ווייסט די זאך גענוי...

עדיפום :

ווער ט'געגעבן דיר דאס קינד ?
אפשר זי ? ...

פאסטוך :

יא ... זי, מיין האר ...

עדיפום :

זי ! א, שוידער !

פאסטוך :

דער אראקל ט'זי געשראקן
מיט א הארבן שפראך,
אז טויטן וועט דאס קינד דעם פאטער.

עדיפום :

פארוואס זשע האסטו עם אוועקגעגעבן
אין פרעמדע הענט, און נישט דערצויגן עם אליין ?

פאסטוך :

כ'האָב ראַטעווען געוואָלט דאָס קינד.
האָב איך געבעטן אַט דעם מאַן
ער זאָל אַוועקפירן דאָס קינד
ערגעץ אין אַ ווייטן לאַנד.
געטאָן אַבער האָט ער פאַרקערט
צום גרויסן אומגליק פונעם קינד ...
(עס לאָזט זיך הערן אַ האַרן. פריסט און פאַלק קומען אָן)

פריסט :

גרויסער האַר ! ס'איז אומרואיק דאָס פאַלק.
קלאַנגען טראָגן זיך אַרום, אַז דו אַליין
ביסט אומרואיק נאָך מער.
זאָג, עדיפּום, וואָס ט'מיט דיר אַזוינס פאַסירט ?
זאָג דעם אמת אונדז
און ברענג אויך אונדז דיין הילף.

עדיפּום :

אַ, שווייג שמיל, מיין פריסט, וויי איז מיר,
איך בין אַ מערדער, ניט קיין האַר,
איך קאָן אַזוי נישט לעבן מער !
אויסגעלאָשן איז מיין טאָג, — וויי מיר, וויי ...
(אַפּ וויינענדיק אין פאַלאַץ)

פריסט :

וויי איז, קינדער, צו אונדזער גורל :
עדיפּום איז אין גרויסן צער
אַן אומגליק עפעס ט'אים פאַסירט.
צו וועמען זאָלן מיר אַצינד
ווענדן זיך נאָך הילף ? ...
זאָלן זיך די גוטע געמער
איצט דערבאַרעמען אויף אונדז ...
(ער קניט, דאָס פאַלק נאָך אים. זינגען אַ תפילה)
גרויסער גאָט, פאַרנעם דאָס געבעט
און שיק אונדז וואָס גיכער דיין הילף.
פאַרגיב, ווי אַ פאַמער, עדיפּום זיין זינד,

ער האָט שוין באַקומען זײַן שטראַף ;
— באַרוואַיק זײַן גײַסט, זײַן שווערן געמיט —
ניט לאַז אָן אַ פּאַסטור דײַן שאַף ! ...

מוזיק נומ. 7.

(ער הייבט זיך אויף. דאָס פּאַלק נאָך אים)

פּריסט :

לאַמיר, קינדער, רופן צו עדיפּום,
לאַמיר טרײַסטן אים אין אומגליק,
אין זײַן טיפּן צער און שווערן.

אַלע :

עדיפּום ! עדיפּום ! עדיפּום !
(עס קומט אַרײַן דער לײב דינער)

לײב דינער :

הער צו, אַ פּאַלק פּון קדמון,
און דו, גוטער גרײַז !
פּאַרנײַגט די קעפּ, די הענט צום הימל הײַבט
און פּאַרנעמט מיט האַרץ מײַן בשורה אײַך :
עדיפּוםעס פּרוי, יאַקאַסטע, איז נישט מער מיט אונדז, —
אויף אַ תּלִיה האָט זי געפּונען שוין איר סוף,
אויפּגעהאַנגען זיך אַקאַרשט.
עדיפּום האָט דעם שטאַרקן בראַך
פּאַרטראַגן נישט געקאַנט.
כדי צו אויסקויפּן זײַן זינד,
כדי צו ראַטעווען דאָס פּאַלק
האַט ער אַלײַן זיך בלינד געמאַכט,
די אויגן אויסגעשטאַכן זיך, —
זאַל זײַן זינד גערײַניקט ווערן,
זאַל אַרום געלײַטערט ווערן,
זאַל דאָס גוטע פּאַלק פּון קדמון
ניט אומקומען פאַר פּרעמדע זינד,
זאַל ווערן אויפּגעריכט דאָס לאַנד !
— דאָס איז דאָס לעצטע וואָרט
פּון עדיפּוסן דעם האַר.

ער וועט קומען באַלד אַהער
זיך זעגענען מיט אייך.
זינע לידן זינען שווער,
ווייל פון אומבאַוואוסטע זינד
קומט אויס צו טראַגן אים אַ לאַסט ...
(עס קומען אַריין עדיפּוס מיט אַנטיגאָנען און איסמענען)

עדיפּוס :

(מיט שטיין יאַמער)
קומט, קינדער !
איך וויל מיין לעצטע ברכה
געבן צו מיין פּאָלק
און דאָן אַוועק
אין פינצטערניש אַלליין.
אַ, וויי מיר, וויי ...

פּריסט :

איך זע און פיל, מיין האַר, דיין צער,
אַבער ווער האָט דיך געצוואונגען דען
די אויגן אויסצושטעכן זיך ?

עדיפּוס :

דאָס גרעסטע אומגליק אין מיין לעבן
האַט פּאַיבאַס אויף מיין קאַפּ געבראַכט,
אַבער בלינד געמאַכט האָב איך זיך אַלליין,
ווייל איך טאַר שוין מער ניט אַנקוקן
די העלע שניין פון זון.
דאָס ליכט פון טאַג איז נישט פאַר מיר
און פינצטער איז מיין וועלט ...
צו וואָס זשע דאַרף איך אויגן נאָך ? ...
(עס קומט אַריין קרעאַז)

קרעאַז :

דו זעסט, עדיפּוס, —
דיין גאַנץ פאַרדאַכט ז'געווען אומזיסט
— איך בין קיין שונא דיר געווען.
די געטער האָבן עס אַזוי געוואַלט,
און דו האָסט אויפגעדעקט ס'פאַרברעך.

איצט שמעל איך זיך מיטן פאלק,
איך מוז ראמעווען דאס לאנד.
זאג, עדיפוס,
וואס פארלאנגסטו איצט פון מיר ?

עדיפוס :

איידער כ'ניו אוועק פון אייך, קרעאן,
בעט איך דיך : מינע קינדערלעך באשיין.
היט איסמענען, אנטמיגאנען,
אלס א זכר פון מיין גורל,
אלס א קרבן פאר מיין פאלק,
דאס איז אליין, וואס איך פארלאנג.

קרעאן :

וואס צו מאן מיט דינע קינדער, —
וועל איך פרעגן דעם אראקל.
אבער זאל באוואוסט זיין דיר,
אז איך טראג אויף דיר קיין האס
פאר דיין בלכול אין פארראט.
(צום דינער)

עדיפוס מיט די קינדער פירט אוועק.
(דינער פירט זיי אוועק אין פאלאץ)
און איר, בירגער, שווער אויסגעמאטערט פאלק,
גיט צו אייערע הוימען איצט
און בארואיקט זיך. דערבארימט האבן זיך
די געטער איבער אונדו, און די פעסט
וועט שוין אוועק. פרידן וועט פון איצט
שוין הערשן איבער לאנד.

פריסט :

הער צו אויך דו, קרעאן, מיין ווארט :
עס קאן קיין מענטש באשאפן גוטס,
אויב ער איז אליין ניט גוט.
עס קאן קיין פרידן זיין אין לאנד,
אויב דער פירער איז אין זינד.
געדענק עס גוט.
געטער שענקען ניט קיין זינד.

ביז א מענטש דערגרונט זיין סוף,
 איז אייגן גליק א חלום בלויז.
 פארבינד דיין גורל מיטן פאלק
 מיט דעם וועט קומען אויך דיין גליק.
 (קרעאן פארנייגט זיך)
 און איצטער, קינדער, לאמיר זינגען
 און א לויב צום הימל געבן
 פאר דעם חסד, וואס ער האט צו אונדז געוויזן.
 (אלע גייען ארויף אויפן בינע, שטעלן זיך אויס אין א גע-
 וויסן סדר, אין גרופן. עס קומען אויך ארויס יאקאסטעס
 דינערינס. קרעאן שטייט איבער אלעמען העכער. עס הייבט
 זיך אן געזאנג פון גאנצן כאָר)

כאָר :

א לויב צו דיר פון פאלק און לאַנד
 געבענטשט זאל זיין דיין פאטער האַנט
 מיט ברכות קומען מיר צו דיר
 געבענטשט זאל זיין דיין שוועל און טיר...
 מוזיק נומ. 3.

(פ א ר ה א נ ג)

באמערקונגען צו דער אויפפירונג פון „די לייזן פון עדיפום“

מוזיק :

די גלעקער קלאַנגען דארפן זיין טיפע, ברייטע, צעצויגענע.
 דאָס ליד פון באַנדוריסט — מוזיק נומ. 1, פון מ. געלבאַרט (א
 מעשהלע).
 דאָס געבעט „גרויסער אַפּאַלאָ“ (כאָר) — די מוזיק איז ספּעציעל
 געשריבן פון מ. געלבאַרט, נומ. 2.
 דאָס „לויב געזאָנג“ (דריי מאָל דורך דער פּיעסע) — די מוזיק פון
 „סטאַבאַט מאַטער“ פון ראָסיני, די טענאָר אַריע, עס ווערט געזונגען
 אוניסאָן.

דער טאָנץ פון דער משוגענער — מוזיק: „דאָנס מאַקאַבר“ פון סען-סאַנס.
דאָס געבעט פון יאַקאָסטע — מעלאָדעקלאַמאַציע; מוזיק אַקאַמפּאַ-
נעמענט — מענועט פון הענדל.
דער טאָנץ פון יאַקאָסטע מיט די מיידלעך — מוזיק פון „אַידאַ“
(ווערדי) „דאָס געבעט אין טעמפּאָ.“
געבעט פון פריסט — מעלאָדעקלאַמאַציע, אַקאַמפּאַנירט מיטן ערשטן
טייל פון סיבעליוסעס „וואַלץ טריסט.“
שלוס: דױב געזאַנג (דאָס זעלבע וואָס צוערשט).
האַרן הינטער די קוליסן — פשוטער טראַמפּיט. עטלעכע טע-
נער, אויסרופן.

טעניץ:

משוגענע: טויטן טאָנץ אין אַ ווילדער טעמפּאָ.
באַלעט מיט יאַקאָסטען — פּלאַטישע באַוועגונגען פון אַלע טענ-
צערנס און עקסטאַטישקייט ביי יאַקאָסטען.
באַמערקונג: די מוזיק פאַר די טעניץ ווערט געשפּילט אויפן קלאַוויר.
די מעלאָדעקלאַמאַציעס און די באַרן געזאַנג ווערט באַגלייט אויף אַ
פּוס-האַרמאָניע.

קאָסטיומען:

גריכישע: פשוטע פאַרן פּאַלק, פאַרביקע פאַר די ראַליסטן.

גרים:

די אַלטע לייט דאַרפן טראַגן בלוז גרויע פאַרוקן. קיין בערד טאַרן
ניט געקלעפט ווערן. די פּנימער עטוואָס בלאַס. די פּנימער ביי דעם
פּאַסטוך און ביי דעם אַנזאַגער דאַרפן זיין ברוינגלעך. ווען עדיפּוס ווערט
בלינד דאַרף מען מיט לאַק צוקלעפּן צו די אויגן-דעקלעך שטיקלעך
שוואַרצע מאַרליע, אזוי, אַז עס זאָל אינגאַנצן פאַרדעקן די אויגן.

רעקווויזיט:

עדיפּוס האָט אויפן קאַפּ אַ גאַלדן רייפל און אין האַנט אַ גאַלדן
שטעקל מיט אַ קעפל.
קרעאַז — אויפן קאַפּ אַ לאַרבער קראַנץ. אין האַנט — אַ שטעקן
מיט אַ שפּיז.
דער פּריסט, טערעזיאַס, פּאַסטוך, אַנזאַגער — האָבן אין די הענט
פשוטע הויכע שטעקנס פאַרבייגן אויבן.

די טענצערינס — צוויי פון זיי טראָגן ברוינע קרוגן אויף די אַקסלען
און איילבעטר צווייגן.

דער באַנדוריסט האָט אַ שפּיל אינסטרומענט. וואָס הענגט אים
איבערן אַקסָ און עס ווערט געשפּילט אויף דעם מעכאַניש, געדרייט
מיט אַ הענטל.

דעקאָראַציע :

אַ פּלאַטפּאַרמע אויף דער בינע מיט דרייפּיר ברייטע טרעפּ אַראָפּ
ביו צו דער ראַמפע. פון די זייטן סטאַטועס פון צעאוס און אַפּאַלאַ. אויף
דער העכסטער טרעפּ — פּיר זיילן צו צוויי פון ביידע זייטן טיר, וואָס
פּירט אין פּאַלאַץ, פון וועלכער עס קומט אַרויס עדיפּוס. אַלץ איז באַ-
מאַלט אין גריכישן סטיל און פּאַרביק.

רעזשי :

דער כאַר קומט אַריין ניט פון דער בינע, נאָר פון אוידיטאָריום.
דאָס זעלבע אויך : קרעאַן, אַנזאַגער, פּאַסטוך און די משוגענע. אַלע
איבעריקע קומען אַרויס פון די זייטיקע אַריינגאַנגען פון בינע. די פּיס
האַרמאַניע און קלאַוויר געפינען זיך פּאַרמאַסקירט אין אוידיטאָריום אַזוי,
אַז דער שפּילער זאָל זיצן מיטן פנים צום כאַר. די טעקסטן דאַרפן גע-
רעדט ווערן דעקלאַמאַטאָריש, מיט פּאַטאַס, אַקצענטירט. די מוזיק באַ-
גלייטונג דאַרף זיין שטיל, צוגעפּאַסט צו דער שטים פון שפּילער.

די קריגעריי פון עדיפּוס מיט קרעאַנען דאַרף דערגרייכן צו אויפ-
ברויז ווען יאַקאַסטע קומט אַריין. ווען עס דערהערט זיך די שטים פון
דער משוגענער און דער עיקר ווען זי קומט אַריין, ווערן אַלע צעשראַקן.
דאָס געזאַנג און אויך די טענץ דאַרפן זיין אַן אַרגאַנישע נויטיקייט
פון דער פּאַרשטעלונג, פון דער האַנדלונג.

די פּיעסע גייט אַן הפסקה. צום שלום געפינען זיך אַלע אויף דער
בינע און אַלע באַטייליקן זיך אין לויב געזאַנג, חוץ עדיפּוסן, יאַקאַסטען,
דעם באַנדוריסט און די משוגענע. ביי די לעצטע אַקאָרדן פּאַרט לאַנג-
זאַם דער פּאַרהאַנג.

land shtell op di ma-ge-ge in

land. Fine es yugt uns der um glik in

cresc. *A*

heim un in feld es fa - ln sun dorsh shtos un

kind es trogt zich a yo-mer fun shtub un tye

tzelt es goi-sen mu-ter un kind

rit. *D. C. ad Fine*

Andante Religioso

2

Groi-ser a-po-lo far-

nem dos ge-bet shtrek ois uns mit

che-sed dain hant far-

gib in dain grois-müt a-iel-dn zain

chet shtet op di ma-gei-fe in

gan- gen im far-

lo- rn iz fun

Hirt a shtein gro~

rn D.S. ad Fine

un mit oi - gn fu - le zor - gn

shtein flegt er biz groi - en mor - gn

ein - mol in a tog a tri - bn iz

er oif ei - bik shtil ge -

Lamentoso

bli - bn a sheps iz ge -

con moto

frei-lech flogt zam ho-rn sba-ln

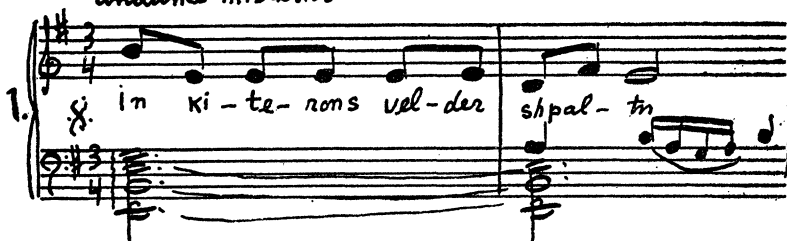
bai di ersh-te zu-nen

shtra-ln v.h.

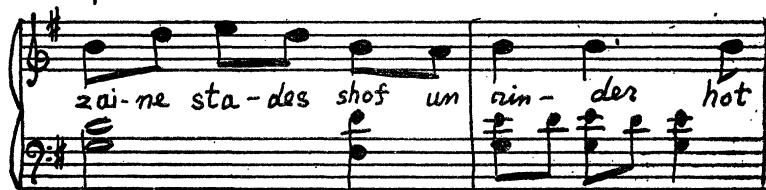
un in tun-ke-le far-nach-tn

flegt der hirt zich shtil far-trach-tn

Andante Misterioso

1. *in ki-te-nons vel-der shpal-tn*

 hot a' hirt zich oif-ge-hal-tn

 zai-ne sta-des shof un rin-der hot

 er ge-hit vi klai-ne kin-der
Fine

Piano

א דיין תורה מיטן וויינט

א שפיל אין צוויי בילדער,

לויט א תלמודישער אנגדה

און נוסח י. ל. פריץ

א דיין תורה מיטן ווינט

א שפיל אין צוויי בילדער,

באטייליקן זיך :

שונמית

תמר } אירע קינדער
יסכה }

ערשמע פרוי

צווייטע פרוי

נניד

דינער

נשרף

נגזל

ווינט-מיידלעך

ערשמער ישמעאל

צווייטער ישמעאל

דריטער ישמעאל

קיניג שלמה

ערשמער זקן

צווייטער זקן

ערשמער דינער

צווייטער דינער

לץ

טענצער, זינגער

ערשט בילד

(ביים ברעג ים. ווינט. סומנע. צוויי פרויען וויקלען זיך אין אלטע
בגדים קוקן צום ים ארויס)

ערשטע פרוי: א השך האט זיך אויף דער וועלט אראפ-
געלאזן און דעם ים אויך אין פינצטערניש פארהילט. קיין לע-
בעדיק באשעפעניש באווייזט זיך ניט. די מעוון — ווי פאר-
שוואונדן.

צווייטע פרוי: און די הימלען שרעקן מיט די שווערע בליי-
ענע וואלקנס, מיט די בייזע דונערן און פייערדיקע בליצן. ווי
א פייערדיקער מעסער שניידט דער בליץ... שוין וואָכן לאַנג
ווי דער שטורעם הערט ניט אויף.

ערשטע פרוי: פון אונדזערע איז שוין אפשר קיין איין לע-
בעדיקער ניט געבליבן. אלע שיפן אומגעקומען... מיר וועלן
דאָ פון הונגער אויסגיין.

צווייטע פרוי: דאָס לעצטע שטיקל ברויט גייט אויס. וואָס
וועט זיין מיט די קליינע קינדער?

ערשטע פרוי: גאָטס שטראַף האָט זיך אויסגעגאָסן אויף
אונדן. וואָס וועט זיין? וואָס וועט זיין?

צווייטע פרוי: א גליק נאָך, וואָס דער ווינט פאריאָנט צו-
ביסלעך דעם רעגן... עס וואָלט אונדזערע הייזלעך און ביינדלעך
פאַרשווענקט און פאַרטרונקען אין אַזאַ שטורעם.

ערשטע פרוי: דו ווייסט, די אלמנה שונמית האָט שוין באַלד
א וואָך קיין שטיקל ברויט פאַר די קינדער ניט געהאַט. זי גייט
אַרום ווי אַ צעמישטע איבערן ברעג ים און רעדט צו זיך אליין
און וויינט און יאַמערט. דער הונגער וועט זי אומברענגען.

צווייטע פרוי: באַלד וועלן מיר אויך ניט האָבן קיין ביסן
ברויט פאַר די קינדער. עס גייט אויס שפּיץ ביי אַלעמען. אין
די נעכט איז אין די הייזער אַ פינצטערניש, קיין שטיקל ליכט
נישטאַ צום אַנצינדן.

ערשטע פרוי : וואָס וועט זיין ? וואָס וועט זיין ?

(עס דערהערט זיך שונמית'עס שטים: „קינדערלעך... ברויט אַ שטיקל... וואו זייט איר, קינדערלעך מיינע, הונגעריקע?")

הערסט ? שונמית ! זי גייט אַהער. אַט אַזוי בלאַנקעט זי אַרום גאַנצע טעג. אַ צער צו קוקן אויף איר. אַכער וואָס קאַנען מיר איר העלפן ? מיר זיינען אַליין האַלב הונגעריק. קום, לאַמיר גיין פון דאַנען. איך קאַן ניט צווען דעם צער פון שונמית.

(אַפּ. ווינט)

שונמית (קומט אַריין) : ניטאַ. קיינער ניטאַ. תמרל זיצט אַ פאַרחלשטע. און יסכהלע אויך. וואָס זאַל טאַן איינער שוואַכע מאַמע, אַז אַ שטראַף איז פון הימל אַראַפּגעשיקט אויף אונדז... גאַט שטראַפּט אונדז פאַר אונדזערע זינד.

(קוקט זיך אַרום)

קוין לעבעדיק באַשעפעניש זעט מען ניט. ניטאַ אַפילו בני וועמען צו בעטלען... ניטאַ בני וועמען ברויט אַ שטיקל בעטן. אומעטום פעלט. אומעטום פּוסט.

(גייט אַוועק רעדנדיק, ווינט. ס'קומען אַריין יסכה און תמר)

יסכה : דער ים איז בייז, וויל זיך גאַר ניט איינשטילן. דער שטורעם ווערט אַליץ שטאַרקער און שטאַרקער.

תמר : זאַג מיר, יסכה, איז טאַקע אמת, אַז דער ים שלינגט איין שיפן און פאַרטרינקט שמעט גאַנצע ?

יסכה : די מאַמע זאַגט, אַז ווען די כוואַליעס צעהוידען זיך און דער שוים זילבערט ווי ווייסע פערל ; ווען דער ים צע-שרייט זיך אויף די בויזע, שוואַרצע וואַלקנס און יאַגט זיך גאַר זיין, אַזש צום הימל אַרויף, — דאַן פאַרשלינגט ער שיפן און פאַר-טרינקט אַפילו שמעט. אין אַזאַ צייט, זאַגט די מאַמע, האַט עס דעם טאַמנס פישער-שיפל אויך פאַרשלונגען. עס איז שרעק-לעך אין אַ שטורעם לעבן ים.

(ווינט צעשרייט זיך)

הערסט ווי דער ווינט פּיפט ? ווי דער שטורעם יאַגט די כוואַ-ליעס ?

תמר : און די פישער-שיפלעך — ווי די שפענדלעך וואַרפט
 עס אין דעם שטורעם. אַ קעלט אַזאַ. אַך, איך צימער. און עס
 טריקנט מיר אין מויל. איך קאָן ניט ליידן מער דעם הונגער שוין.
יפכה : די מאַמע אויך, קוים זי שלעפט די פיס.
 (עס דערהערן זיך שטימען. עס קומט אַן דער גביר און דיגער)
יפכה (דערשראָקן) : ווער זייט איר ?
 (שרייט)

מאַמע ! מאַמע !

גביר : וואָס שרעקסטו זיך, מיין קינד ? שרײַ ניט. מיר
 זיינען דורכפאַרער. שכנים זיינען מיר איינערע. מיר וואוינען
 ניט ווייט פון אײך. פאַרן מיר פון אַ ווייטן וועג. אַהיים פאַרן
 מיר און האָבן זיך אָפגעשטעלט די קעמלען און אייזלען טרינקען
 געבן. שרעק זיך ניט.

יפכה : אין אַזאַ צײַט פאַרן ? אין אַזאַ שטורעם ?

(אין דער צײַט שרײַט תמר : „מאַמע ! מאַמע !“ שונמית קומט אַן אַ
 צעשראַקענע אויף די קולות. דערזעט דעם גביר, פאַרלאָרן, בוקט זיך)
גביר : וואָס בוקסטו זיך פאַר מיר, אישה. שטײ אויף און
 זאָג ווער דו ביסט און וואָס איז דיין פאַרלאַנג.

שונמית : איך בין אַן אלמנת, אַן אַרעמע, מיטן נאַמען
 שונמית, פון דעם פישער-דאַרף. שפּײַז איך זיך פון שטריקן און
 פאַריכטן די נעצן פאַר די פישער. איז אָנגעקומען די צײַט פון
 שטורעם ווינטן, קיין שיפל גייט נישט אין ים אַרײַן, די פישער
 פון ים האָבן זיך ניט צוריקגעקערט, קיין נעץ ווערט ניט פאַר-
 שפּרייט, בין איך געבליבן אַן אַ שטיקל ברויט. איך בעט אַ
 לעבל ברויט די נשמה צו דערהאַלטן בײַ מיניע קינדער.

גביר : הער, אישה ! אַט שמוייען מיניע קעמלען און אייזלען
 ניט קיין אויסגעשפּאַנטע. פון ירושלים קום איך. איך בין בײַ
 שלמה המלך אין פאַלאַץ געווען. אין אַ גאַלדענער קרוין איז ער
 אויף זײַן גאַלדענער שטול געזעסן, אַרומגערינגלט מיט זקנים
 און פאַלק, און ער האָט פאַר זײ תורה און חכמה געזאָגט. און
 הער, וואָס ער האָט געזאָגט : ווער עס וויל לעבן — נעמט קיין
 מתנות ניט. ווער עס נעמט אומזיסט, פאַרקירצט זיך זײַנע יאָרן
 וואָס גאַט האָט אים באַשערט. דו ווילסט זינדיקן, אישה, און איך
 וויל ניט זײַן קיין שותף צו דיניע זינד. אומזיסט גיב איך נישט.
שונמית : אויב אַזוי, טאָ גיב ניט אומזיסט. באַרג מיר אַ
 לעבל ברויט אַדער אַ ביסל מעל, וועל איך מיר אַ ברויט באַקן די
 קינדער דערנערן און בעטן גאַט פאַר דיין לעבן.

גביר : דאָס אויך ניט, אישה. ווער עם ליט, קויפט זיך אַ קנעכט. און קיין קנעכט קויף איך ניט, כפרט אַן אַלמנה. איך באַרג דיר ניט, איך ליט דיר ניט.

שונמית : זאל איך פאַלן פון הונגער פאַר דינע פיס ? דאָס וועט בעסער גאַט געפעלן ?

גביר : דו וועסט, שונמית, פאַר מינע פיס פון הונגער ניט פאַלן. העלפן וויל איך דיר, נאָר העלפן וועל איך מיט אַן עצה. גיי און זיי זוכה פון הפקר.

שונמית : וואָס מיינט איר דערמיט ? הפקר איז אין מדבר, צום מדבר איז דריי טעג. און וואָס געפינט מען דאַרט ? — גרעזלעך צעטריקנטע ? טרייבט איר שפּאַס פון אַן אַרעמער אַלמנה ?

גביר : איך שפּאַס ניט, אישה. ניט צום מדבר נאָך גראַזן שיק איך דיך. הער וואָס איך מוין : מינע וועגענער זינגען איצט ליידיק. די הונדערט זעק מיט ווינסן ווייצן-מעל פון מיין קאַמער האָב איך קיין ירושלים אַפּגעפירט. די ברעטער, וואָס האָבן זיך אונטער די זעק געפונען זינגען פריי, אַבער ווינס, באַדעקט מיט מעל-שטויב. דער שטויב איז ניט מיין, ער איז הפקר. גיי צו מינע וועגענער, זאַמל אויף די שטויב פון די ברעטער, באַק דיר ברויט אַפּ און עם אַליין און דערקוויק דינע קינדער און לויב גאַט. (שונמית פאַרנויגט זיך. אַפּ צו די וועגענער)

שונמית : נו, קינדער, אַט וועט איר באַלד האָבן ברויט, וועט איר זיך זאַט אַנעסן און ווען די נאַכט וועט צופאַלן וועט איר רואיק שלאָפן.

תמר : די מאַמע שלאָפט ניט גאַנצע נעכט. מיר אויך ניט. עם הונגערט שטאַרק און דער ווינט יאַגט אַן אַ פחד אין דער נאַכט.

(צוויי פרויען באַווייזן זיך)

ערשטע פרוי : עפעס אַ פרעמד געשמאַלט האָט זיך באַוויזן. ווער איז ער, דער מענטש ? פון וואַנען קומט ער אין אַזאַ שרעק-לעכן געווימער ? דאָס איז ניט קיין פישער. זינע קליידער זען אַנדערש אויס.

צווייטע פרוי : פון וואַנען קומט איר, מענטש, און וואַסערע בשורות האָט איר אונדז געבראַכט ? זע, יסכה און תמר זינגען אויך דאָ. . . און וואו איז די מאַמע ?

(שונמית שטייט : „אַ, קינדערלעך, באַדד וועט זיין ברויט“)

דו הערסט שונמיתעס שטים ! קום פון דאַנען.

(אב)

שוּנְמוּת (קומט אַרײַן) : אַ דאַנק אײַך, ליבער מענטש. איך וועל די קינדערלעך דערקוויקן און בעמן פאַר אײַער לעבן.
גביר : מיר קומט קײַן דאַנק נײַט, אישה, דאָס איז נײַט מײַנס, דאָס איז הפּקר, דאָס געהערט צו דעם, ווער עס דאַרף עס. זײַט אײַך געזונט. עסט און לױבט גאָט, און בעט דער שטורעם זאָל וואָס גיכער זײַך באַרואיקן.
שוּנְמוּת : פאַרט לשלום, גומער מענטש.

(גביר אב)

נו, קינדערלעך, באַלד וועל איך האָבן ברויט פאַר אונדז אַלע-מען. איך וועל גײַן שפּענדלעך אַנקלײַבן, אַ פּײַער מאַכן און ברויט באַקן.

(אב)

יפּכה (טוליעט זיך צו תּמרן) : אָט וועט עס גוט זײַן. באַלד וועלן מיר עסן צו זאָט און בײַנאַכט וועלן מיר שטאַרק שלאָפּן. (דער ווינט הויבט אָן שטאַרק בלאָזן און עס לאָזן זיך הערן שטימען פון געזאַנג פון דעם ווינט אַרויס)
הער, תּמר, דוכט זיך עס מיר, אַז עמיץ זינגט, אַדער זינגט עס ווער ? דו הערסט ?
תּמר : יאָ, עמיץ זינגט טאַקע.
(הערן זיך צו)

דאָס זינגט דער ווינט. די ווינט-פּײַעס מאַכן זיך לוסטיק, זינגען זײַ. (עס ווערט טונקל. דער ווינט צעשרײַט זיך. דונערן. בליצן. עס רײַסן זיך אַרײַן אַ גרופּע ווינט-מײַדלעך מיט געזאַנג)

נומ. 1

הו הו הו, הו, הו הו הו הו!
ווינט גײַט אָן זײַן גאַנג.
הו הו הו, הו, הו הו הו הו!
דאָס איז ווינטס געזאַנג.

ווינטן זינגען די באַהערשער
פון דער גאַנצער וועלט.
מזרח, מערב, צפון, דרום,
פּאַלאַץ און געצעלט.

בין-השמשות אין די בלעטער,
מודען זיי פארטרעכט,
און זיי פניפן אין די קוימענס
אין א הארבסטיק גאכט.

הו הו הו, הו, הו הו הו הו!
ווינט גייט אן זיין גאנג.
הו הו הו, הו, הו הו הו הו!
דאס איז ווינטס געזאנג.

און זיי בלאזן אן דעם זעגל
אויף דעם פישערס שיף
און זיי פערלען אויף די כוואליעס
פון די ימען טיף.

און זיי טראגן און זיי יאגן
איבער וואלד און פעלד
און זיי טוען וואס זיי ווילן
מיט דער גארער וועלט.

שמעט און וועלטן ווערן הרוב
אויפן ווינטס פארלאנג...
הו הו הו, הו, הו הו הו הו!
דאס איז ווינטס געזאנג...

(ביי די לעצטע ווערטער פארשווינדן זיי)

יסקה : דו האסט געזען, תמר ? וואס איז עס ? א חלום ?
תמר : איך ווייס ניט, יסקה, איך האב מורא. וואו איז די
מאמע ?

(זי שרייט)

מאמע ! מאמע !

שונמית : וואס איז, קינדער, וואס שרייט איר ? וואס זייט
איר אזוי דערשראקן ?

תמר : מאמע, די ווינט-מיידלעך האבן דא געזונגען. דאס
איז אזוי שרעקלעך...

שונמית : טפו, טפו, צו אונדזערע שונאימס קעפ. שרעקט זיך
ניט. דאס האט זיך אייך אויסגעדאכט. אט האב איך שוין פאר-

מיק ברויטלעך, קינדער. איצט וועלן מיר שטיילן דעם הונגער.
מע דארף אבער שפארן, ניט אויפעסן פאר איין מאָל. ווער ווייסט
ווען דער שטורעם וועט זיך איינשטילן, ווען די פישער שיפלעך
וועלן זיך צוריק באַווייזן. ווילט איר, קינדער, דאָ, ביים ברעג,
די סעודה פראַווען, אָדער ווילט איר גיין אין בייַדל ?

יסכה : לאַמיר בעסער עסן דאָ. אין בייַדל איז נאָך סומנער
ווי דאָ. עס צימערן די לייַוונטן און עס וואַרפט אָן אַ שרעק.

שונמית : נו, גוט, קינדער. זעצט זיך, וועל איך אייך פרישן
ברויט צום עסן געבן.

(זעצן זיך. וויל צעברעכן אַ ברויטל, — קומט אריין דער נשרף)

נשרף : ראַטעוועט אַ מענטשן פון טויט ! שוין דרײַ טעג און
דרײַ נעכט אין מויל נישט געהאַט. אַ שרפה איז אויסגעבראַכן
אין מיין דאָרף אינמיטן דער נאַכט, ווען אלע זײַנען געשלאָפן.
דער שטורעם האָט דעם פּײַער איבערן גאַנצן דאָרף צעיאָגט.
אַלץ איז פאַרברענט געוואָרן. איך איינער בין פון דעם פּײַער
מיטן לעבן אַרויס. דרײַ טעג און דרײַ נעכט לויף איך אַרום פון
פּײַער געיאָגט, פּאָן שרעק געטראָגן און אָן אַ ביסן ברויט.

שונמית (גיט אים אַ ברויטל) : נאָ, נעם און עס און דער-
האַלט דיין נשמה.

(נשרף אָפּ)

אַ דאַנק זײַן ליבן נאַמען, וואָס האָט מיר ברויט געשענקט און
נאָך אַ מצווה דערצו, אַ מענטשן ביים לעבן צו דערהאַלטן באַשערט.
(וויל צעברעכן דאָס צווייטע ברויטל, רייסט זיך אריין דער נגזל)

נגזל : ראַטעוועט אַ מענטשן פון טויט ! איך בין אַ רייכער
מאַן געווען. שאַף און רינדער אין סטעפּ געפיטערט, אין רייכע
געצעלטן מיט ווייב און קינדער געוואוינט. פּלוצלונג זײַנען בער-
דואינער אָנגעפּלויגן אויף זייערע פּערד מיט בויגן געשפּאַנטע
אין די הענט. די יונגען מיט ווייב און קינד געטויט, די שאַף און
רינדער צוגענומען און מיט זיי אין ווייטן, ברייטן סטעפּ פאַר-
שוואונדן. איך איינער האָב זיך פון צווישן די טויטע אַ לעבעדיקער
אויפּגעהויבן און בלאַנדזשע אַרום שוין דרײַ טעג און דרײַ נעכט
אָן אַ ביסן ברויט. דערלאַנג, האָב רחמנות, אַ ביסן צום מויל,
אַ נישט פאַל איך אַ טויטער צו דינע פּים.

(שונמית גיט אַוועק דאָס צווייטע ברויטל. נגזל אָפּ)

תמר : מאַמע, דו האָסט דאָך ביידע ברויטלעך אָפּגעגעבן,
וואָס וועלן מיר איצט עסן ?

שונמית : זאָרגט אייך נישט, קינדער, עס איז דאָ נאָך אַ
ברויט. אַ דאַנק און לויב זײַן ליבן נאַמען פאַר דער צווייטער
מצווה, וואָס ער האָט מיר באַשערט. זעצט זיך, קינדער, לאַמיר
פראַווען אונדזער מאַלצײַט.

(זי וויל זעברעכן דאָס דריטע ברויט, צעשפילט זיך דער ווינט מיט
דונערן און בליצן און עס רייסן זיך אַרײַן די ווינט-מיידלעך מיט
אַ ווילדן טאַנץ. שונמית בלייבט שטיין מיטן ברויטל אין האַנט אַ
צעטומלטע. די קינדער צעשראַקן. דער טאַנץ גײט אָן. אײַנע פון
די טאַנץ פיגורן באַשטייט אין דעם, וואָס די מיידלעך רינגלען אַרום
שונמית, רייסן אַרויס בײַ איר דאָס ברויטל און שליידערן עס אין
ים אַרײַן. ענדיקן דעם טאַנץ שטילער און פאַרשווינדן. פּויער.
שונמית קומט צו זיך)

שונמית : וואָס איז עס אַזוינס געווען ? אַ וויסטער חלום ?
תמר : מאַמע, דאָס זײַנען די ווינט-מיידלעך. פריער האָבן
זײ דאָ געזונגען. דאָס זײַנען די זעלביקע מיידלעך. איך האָב
מורא, מאַמע.

שונמית :

(מיט אַ מאַל, ווי זי וואַלט פאַרשטאַנען וואָס דאָ קומט פאַר)
וואָס האָט גאָט פון מיר געוואַלט ? וואָס האָט גאָט מיט מיר,
דער אַלמנה, געמאַן ? איזן ברויטל האָט ער צוגענומען פאַר
אַן אַנטלאַפענעם פון פייער, — רעכט. זאָל זײַן געלויבט זײַן
נאַמען. דאָס צווייטע פאַר אַ געראַטעוועמן פון טויט, — אויך
געלויבט זײַן ליבער נאַמען. ער האָט געגעבן, ער האָט גענומען
פאַר אַ בילכערן פון מיר. אַבער — דאָס דריטע ברויטל ! אַרויס-
צורײסן מיטן ווינט בני אַן אַלמנה פון מויל און שליידערן אין ים
אַרײַן, — דאָס איז מיר אומעגלעך צו פאַרשטיין. ניין, דאָס האָט
דער ווינט אַלײן מיט זײַן אײַגענעם ווילן, אַן גאָטס וויסן געמאַן.
אַנדערש קאָן עס נישט זײַן און איך וועל עס דעם ווינט נישט שענ-
קען. איך וועל דעם ווינט פאַרקלאַגן.

(פאַרטראַכט זיך)

אַבער פאַר וועמען ? פאַר וועמען זאָל איך דעם ווינט פאַרקלאַגן ?
יא, איך ווײַס פאַר וועמען ! איך ווײַס ! פאַרן מלך שלמה, פאַר אים
וועל איך דעם ווינט פאַרקלאַגן. פאַר אים וועל איך האַבן אַ דין
תורה מיטן ווינט. קײן ירושלים וועל איך גיין. קומט, קינדער ! ...

(פאַרהאַנג)

דאָס צווייטע בילד

(ביי שלמה המלך אין פּאַלאַץ. שלמה אויפן קרוין שטול. אַרום — זקנים, כהנים. אויף די טרעפּ ליגט דער לץ און קוקט אויף שלמה)

ערשטער זקן: יאָ, קיניג, מיר האָבן אויך געהערט די טרוי-
עריקע ניגים. דער שמורעם בושעוועט אָן רחמנות שוין אַ גאַנץ
לאַנגע צייט.

צווייטער זקן: מע דערציילט, אַז דערפּער גאַנצע, פישער-
דערפּער זינגען חרוב געוואָרן. די איינוואוינער קומען אום, — די
מענער מיט זייערע פישער-שיפּן זינגען צוריק פון ים ניט געקומען
און די ווייבער מיט די קינדער גייען אויס פון הונגער.

שלמה: האָט מען שלוחים אַהין געשיקט, קאַראַוואַנען מיט
ברויט פון מיניע שפּייכלערס פאַר די הונגעריקע?

ערשטער זקן: ניין, גרויסער קיניג, מיר האָבן עס אָן דיין
כאַפּעל ניט געוואַלט טאָן.

שלמה: פון וועמען האָט איר די ידיעות באַקומען?

צווייטער זקן: אַ ייד אַ רייכער פון יענער געגנט איז דאָ
געווען. הונדערט זעק מיט ווייצן מעל האָט ער פאַר דינע שפּייכל-
לערס געבראַכט. ער האָט אונדז די טרויעריקע ידיעות איבער-
געגעבן.

ערשטער זקן: ווער ווייסט וואָס איצט קומט דאָרט פאַר?
די ווינטן בלאָזן נאָך אַליץ שמאַרק איבערן ים.

לץ (זיפצט): אַ-כאַ-כאַ-כאַ...

שלמה: וואָס ביסטו אַזוי טרויעריק, מיין לץ? דו פאַרגעסט
דינע פליכטן. אַ לץ טאָר ניט זיין פאַרזאָרגט. ער דאַרף אַלע
מאַל זיין אויפגעלייגט און פריילעך און טאָן דאָס, צו וואָס ער איז
באַרופן: לוסטיק מאַכן זיין האַר. דער וואָס טוט זיין פליכט
ניט, דער איז אַ פוילענצער!

לץ: אל תוכח לץ פּן ישנאך, — האָסטו אַליין געזאָגט, מיין
האַר. זאָג ניט קיין מוסר קיין לץ, וואָרים ער וועט דיך פּינט
האַבן. ביסט אין גרויס געפאַר, מיין קיניג! כאַ כאַ כאַ...

שלמה: ווי אַזוי זאָל איך דיך ניט שמראָפּן, לץ איינער,
אַז דו שווינגסט אַ גאַנצע נאַכט גלייך דו וואַלסט שטום געוואָרן.
קיין איינציק וואָרט הערט מען נישט פון דיר.

לץ: חושך שפתיו משכיל, — האָסטו אַליין געזאָגט, מיין
האַר. שווינגן איז קלוג, הייסט עס. נו, וויל איך זיין אַ קלוגער...
אַז קיין קיניג קאָן איך ניט זיין, טאָ לאַמיר כאַטש זיין אַ חכם.

שלמה : דו ביסט געוואָרן צו הוצפתדיק, מיין ליץ. זע דו
זאָלסט אַנשטאַט לאַכן נישט דאַרפֿן וויינען.
ליץ : עת לבכות ועת לשחוק, — האָסטו אַליין געזאָגט, מיין
האַר, און דיין וואָרט איז בני מיר הייליק. אַגב, פאַר אַ ליץ איז
וויינען ניט קיין ננים, — ער וויינט אַ מאָל מעת-לעתן-ווייז...
אַבער איצטער וועל איך דאָס ניט טאָן... (ער זינגט)

נומ. 2

זיין זיך קיניג אויבן אָן
אויף דיין גאַלד-באַפּוצטן טראָן
מיט דעם גאַלדן רוט אין האַנט,
באַזאָרג מיט גליק דיין פּאַלק און לאַנד...
דעם ליץ געהערט די גאַנצע ערד!
זיין טרער, זיין לאַכן איז זיין שווערד.
באַפּוצט דעם קאַפּ מיט נאַריש מיין
שפּילט ער אָפּט זיך מיט אַ וויין.

עס טוט דער ליץ זיך וואָס ער וויל.
ער וויינט גאַנץ אָפּט אויך אין דער שטיל...
אַבער... פליכט איז פליכט, מיין גרויסער האַר,
פאַרן קלוגן, פאַרן נאַר,
דאָס איז פאַר יעדן אַ געזעץ,
דאַרף עס וויסן אויך דער ליץ...
העי, טענצער פלינקע, קומט אַהער
מיט איינער לוסטיקן געווער!

לאַזט אין טאַגן זיך פלינק און שלאַנק
און אַט איז אייך מיין ערשמער דאַנק...

(ער קוליעט זיך צום טיר. עס קומען אַריין די טענצער און זינגער.
זינגען)

נומ. 3

שלום, שלום, שלום...
שלום. שלום. שלום.

אונדזער קלוגן, גומן קיניג,
שלום.

אונדזער באַרימהאַרציק פירער —
שלום.

מיר קומען זינגען פאַרן קיניג,
געבן אים אַ ברכה.
מיר קומען טאַנצן פאַרן מושל,
ווינטשן אים הצלחה.

אונדזער קלוגן, גומן קיניג
שלום.

אונדזער באַרימהאַרציק פירער —
שלום.

זאַל דיין קיניגרייך זיך שטאַרקן
פאַרן גליק פון ייִדן,
זאַל אין דיין מלוכה הערשן
שלום גאָר און פרידן.

אונדזער קלוגן, גומן קיניג
שלום.

אונדזער באַרימהאַרציק פירער —
שלום.

שלום. שלום. שלום.

(ענדיקן זינגען און הויבן אָן אַ טאַנץ. צום סוף פונעם טאַנץ דער-
הערט זיך אַ קלאַפּ אין טיר)

שלמה :

ווער קלאַפּט עס דאָ
אין אזאָ שפעטער שעה?
זעט ווער איז עס דאָרט!
(לץ קוליעט זיך צום טיר. עפנט)

וועכטער (פאַרנויגט זיך) : גרויסער קיניג! אַ פרוי, אָן על-
טערע, איז פון ווייטן לאַנד געקומען מיט קינדער צוויי. אויס-
געמאַטערט זעט זי אויס. זי וויל דיך תיכף זען.

שלמה : פון ווינטן לאנד ? לאזט זי אריין.
 (די טענצער בלייבן שטיין אן א זייט. דער לץ — אויף די טרעפ.
 שונמית אריין. פארנויגט זיך טיף)
 שלמה : פון וואנען קומסטו, פרוי, און וואס האט דיר גע-
 בראכט אהער ?
 שונמית : איך קום פון ווינטן לאנד, מיין האר. און גע-
 בראכט האט מיך אהער די גרויסע נויט ...
 שלמה : קומסט פון לאנד, וואו די שטורעם ווינטן בלאזן בייז ?
 שונמית : יא, מיין האר, פון דארטן קום איך זוכן דא גע-
 רעכטיקייט.
 שלמה : וועגן וואס האנדלט זיך עס ?
 שונמית : אדוני המלך, א דין תורה האב איך.
 שלמה : מיט וועמען ? איך זע דו קומסט אליין.
 שונמית : מיטן ווינט.
 שלמה : מיטן ווינט ?
 לץ : ווי נאך א מכול ! ניטא קיין מענטשן דארטן מער
 האט מען ווינט געבראכט אהער ... כא כא כא ...
 שלמה : דערצייל וואס דו פארלאנגט פון דעם ווינט, פאר
 וואס דו קלאגסט אים אן.
 שונמית : איך בין אן אלמנה. שונמית איז מיין נאמען. און
 וואוינען וואוין איך אין א פישער-דארף ביים ברעג פון ים. איך
 שפיז זיך און מיניע צוויי קינדער פון פאריכטן געצן פאר די
 פישער. איז געקומען א צינט פון שטורעם ווינטן. קיין שיפל
 גייט נישט ארויס אין ים אריין, די וואס זינען פריער אוועק —
 האבן זיך ניט צוריקגעקערט. קיין געץ ווערט ניט פארשפרייט.
 בין איך געבליבן אן א שטיקל ברויט.
 ערשטער זקן :
 (בעט שלמהעס דערלויבעניש. ער באקומט דאס רעכט צו רעדן)
 האבן דען שכנים געלאזט הונגערן אן ארימע אלמנה ?
 שונמית : איך בין ניט געגאנגען אין די פישער-היזלעך
 בעטן ברויט, — עס פעלט אומעטום.
 צווייטער זקן : און ווענדן זיך ווייטער פון דארף ?
 שונמית : איך האב זיך געווענדט. עס איז פארביי אונדזער
 פישער-דערפל דורכגעפארן א רייכער ייד. נאט אים געבענמשט
 מיט אלדאס גוטס, האב איך זיך געווענדט צו אים. האט דער
 ייד מיר געגעבן רשות צונויפקלייבן דעם מעל-שטויב פון די
 ברעטער פון זינע וועגענער, אויף וועלכע ער האט געפירט ווייצן-

מעל קנין ירושלים. האב איך עם צונויפגענומען, א פייער געמאכט און אויסגעכאקן דרין ברוימלעך, מיט וואס די קינדער צו דער-נערן. פלוצלונג קומט אריין א נשרף און בעט א ביסן ברויט, ווייל שוין דרין טעג און דרין נעכט ווי ער האט קיין ביסן צום מויל ניט געהאט, לויפנדיק פון פייער. האב איך אים אוועקגע-געבן א ברויטל. גלייך נאך אים רייסט זיך אריין א נגול און פאלט צו צו מינע פים איך זאל אים ראטעווען מיט א שטיקל ברויט, — שוין טעג און נעכט אז ער לויפט פון רויבער. אלץ האט ער פארלאזן: ווייב און קינד, האב און גוטס, קוים זיך געראטעוועט פון טויט און איצט פאלט ער פון הונגער. האב איך אים דאס צווייטע ברויטל אוועקגעגעבן. ווי נאר איך האב געוואלט צעברעכן דאס דריטע ברויטל, האט זיך א ווינט אריין-געריסן, דאס ברויטל פון האנט ארויסגעריסן און אין ים אריין-געשלינדערט.

וואס האט גאט פון מיר, דער אלמנה, געוואלט? מילא, די ערשטע צוויי ברוימלעך האט ער צוגענומען פאר בילכע-רע פון מיר — געלויבט זאל זיין זיין ליבער נאמען. אבער מיטן ווינט ארויסרייסן ביי מיר פון מויל און שלידערן אין וויסטן ים אריין, — דאס קאן איך ניט פארשטיין. איז מיר איינגעפאלן, אז דאס האט דער ווינט אליין, אן גאטס דעה געמאן. וויל איך עם דעם ווינט, דעם גולן, ניט שענקען. אדוני המלך, משפט צווישן מיר און דעם ווינט.

שלמה: גוט. איך זע אבער, אז דו און דינע קינדער זייט הונגער און מיר. דיין פנים איז דיין עדות. זעצט זיך וואו אוועק וועט מען אייך געבן ברויט און וויין, וועט איר זיך דער-פרישן און דערנאך וועלן מיר האבן דעם דין תורה.

(וועכטער באזארגט שונמית. שלמה פארטראכט. זקנים שמועסן שטיל.)

מיט א מאל — א קלאפ אין טיר. שלמה ווייזט מע זאל עפענען. עם

קומען אריין דריי ישמעאלים און פארנויגן זיך טיף)

שלמה: ווער זייט איר, פרעמדע מענער? וואס טראגט איר

אויף אייערע אקסלען און וואס איז אייער פארלאנג?

1-טער: ישמעאלים. צירונג הענדלער זינען מיר. מיר האנד-לען מיט צירונג, כלים מנייערע און בשמים. זינען מיר איבערן ים געפארן. זינען שטארקע ווינטן אָנגעקומען און האבן אונדז געשלינדערט וואל ארויף, וואל אראפ.

2-טער: האט איינמאל א פארנאכט אָנגעהויבן דאס שיפל צו נעצן. געלעכערט איז עם געווארן און מיט וואס פארשטאפן

איז נימאָ. שריינען מיר — הערט קיינער ניט, דער ווינט צעטראַגט אונדזערע קולות אין דער נאַכט אַרײַן. דאָס שיפל נעצט און הויבט אָן צו זינקען.

3טער: שריינען מיר צו אונדזער גאַט — הערט ער נישט. רופן מיר צו אַנדערע געטער — קיינער ענטפערט ניט. האָבן מיר אַנגעהויבן רופן צום גאַט פון ישראל און אַ נדר האָבן מיר געמאַן: דאָס גאַנצע פאַרמעגן וואָס מיר האָבן געלייזט גיבן מיר אַוועק פאַר אונדזערע נפשות, נאָר ער זאָל אונדז ראַטעווען. אין דער רגע האָט זיך אַ שטאַרק געמאַן דער ווינט און עפעס אַרײַנגע-שלינדערט אין שיפל אַרײַן מיט אַ געוואַלדיקן כוח, פונקט אין לאַך אַרײַן און האָט עס פאַרשטאַמט. באַלד האָט זיך געשמילט דער ווינט און מיר זײַנען בשלום געקומען אַהער.

1טער: האָבן מיר נאָכגעפרעגט, וואו מיר קאָנען געפינען דעם ייִדישן גאַט כדי אונדזער נדר מקיים זײַן, האָט מען אונדז געענטפערט, אַז דעם גאַט פון ישראל זעט מען ניט און מע האָט אונדז געהייסן גיין צו דיר, גרויסער קיניג, פּרעגן אָן עצה, ווי אזוי אונדזער נדר מקיים צו זײַן.

(זיי פאַרנויגן זיך)

שלמה: ווי לאַנג צוריק האָט עס געטראָפן? און צי האָט איר ניט באַמערקט מיט וואָס איז אײַער שיפל פאַרשטאַמט געוואָרן?

1טער: געטראָפן האָט עס, גרויסער קיניג, ניט לאַנג צוריק, ווען די גרויסע שטורעם-ווינטן האָבן געבלאָזן און פאַרוויסט אַלע פישער-דערפער. און אַט איז דאָס, מיט וואָס די לאַך אין אונדזער שיף איז פאַרשטאַמט געוואָרן. מיר האָבן עס באַהאַלטן. דאָס איז אַ קלײַן ברויטל, אַ ווײַך, ניט אויסגעבאַקן ברויטל.

(ער גיט דאָס ברויטל צו שלמה)

שלמה:

(באַטראַכט דאָס ברויט און רופט צו מיטן רוט שונמית)

שונמית, אַלמנה פון פישער-דאַרף, דערקען, איז עס ניט אַמאָל דיין ברויטל?

(שונמית קומט צו. אַלע קוקן זיך איבער)

שונמית (קוקט אָן דאָס ברויטל): מיין ברויטל? ! יא, אדוני המלך, דאָס איז מיין ברויטל...

שלמה (צו די זקנים): מיינט איר ניט, אַז דאָס ברויטל גע-הערט טאַקע צו דער אַלמנה און אַז דער נדר פון די ישמעאליים דאַרף אויסגעפירט ווערן פאַר איר טובה וועגן?

ערשטער זקן : גרויסער קיניג! דו ביסט גערעכט און דיין משפט איז גערעכט.

שלמה (צו די ישמעאלים) : די דריי זעקלעך גאלד און זיל-
בער גיט אפ דער אלמנה. דערמיט וועט איר באפרײט ווערן פון
אײער נדר.

(די ישמעאלים טוען עס, פארנויגן זיך און גייען אוועק)
שונמית! נעם דאָס גאלד מיטן זילבער. עס איז דינעם. עס קומט
דיר פאר דיין דריטן און לעצטן ברויטל. און געדענק, אז אויך
דער ווינט טוט קיין ביזו ניט, אלץ גייט מיט אַ סדר. גיי אַהיים
און דערנער דינע קינדער און פארגעס ניט די אַנדערע, הונ-
געריקע, וואָס האָבן פון שטורעם געליטן. גיי לשלום.
(שונמית פארנויגט זיך. אָפּ)

ליך :

(באגלייט שונמית. צו שלמה)

האַסט באַזאָרנט שוין די אַלמנה, —

גיב דעם נאַר אויך אַ מתנה...

(שלמה שטויסט אים מיטן גאלדן רוט)

כאַ כאַ כאַ, מיט אַ נאַר איז אַ צער

ער לאָזט ניט אַפרוען דעם האַר...

נו, מענצער, זינגער! טאַנצט און לאַכט

און ווינטשט דעם האַר אַ גוטע נאַכט!

(געזאַנג. דאָס ליד „שלום“ שלום טאַנץ.)

(פאַרהאַנג)

באַמערקונג :

די דעקאָראַציע אין ערשטן בילד דאַרף זיין טונקל גרוי, מיט טונקל
בלויע פלעקן. די קאַסטיומען גראַב גרויע. די ווינט-מיידלעך טראָגן לייכ-
טע, העל בלויע טוניקעס.

אין צווייטן בילד — אלץ בונט, אַריענטאַליש, — די דעקאָראַציע
און די קאַסטיומען. די מוזיק ווערט אויסגעקליבן דורכן רעזשיסער;
אין ערשטן בילד, פאַר דאָס ליד פון די ווינט-מיידלעך דאַרף די מוזיק
דערמאַנען ווינט. אין צווייטן בילד — כסדר אַריענטאַלישע מוזיק.
(אַריענטאַל: רובינשטיין, רימסקי-קאָרסאַקאָוו, איפּאָליטאַוו-איוואַנאָוו)

Ku-men zin-gen fa-rn Ke-nig

ge-bn im a bro-che mir

Ku-men tan-zen fa-rn moi-she

vin-ten im hatz-lo-che un-zer

D.C. ad Lib.

8

Klu - gn gu - tn ke - nig sho -

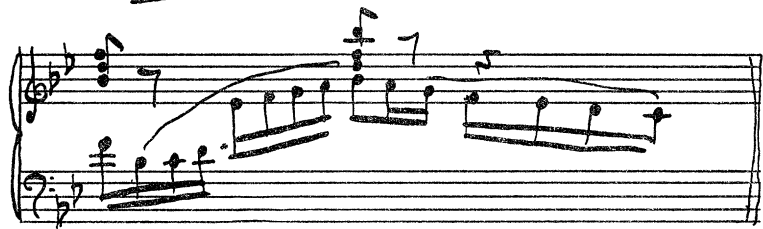
lom un - zer ba - rim - her - tzik ke - nig

sho - lom sho - lom

sho - lom

sho - lom FINE mi

maestoso

canto

Sho — lom

sho — lom

sho — lom un-zer

tner zam la-chn iz zam shverd ba-

putzt zam kop mit na-rish mitz

shpilt er oft zich mit a vitz

cha cha cha

oi mi a vitz

2 *And. (sarkastish)*

sitzt sich Ke-nig oi-bn on
 oif zain gold ba-putz -tn t'ron
 mit dem gal-dn rut in 'hant ba-
 zorg mit glik dain folk un land dem
 letz ge-herst di gan-tze erd zain

1
 vin - in zai - nen di ba - her sheh
 brin - hash - mo - shes in di ble - ter

fun der gan - tzer velt
 soi - dan zei son - tracht

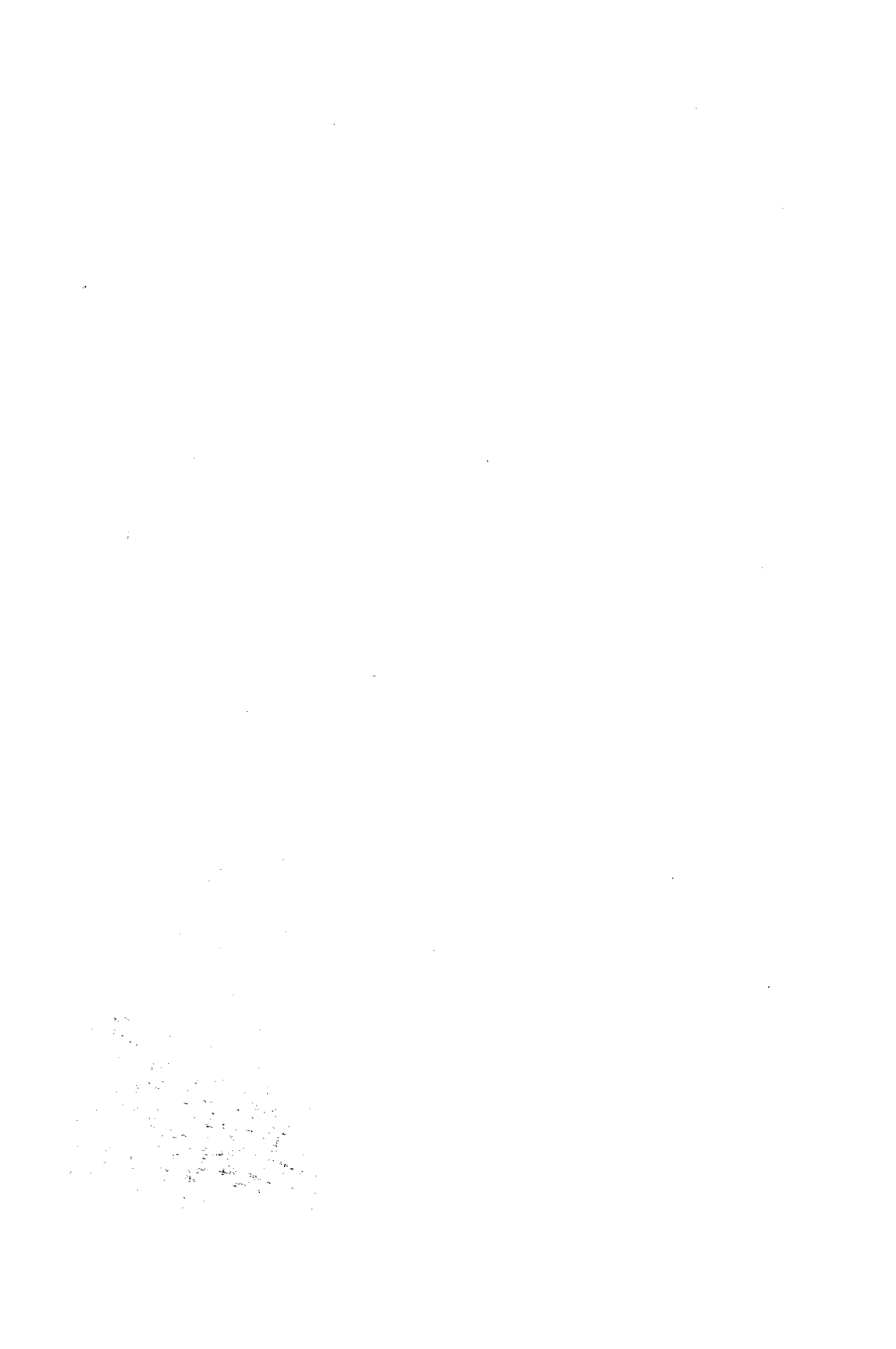
miz - roch mai - riv do - rim tzo - sn
 un zli fai - sn in di koi mens

pa - latz in getzelt
 in a horbs ge - tik nacht

Allegretto

The image shows a handwritten musical score for piano and voice, consisting of five systems of staves. Each system has a vocal line on top and a piano accompaniment line on the bottom. The tempo is marked 'Allegretto' at the top left. The music is in 6/8 time. The lyrics are in Dutch and appear to be a variation of the 'Vint' song. The lyrics are: 'hu...', 'vint geit on zain', 'gang', 'hu...', 'hu...', and 'dos iz vints ge-zang'. There are some markings like 'Hu.' and 'hu...' in the vocal line, and 'f.' in the piano line. The score is written in ink on aged paper.

דאס גוטע שוועלבעלע

(א קינדער שפיל אין איין אקט)

לויט אַסקאַר וויילד

דאס גוטע שוועלבעלע

א קינדער-שפיל אין איין אקט

לויט אַסקאר וויילד

באַטייליקטע :

דערציילער (פּראָלאָג)

פּרינץ (מאַנומענט)

שוועלבעלע

נייטאַרין

אַפּגעריסענער

דיכטער

מיידעלע מיט שוועבעלעך

מיידעלע מיט פייגעלע

יינגעלע מיט אַ שאַרמאַנקע

מיידעלע אַקראַבאַטקע

ערשטער אַפּאַש

צווייטער אַפּאַש

ערשט מיידל

צווייט מיידל

מאַרקיו, ליידיקגייער

מאַרקיוזע, "

בלינדער מיט אַ פּידל

ערשט קינד

צווייט קינד

דריט קינד

פּערט קינד

ערשט יינגל

צווייט יינגל

אַכט מענצער (פאַרן טרויער טאַנץ)

כאַר (הינטערן בינע)

מאַסע: ערשטער, צווייטער, דריטער, פּערטער,

פינפטער, זעקסטער, זיבעטער, אַכטער, ניין-

טער, צענטער און אַז. וו.

פראלאג

(א שטים פון דער פינצטערניש אַרויס)

דערציילער: קינדער! איך בין א שליח צו אייך געקומען, א שליח פון די ווייטע, שיינע צויבער-וועלטן. איך בין געקומען דערציילן אייך א מעשה, א וואונדער שיינע מעשה פון א פריינד, וועלכן אלע האָבן גערופן מיטן נאָמען „גליקלעכער פריינד“, אָבער אין דער אמתן איז ער אומגליקלעך געווען, ווייל ער האָט ניט געקאָנט צווען ווי זיינע ברידער-מענטשן לייזן נויט און הונגער, קומען אום אין פֿיין און טרערן.

ער איז געווען אומגליקלעך, ווייל מענטשן האָבן אים ניט פאַרשטאַנען און האָבן אים ניט געלאָזן לעבן ווי זיין גוט האַרץ און צאַרטע נשמה האָבן אים געהייסן.

און א יונגער איז ער געשטאַרבן.

ווען ער איז געשטאַרבן, האָט מען אויפגעשמעלט פאַר אים א מאָנומענט און אין דעם מאָנומענט האָט דערוואַכט דאָס האַרץ פון דעם פריינד און א בלייענע האָט ער עס אויסגעוויינט פאַר די אומגליקלעכע מענטשן. ער האָט אוועקגעגעבן צו די מענטשן זיינע אויגן, וואָס זיינען געווען פון די טייערסטע איידל-שטיינער געמאַקט, אלע טייערע באַפּוצונגען, וואָס זיינען געהאַנגען אויף אים, כדי צו שמילן אַביסל די מענטשלעכע נויט.

אָבער אויך איצט האָבן אים מענטשן ניט פאַרשטאַנען: די אומגליקלעכע זיינען אים באַפּאַלן און האָבן אים באַפּליקט, אַרומ-געריסן און געלאָזן אַ באַליידיקטן, אַ נאַקעטן און איינזאַמען. אָבער דאָס אַלץ האָט אים ניט געאַרט, ווייל דעם מענטשנס יסורים זיינען אים גענטער און טייערער געווען איידער זיין אייגן לעבן.

בלויז אַ קליין גאַטס באַשעפּעניש, אַ קליין פייגעלע, אַ שוועלבעלע, האָט דערשפּירט דעם פריינדס גוט האַרץ און האָט אים געהאַלפּן גוטס טאָן. אזוי לאַנג האָבן זיי עס געמאַן, ביז

ביידע האָבן זיי אויסגעהויכט זייערע נשמות, — זיי האָבן אַוועק־געגעבן זייערע לעבנס פאַרן צווייטן, פאַרן מענטשן.

קינדער! איך בין געקומען דערציילן אייך די דאָזיקע מעשה, כדי איר זאָלט אַראָפּנעמען אַ מוסר פון די שיינע גאָטס באַשע־פענישן און זאָלט איינזעהן, ווי מען דאַרף לעבן אויף דער וועלט און ווי מע דאַרף זיך באַציען איינער צום צווייטן. זאָגט איינערע מאַמעס און מאַמעס זיי זאָלן זיך גוט צוהערן און צוקוקן צו דער מעשהלע און זאָלן זיי צוזאמען מיט אייך שאַפן אַ שיינעם לעבן פאַר דער צוקונפט. אָבער, קינדער, ניט דערציילן וועל איך אייך די מעשהלע, נאָר באַווייזן וועל איך עס אייך. זעט וואָס עס איז געשען, טראָגט עס אין איינערע היימען און געדענקט עס, פאַר־געסט עס ניט.

(גלאַק)

ליכט!

(פאַרשווינדט)

(אַן אַלטער פאַרק. אין הינטערגרונט — אַ טעראַסע מיט פּלאַנע טרעפּ אַראָפּ, פאַרוואַקסן מיט גרינס און באַפּלאַכטן מיט גראַזן. נאָענט ביים טעראַסע שטייט אויף אַ פּאַסטומענט אַ פיגור־מאַנומענט פון דעם „גליקלעכן פּרינץ.“ צום מאַנומענט פירן טרעפּ פון אַלע זייטן. אין הינטערגרונט, אַנטקעגן דעם מאַנומענט — אַ פּאַנטאָן, צו וועלכן עס קומען טרינקען היימלאָזע און פאַרוואַרלאָזטע קינדער)

ערשטער אויפטריוט

(אַ גרופּע קינדער אויפן שפּיל־פּלאַץ אין פאַרק. זיי זיינען מערסטנ־טייל אַפּגעריסן, פאַרוואַרלאָזט און הונגעריק)

ערשט קינד: אַ שלעכטער טאָג היינט. קאַלם. פּריער איז גוט געווען צו זיצן דאָ און שפּילן זיך... איצט איז קאַלם און עס ווילט זיך עסן. ניטאָ וואָס צו עסן. די מאַמע האָט נאָך אויך היינט גאַרנישט געגעסן.

צווייט קינד: מיין מאַמע האָט היינט געוויינט. ניטאָ קיין קוילן מיט וואָס דעם אויוון הייצן. זי האָט געוויינט, מיין מאַמע.

דריט קינד : איר ווייסט ? — דער „גליקלעכער פרינץ“ וויינט אויך. ווי עס ווערט גאר קאלט, קוקט ער אויפן שמאץ און וויינט. עס פאלן אים טרערן גרויסע ווי נים, טרער גאך טרער. ער איז א גוטער, זאגט מען, און ער קאן נים ליידן ווען עס איז ניטא ביי וועמען מיט וואס דעם אויוון הייצן. מײן מאמע האט עס מיר געזאגט. דער טאטע איז אױועק זוכן קוילן. מײן מאמע האט היינט אויך נים געגעסן. אזוי אױועקגעגאנגען. פערט קינד : איז טאקע אמת, אז דער „גליקלעכער פרינץ“ וויינט ?

(לויפט צום מאַנמענט, קוקט דעם פרינץ אין די אויגן)
 ביי אים זיינען דאך גאר גלעזערנע אויגן. ווי אזוי קאן ער וויינען ? דריט קינד : מײן מאמע זאגט, אז ער וויינט. מײן מאמע ווייסט. עס פאלן אים טרערן פון די אויגן. און אין הייסע טעג, זאגט מײן מאמע, ווען הונגעריקע האבן נים וואס צו עסן און ווילן טרינקען, קוקט דער פרינץ אויף די מענטשן און עס צענייט אים זיין בלייען הארץ.

(עס לאזט זיך הערן א טשוויטשער פון פייגעלעך)

ערשט קינד : זעט, זעט, — אט פליען פייגעלעך. דאס פליען זיי אױועק אין די ווארעמע לענדער. דא איז קאלט — פליען זיי אױועק. דא איז קאלט און עס הונגערט. עס הונגערט טאקע. עס ווילט זיך עסן.
 פערט קינד : לאמיר זיך אויך לאזן אין די ווארעמע לענדער. דארט הונגערט מען נים און ס'איז ווארעם.

(פון לינקס קומט אן א נייטאריין פארשמאכט, פארצאָרנט. זי פאלט צו די טרעפ פון מאַנמענט)

נייטאריין : מײן קינד האלט בניים שטארבן. דאס וויל עפעס מיט וואס זיך צו דערקוויקן. דאס בעט א פאמעראנץ, — און איך האב נים. דאס קינד ווערט פארשמאכט און איך קאן עס נים העלפן. פינצטער איז מײן וועלט.
 (וויינט)

וואוהיין זאל איך גיין ? וואס זאל איך טאן ?

(די קינדער קוקן און באדויערן די נייטאריין)

ערשט קינד : אומעטום הונגער און קעלט. לאַמיר גיין פון דאַנען. לאַמיר גיין פון דאַנען. לאַמיר גיין זוכן עפעס עסן. לאַ- מיר גיין ערגעץ זיך אַנוואַרעמען.

דריט קינד : לאַמיר אויך פליען אין די וואַרעמע לענדער ... ערשט קינד : קומט, לאַמיר גיין פון דאַנען. קומט, קינדער ...

(זיי גייען אַוועק. די נייטאַרין זיצט אַ פאַרצווייפלטע. פון לינקס קומט אַרײַן אַן אָפּגעריסענער. ער ציטערט פון קעלט, זעצט זיך אויף אַ באַנק קעגן דעם מאַנומענט, זעט ניט די נייטאַרין)

אָפּגעריסענער : מ ... מ ... מ ... קאַלט און עס טריקנט מיר אין מויל, עס איבלט מיר פון הונגער ... (די נייטאַרין אָפּ צו רעכטס)

שטיל און פוסט. קיין לעבעדיקער מענטש קומט שוין ניט אַהער. ניטאָ בײַ וועמען אַ שטיקל ברויט צו בעטן. קאַלט. עס טרײַסלט מיך ...

(ער קנולט זיך צונויף און בלייבט ליגן אויפן באַנק. שטיל. עס ווערט ביסלעכווייז טונקעלער. פון רעכטס שפּרינגט אַרײַן אַ שוועל- בעלע, קוקט זיך אַרום, דערזעט דעם מאַנומענט און זעצט זיך אויף די טרעפּ)

שוועלבעלע : איך האָב פאַרלאָרן מײַנע חברמעס. זיי זײַנען אַלע אַוועקגעפּלויגן און איך בין דאָ געבליבן. פאַרבלאַנדזשעט. זיי וועלן מיך דאַרט זוכן. און מיר איז טרויעריק אַלײַן. עס ווערט שוין קאַלט און איך בין מיר. איך וועל מיך דאָ לײַגן און וועל זיך אַ ביסל אויסרוען.

(ווייל זיך לײַגן, קוקט אָן דעם מאַנומענט)

ווי שײַן דער מאַנומענט איז! דורך פון גאַלד. איך האָב איצט אַ גאַלדענע שלאַפּשטוב. וואָס איז עס? עס רעגנט? אַ טראָפּן איז מיר אויפן קאַפּ געפאַלן. די שטערן לײַכטן רײַן און העל און פונדעסטוועגן רעגנט. אויפן הימל איז קײַן אײַן וואַלקנדל ניטאָ און ...

(זי קוקט צום הימל)

אַ, ווידער אַ טראָפּן. דאָ איז אַ שלעכטער פּלאַץ פאַר אַ נאַכט- געלעגער. איך וועל מוזן זוכן אַן אַנדער אַרט. איך וועל מוזן

פליען ווייטער. אט, שוין ווידער א נאסער, קאלטער טראפן...
פון וואגען איז עס?

(זי קוקט ארויף צום קאפ פון מאנומענט)

וואס איז עס אזוינס? — פון די אויגן פון מאנומענט גיסן זיך
טרערן... ער וויינט... ווער ביסטו?

פרייץ: איך בין דער גליקלעכער פרייץ!

שוועלבעלע: פאר וואס זשע וויינטו? דו האסט מיך מיט
דיינע טרערן דורכגעניצט. ס'איז מיר קאלט און כ'קאן ניט
נעכטיקן דא.

פרייץ: ווען איך בין געווען ביים לעבן און האב געהאט
א מענטשלעך הארץ, האב איך ניט געוואוסט וואס עס איז אזוינס
טרערן. איך האב געוואוינט אין א שיינעם פאלאץ. בייטאג פלעג
איך מיט מיניע חברים שפילן אין גארטן און אין אונט פלעג איך
טאנצן אין שיינעם פאלאץ. דער גארטן איז געווען ארומגע-
רינגלט מיט א הויכער מויער-וואנט און מיר איז קיין מאל ניט
אינגעפאלן צו קוקן, וואס עס טוט זיך אויף יענער זייט... מען
האט מיך גערופן „דער גליקלעכער פרייץ“ און איך בין געווען
פאררעכנט פאר דעם גליקלעכסטן. דארט האב איך געלעבט און
דארט בין איך געשטארבן. און איצט האט מען מיך א שוין
אזעקגעשטעלט אזוי הויך, כדי איך זאל קאנען זען די גאנצע
נייט און ארעמקייט פון מיין שטאט... און כאטש מיין הארץ
איז פון בליי — קאן איך זיך דאך ניט איינהאלטן פון וויינען.

שוועלבעלע: האסטו גאר א הארץ פון בליי?

פרייץ: יא, און דאך וויינט עס...

(קליינע פויזע)

וויינט פון דאנען, אין א קליין געסעלע שטויט אן ארעם הייל. דארט
וואוינט אן ארעמע נייטארין. זי איז דאר און מיד. זי האט צע-
שטאכענע הענט פונעם נאָדל, מיט וועלכן זי נייט אויס בלומען
אויף א שיינעם אמלאס פאר א רייכער מיידל. אין א ווינקל
ליגט אירס א קליין יינגעלע, א קראנקער, אין גרויס היץ. ער
קרעכצט און בעט ביי דער מאמען א פאמערעאן. די מוטער
האט ניט וואס צו געבן אים. זי וויינט ביטערלעך. שוועלבעלע,
שוועלבעלע, ליב, קליין שוועלבעלע! צי וואלסטו ניט געוואלט
איר אהינטראגן דעם רובין פון דער שייד פון מיין שווערד?
מיניע פים זיינען באפעסטיקט צו מיין געשטעל און איך קאן
מיך פון דעם ארט ניט רירן.

שוועלבעלע: איך האָב קיין צייט ניט, גומער פרינץ. איך
מוז פליען צו מיינע חברטעס. מע ווארט מיך אָפּ אין מצרים,
אין די וואַרעמע לענדער.

פרינץ: שוועלבעלע, שוועלבעלע! צי וואַלסטו דאָך ניט גע-
וואַלט בלייבן מיט מיר איין איינציקע נאַכט און זיין מיין שליח?
דאָס יינגעלע האָט אזא שטאַרקן דורשט און זיין מומער איז
אזוי טרויעריק...

שוועלבעלע: איך קאָן ניט זאָגן, אז איך האָב זייער ליב
יינגעלעך. זייער אָפט וואַרפן זיי מיר נאָך שטיינער. דאָ איז אויך
זייער קאַלט... דאָך וועל איך בלייבן אויף אַ נאַכט און וועל
דערפילן דיין בקשה...

פרינץ: איך דאַנק דיר, ליב, קליין שוועלבעלע. שמעל זיך
אויף און נעם אַרויס דעם רויטן רוכין פון דער שייד פון מיין
שווערד און טראָג עס אַוועק צו דער אַרעמער נייטאַרין.

(שוועלבעלע טוט עס און שפרינגט אַוועק שנעל צו רעכט. אַ וויילע
שטיל. עס קומט אַריין אַ קליין מיידעלע מיט אַ רענצעלע שוועבעלעך.
זי זעט ניט אַז קיינער איז ניטאָ)

מיידעלע: קויפט, קויפט, שוועבעלעך, גומע שוועבעלעך. גיט
אַ פעני. גיט אַ פעני. איך דאַרף ברענגען דער מאַמעשי געלט צו
קויפן ברויט און קוילן. עס איז קאַלט אין שטוב און ניטאָ קיין
ברויט. קויפט! קויפט!

(זי קוקט זיך אום און דערזעט דעם ליגנדיקן אַפגעריסענעס. זי
גייט צו צו אים)

פעטערל, קויפט אַ פעקל שוועבעלעך. גיטאָ פעני. איך דאַרף
ברענגען דער מאַמעשי אַ פעני צו קויפן ברויט און קוילן.

אַפגעריסענער (הייבט זיך אויף ברוגז): צום טיזוול! וואָס
דרויסטו דעם קאַפּ, דו, קלוינע שלעפּעריין?!

(ער צעוואַרפט אירע שוועבעלעך)

איך בין אַליין הונגעריק ווי אַ הונט. איך האָב געמיינט, אז עמי-
צער וויל מיר געבן אַ שטיקל ברויט, — קומט זי צוגיין מיט אירע
שוועבעלעך. אַ, פאַרכאַפט זאַלסטו ווערן!

מיידעלע (וויינט): צעשאַטן... צעשאַטן...

(זי קלייבט די שוועבעלעך)

פאַרנעצט די שוועבעלעך. קיינער וועט ניט וועלן קויפן. מאַ-
מעלע וועט זיך בייזערן...

דער אָפגעריסענער טוט אַ שפּיי און גייט אַוועק. עס קומען אַרײַן צוויי יינגעלעך פון רעכטס)

ערשט יינגעלע: וואָס וויינסטו, מיידעלע? ווער האָט דיר בײז געמאַן?

מיידעלע: מיניע שוועבעלעך צעשאַמן... אַ בײזער מאַן האָט מיניע שוועבעלעך צעשאַמן. זײ האָבן זיך פאַרנעצט. קײנער וועט עס שוין נישט קויפן... (וויינט)

צווייט יינגעלע: לויף אַהיים און טריקן עס אױס, וועסטו עס ווידער קאַנען פאַרקױפן.
מיידעלע: אַ שלעכטער מענטש... אַ שלעכטער מענטש...

(זי קלייבט די שוועבעלעך, די יינגעלעך העלפן איר. צונויפגעקליבן, גייט זי אַוועק וויינענדיק און אויסשרײענדיק: „קױפט שוועבעלעך, קױפט!“)

ערשט יינגעלע: דאָ איז פינצמער. קײנער נישט. קום פון דאַנען. קום אַהיים. עס איז שוין גוט קאַלט.

(אַפּ לינקס. פּױזע)

שוועלבעלע (קומט צושפּרינגען פון רעכטס, זעצט זיך צופוסנס בניס פרייניץ): ליבער פרייניץ! איך האָב דערפילט דיין שליוחות. איך בין געפלוויגן און האָב פיל געזען. איך האָב געזען דעם גלאַק טורעם, דעם פּאַלאַץ פון מירמלשמײן. איך האָב געזען ווי מאַט-ראַסן, צונויפגעדרײטע אין דרייען, פאַרבּרענטע, פאַרשמאַכטע, שלעפּן שווערע פעק. איך האָב געזען ווי אַלמע יודן האַנדלען אײנער מיטן אַנדערן און וועגן געלט אויף קופּערנע וואַגן. איך בין ענדלעך געקומען אין אַ קליין הייזעלע, וואו דו האַסט מיך געשיקט. דאָס יינגעלע איז געלעגן אויפן געלעגער און האָט זיך געוואַרפן אין גרויס היץ און די מוטער איז אײנגעשלאַפן זיצנדיק בניס טיש. זי איז געווען אַזוי מיד... איך האָב אַוועקגעלייגט אויפן טיש דעם גרויסן רוכין און האָט אַנגעהויבן פאַכן איבערן קינדס קעפעלע און קילן אַ ביסל זײַן שמערץ. ער האָט פּריש אַפּגעאַמעמט און איז זײַס אײנגעשלאַפן. די מוטער איז געבליבן שלאַפן און איך בין אַוועק פון זײ. מערקווירדיק! — עס איז איצט

אזוי קאלט און מיר איז ווארעם. פריער איז מיר געווען זייער קאלט און איצט איז מיר ווארעם...

פרייניץ: דאס איז דערפאר, ווייל דו האסט געמאכט א גוטע זאך. דו האסט גוטס געמאכט א קראנק יינגלעך.

שוועלבעלעך: איך האב זיך דערווארעמט און עס שלעפערט מיך איצט. איך וואלט וועלן איינשלאפן און מארגן וועל איך אוועקפליען קיין מצרים. דארט ווארטן אויף מיר מינע חבר-מעס. זיי זיינען שוין לאנג אין דעם ווארעמען לאנד. דארט איז אזוי שוין און גוט. די לבנה שינט דארט אזוי זילבערדיק. די ווינטן זיינען אזוי לייכט... מינע חברטעס צווייטשערן אזוי טרויעריש און ליב און זיס...

(זי שלאפט איין. עס הערט זיך א פויגל טשוויטשער. פון לינקס קומט אריין דער דיכטער)

דיכטער: ווי שמילדא איז... פוסט און טרויעריק.

(ער זעצט זיך אויפן באנק קעגן דעם מאגנמענט)

ווי טרויעריק עס זעט אויס דער פרייניץ. אט אזא האב איך אויך פארגעשמעלט מיין פרייניץ אין דעם שטיק וואס איך שרייב פארן מעצמער. איך האב אבער ניט געקאנט שרייבן מער. עס איז קאלט ביי מיר אין צימער. ניט געהויצט. און הונגעריק בין איך שרעקלעך. פארוואס צו קויפן א פונט ברויט.

(פויזע)

מיין פרייניץ וועט זיין א צארטער און איידעלער, מיט א גוט הארץ. זיין געליבטע איז א שיינע, בלאנדע פרינצעסין, וואס חברט זיך מיט פויגעלעך און טרוימט נאר פון ווייטע שיינע לענדער, וואו אלע לעבן גליקלעך און שוין. דער פרייניץ שמעלט איין פאר איר דאס לעבן און זיי האבן אזוי ליב איינס דעם צווייטן... אך, ווי עס הונגערט מיך...

(צום מאגנמענט)

וואס ביסטו אזוי טרויעריק, מיין פרייניץ? וואס טרויערט אזוי דיין בליען הארץ? דו שווינגסט, דו ענטפערסט ניט... ווי קאלט דא איז. עס הונגערט אזוי שרעקלעך. איך קאן נישט ווייטער שרייבן אין מיין קאלמן צימער... וואוהין זאל איך איצמער גיין? די וועלט איז אזוי פינצמער און מיין פרייניץ צעסן איז אזא צארטע... און מיך הונגערט אזוי...

(אָפּ צו לינקס. אַ וויילע שטיל. פּויגל געזאַנג. עס קומט אַריין אַ היכער מאָן, אַ בעטלער אַ בלינדער מיט אַ פּידל אונטערן האַנט. אָפּגעריסן, טאַפּט דעם וועג מיט זיין שטעקן. ער שטעלט זיך אין מיטן בינע און שפּילט אויפן פּידל אַ טרויעריקע מעלאָדיע. ענדיקט, נעמט ער אַראָפּ זיין ברייטן קאַפּעליוש און שטרעקט אים אויס מען זאָל אים אַריינזאָרפן מטבעות פאַר זיין שפּילן. קיינער איז אָבער ניטאָ, קיינער וואָרפט ניט קיין מטבעות, טוט ער צוריק אָן דעם קאַפּעליוש. ער איז פאַרצווייפלט טרויעריק. טאַפּנדיק מיטן שטעקן דעם וועג גייט ער פאַמעלעך אַוועק. פון רעכטס קומט אָן דער אָפּגעריסענער)

אָפּגעריסענער : שטיל. קיינער קומט ניט. ניטאָ ביי וועמען אַ שטיקל ברויט צו בעטן. די קליינע מיט די שוועבעלעך איז אויך פאַרשוואונדן. וואָלט איך כאַטש אַ שוועבעלע אָנגעצונדן און די הענט אַ ביסל אָנגעוואַרעמט.

(ער טוט אַ שפּיי און פאַרשווינדט)

פּרינץ : שוועלבעלע, שוועלבעלע, מיין קליין שוועלבעלע! וואו ביסטו? דו שלאָפסט? פאַר וואָס הערט מען דיך ניט?
שוועלבעלע : איך האָב מיך שוין אויסגערוט, גומער פּרינץ. איך שלאָף שוין ניט. איך דאַרף מיך שוין אָנהייבן גרייטן אין וועג אַרײַן. היינט דאַרף איך מיך לאָזן אין די וואַרעמע לענדער פליען. מיניע חברמעס וואַרטן דאַרט אויף מיין קומען.
פּרינץ : שוועלבעלע, שוועלבעלע! דאָ אין שמאַם, ווייט אויף דעם אַנדער עק, זיצט אַ יונגער מאַן אין אַ בוידעם שמיכל. ער איז אַ דיכטער. ער האָט גרויסע, טרוימערישע אויגן און זייער שיינע האָר. ער שרייבט אַ שטיק פאַרן טעאָטער און ער קאָן ניט אָנגיין מיט זײַן אַרבעט, ווייל אין צימער איז צו קאַלט. אין אויוון איז ניטאָ קיין פּײַער און ער איז אויך אָפּגעשוואַכט פון הונגער. אפשר ...

שוועלבעלע : גוט, מיין פּרינץ. איך וועל דאָ נאָך בלייבן און וועל דיך פּאַלגן, וואָס דו וועסט פון מיר פאַרלאַנגען. אפשר זאָל איך אים אויך אָפּטראַגן אַ רובין?
פּרינץ : אָך, איך האָב שוין מער ניט קיין רובין. דאָס איינ-ציקע, וואָס עס איז מיר געבליבן, — זײַנען מיניע אויגן. זיי זײַנען געמאַכט פון טײַערע סאַפּיר שטיינער, וואָס זײַנען מיט טײַזנט

יאָר צוריק געבראַכט געוואָרן פון אינדיען. שמעך אויס איינס פון זיי און טראַג אַוועק אַהין, צום דיכטער. ער וועט עס פאַרקויפן צו אַ גאַלד שמיד, וועט קויפן שפּניו און האַלץ און וועט ענדיקן זיין טעאַטער שטיק.

שוועלבעלע : מייערער פרינץ, ווי אזוי זאל איך אַזוינס מאַן ? איך קאָן עס ניט ... פרינץ : שוועלבעלע, מייער שוועלבעלע, מו אַזוי ווי איך האָב דיר געהייסן.

(די שוועלבעלע שטעלט זיך אויף און פיקט אויס אַן אויג ביי דעם פרינץ און שפּרינגט מיט דעם אַוועק. אַ ווילדע שטיל. עס דערהערט זיך פון הינטער דער בינע דאָס געזאַנג פון מיידעלע און שאַרמאַנ-קעלע. עס קומט אַריין אַ מיידעלע מיט אַ שטייגעלע אין האַנט. אין שטייגעלע — אַ פייגעלע. מיט איר קומט אַריין אַ יינגעלע מיט אַ שאַרמאַנקעלע אין האַנט און אַ מיידעלע וואָס ברעכט זיך און טאַנצט. זיי זינגען)

נומ. 1

זינג, פייגעלע, זינג,
אין מאַנץ אין לייכטן שפּרינג.
צי אַרויס אַ בלעטעלע,
אַ גוטן מזל-צעטעלע,
און בענטש די וועלט,
און בענטש די וועלט מיט גליק
און גיי זיך דאָן,
און גיי זיך דאָן צוריק ...

(הינטער די קוליסן זינגט דער כאַר מיט און ביי די קלאַנגען טאַנצט דאָס מיידעלע און ברעכט זיך. דאָס ווערט געזונגען צוויי מאל)

יינגעלע : קיינער נימאַ. מע דאַרף ניט שפּילן. נימאַ ווער עס זאַל געבן אַ פעני און די הענט זיינען מיר צעפּראָרן.
מיידעלע : מיין פייגעלע איז אויך הונגעריק און דערפּראָרן.
לאַמיר גיין פון דאַנען. קום.

(אַפּ, זינגענדיק דאָס לידל. פון לינקס קומט אַן דער ערשטער אַפּאַש מיט זיין מיידל. ער קוקט זיך אַרום, פייפט עפעס אַ לידל, טוט ביזן

א שפיי און גייט אַוועק. שטיל. עס לאַזט זיך הערן אַ לייכטער
ווינטל און אַ ווייטער פויגל געזאַנג

שוועלבעלע (קומט אָן פון רעכטס): איך קאָן ניט מער.
איצט מוז איך שוין פליען קיין מצרים. זיי געזונט, מיין ליבער
פריינד. איך בין געקומען זיך זעגענען מיט דיר. איך האָב געמאַן
ווי דו האָסט געהייסן. איך האָב אַוועקגעגעבן דעם דיכטער דיין
אויג און ער האָט זיך שטאַרק דערפרייט. — „מע הייבט מיך אָן
צו שעצן!“ — האָט ער געזאָגט, און ער איז אַוועק גליקלעך.
איצט קאָן איך שוין פליען אין די וואַרעמע לענדער.
פריינד: שוועלבעלע, מיין שוועלבעלע! צי וואַלסטו ניט גע-
קאַנט בלייבן ביי מיר נאָך אַ נאַכט?

שוועלבעלע: איצט איז שוין ווינטער און באַלד וועט פאַלן
דער ערשטער שניי. אין מצרים גיסט די זון אירע הייסע שטראַלן
אויף די גרינע טיימל ביימער, פייגעלעך זינגען דאָרט זומער-
לידער... איך מוז דיך פאַרלאָזן, טייערער פריינד. איך וועל דיך
שוין קיין מאָל ניט פאַרגעסן. דעם אַנדערן פּרילינג וועל איך דיר
ברענגען צוויי טייערע שטיינער אַנשמאַט די ביידע, וועלכע דו
האַסט אַוועקגעגעבן. איך וועל דיר ברענגען אַ רובין, רויטער ווי
די פּורפור רויז און אַ סאַפיר, בלוי ווי דאָס וואַסער פון אומ-
ענדלעכן ים.

פריינד: הער צו, שוועלבעלע! דאָרט אונטן, אויפן מאַרק
פלאַץ, שטייט אַ קליין מיידעלע. זי פאַרקויפט שוועלבעלעך. אָן
אומגליקלעכער מענטש האָט אירע שוועלבעלעך צעוואַרפן, זיי
האַבן זיך פאַרנעצט. דער פאַטער וועט זי שלאָגן, אויב זי וועט
אים ניט ברענגען אַהיים קיין געלט צו קויפן ברויט. זי איז נאַקעט
און דערפאַרן. שטעך אים דאָס צווייטע אויג און גיב עס איר
אַוועק, וועט זי דער פאַטער ניט שלאָגן און זיי וועלן אַלע זיין זאַם.
שוועלבעלע: גוט, — איך וועל בלייבן מיט דיר נאָך אַ נאַכט.
נאָך דאָס אויג קאָן איך דיר ניט אויסשמעקן. דו וועסט בלייבן
אינגאַנצן בלינד.

פריינד: ליב שוועלבעלע, מו מיר אַ געפעליקייט, — מו אַזוי
ווי איך הייס דיר. שטעך מיר אים דאָס אויג און מראַג עס אַוועק.
שוועלבעלע: גוט, ליבער פריינד. איך וועל מאַן ווי דו
הייסט מיר.

(דאָס שוועלבעלע פיקט אים דאָס צווייטע אויג און שפּרינגט מיט
דעם אַוועק. עס קומען אַריין דער ליידיקגייער און די ליידיקגייערין)

ליידיקגייער : א, מאַרקיווע, איך בין איינער קאוואַליר. קאַן
 איך אייך דען לאָזן גיין אליין אין דער קאַלמער נאַכט!
 זי (מאַכט אַ רעוועראַנס) : אַך, מיין מאַרקיווע, איר זינט זייער
 העפלעך. אַך... ווי גוט עס וואַלט איצט געווען צו רוען אויף אַ
 באַקוועמער סאַפּע אין אַ געמיטלעך באַלויכטן סאַלאָן. טונקעלע
 שיין, עלעגאַנטע באַדינער, שווימענדיקער וויין און שטילע קלאַנג-
 גען פון ליבן קלאַוועסין. איר, מיין קאוואַליר, זינט, נאַטירלעך,
 אויך דערבני...
 ער : און אַ מאַלצינט אַלץ-פורשעט, און אַ ליכטער, שיי-
 נער מענועט...
 זי : אַך, דער ליבער מענועט... אַבער... עס הונגערט
 מיך זייער...
 ער : מ... מ... יא, עס הונגערט... מיין ליבע מאַרקיווע,
 לאַמיר פאַרטרייבן דעם נאַרוישן הונגער, לאַמיר זיך פאַרשכורן
 מיט אונדזער אַלמן, ליבן מענועט...
 (זיי לאָזן זיך טאַנצן אַ מענועט, ענדיקן און פאַרשווינדן. עס קומען
 אַריין איינציטיק פון רעכטס דער ערשטער אַפּאַש מיטן מיידל, און
 פון לינקס — דער צווייטער אַפּאַש מיט זיין מיידל. פון לינקס קומט
 אויך אַריין די נייטאַרין)

ערשטער אַפּאַש (צו דער נייטאַרין) : א-א-א! איך האָב דיך
 געפאַקט. וואוהין גייסטו? גיב מיר דיין געלט. גיב, זאָג איך
 דיר. איך בין הונגעריק. איך האָב היינט גאַרנישט געגעסן.
נייטאַרין : איך האָב קיין געלט ניט. מיין קינד איז געפער-
 לעך קראַנק. איך האָב עס ניט מיט וואָס צו ראַטעווען. ליגט
 מיין קינד און ווערט פאַרבּרענט פון היץ. אַ גאַנצן טאָג בין איך
 לעבן אים געזעסן מיט אַ צעווייטיקט האַרץ, ביז איך בין אַ מידע
 אַנטשלאָפּן געוואָרן. און אז איך האָב מיך אויפגעכאַפּט פון
 שלאָף, האָב איך אויפן טיש געפונען אַ שיינ שטיינדעלע און בין
 מיט אים אַוועק אין אַפּטיק בעטן אַ רפואה פאַר מיין קינד. האָט
 מען מיר אַ רפואה געגעבן און צוויי פענים צו קויפן אַ פאַמעראַנץ
 צו דערקוויקן דעם קראַנקן. דאָס איבעריקע איז ביי זיי געבליבן.
 דאָס איז אַלץ, וואָס איך פאַרמאָג. אַבער מיין קינד וועט גע-
 ראַטעוועט ווערן און איך דאַנק גאָט דערפאַר.
צווייטער אַפּאַש : דיין קינד איז בילכער. גיי קויף אַ פאַ-
 מעראַנץ און דערקוויק דיין קינד. נאָ, אַט האָב איך אַ טאַכטק

פושקעלע, נעם עס, פארקויף און קויף פאר דיין קינד וואָס דו
באדארפסט.

נייטאָרין: אַ דאַנק איך, גומער מענטש. איך דאַרף ניט.
קויפט זיך בעסער ברויט און מאַכאָק. איך באדאַרף ניט. אַ דאַנק.
(אַפּ לינקס)

ערשטער אַפּאַש: אַ רהמנות, נעבעך. אַ דאַרע, קראַנקע
פרוי מיט אַ קראַנקן קינד... וואו זיינען די ריכטע לייט? זיי
זיצן אין די היימען? זיי גייען ניט אַרויס אין אַזעלכע פינצטערע
און קאַלטע נעכט. דער טייל זאַל זיי נעמען! ...

(דער אַפּגעריסענער קומט אָן פון לינקס, דערזעט דעם ערשטן אַפּאַש)

אַפּגעריסענער: אומעטום איז ער דאָ... ווילסט אפּשר מיין
געלט צונעמען? — קאַנסט עס נעמען... איך שענק עס דיר
אַליין אַוועק.

(ער קערט אויס זיינע ליידיקע קעשענעס)

ערשטער אַפּאַש: דער טייל דאַרף דיר, מיין געערטער
שלעפּער... טפו... טפו...

אַפּגעריסענער: טפו זאַלסטו אַליין ווערן...

(אַפּ אויפגערעגט. דער צווייטער אַפּאַש וויל אויך אַוועק. דער ערשט-
טער שטעלט אים אַפּ)

ערשטער אַפּאַש: וואוהין לויפסטו, — אין די וואַרעמע פאַ-
לאַצן דינע? קום לויפן אַביסל איבערן פאַרק, די פים אַנוואַרעמען
אַביסל. קום זשע, נו, וואָס שמייסטו?

(זיי שטעלן זיך אין אַ ריי און זינגען דאָס ליד פון די טרעמפּס)

נומ. 2:

דאָס ליד פון די טרעמפּס

מיר זיינען פרייע פייגלעך, טרעמפּס.

מיר לאַכן פון דער וועלט.

מיר ווייסן פון קיין זאַרגן ניט,

פון הונגער, נויט און קעלמ.

די ערד און רוים און הימל-בלוי
דאָס איז דעם טרעמפס געצעלט.
א כאַפּ אַמאָל אַ ביסן וואו
און לאַכן פון דער וועלט.

מיר זינגען ווען עס הונגערט אונדז
און טאַנצן אין דער קעלט.
א כאַפּ אַמאָל אַ דרימל וואו
און לאַכן פון דער וועלט.

און ווערט אַמאָל אונדז טרויעריק,
ווען בלאַט אויף בוים פאַרגעלט, —
דאָן שפּרייזן מיר אין שטאַט אַוועק
און לאַכן פון דער וועלט.

און ווערט די שטאַט אונדז עקלדיק
און נמאס מיט איר גלאַנץ, —
דאָן יאָגן מיר אין פעלד אַוועק
און דרייען זיך אין טאַנץ.

מיר זינגען פרייע פייגעלעך,
מיר לעבן ניט פאַרשמעלט.
מיר טוען וואָס עס ווילט זיך אונדז
און לאַכן פון דער וועלט...

(זיי ענדיקן זינגען און לאָזן זיך לויפן ריטמיש און דאָס ווערט פאַר-
וואַנדלט אין אַן אַפּאַשן טאַנץ, מיט וועלכן זיי פאַרשווינדן. אַ וויילע
שטיל. פּויגל-געזאַנג. עס קומט אַן דאָס שוועלבעלע)

שוועלבעלע : נו, מיין ליבער פריינד, איך האָב אַלץ געטאָן
ווי דו האָסט געהייסן. איך האָב אין דער נאַכט געטראָפּן דאָס
מיידעלע אַ דערפראָרענע אין מיטן מאַרק-פּלאַץ. קיינער האָט
קיין שוועלבעלעך ניט געקויפט. זיי זינגען נאָם, די שוועלבעלעך.
און דאָס מיידעלע — זי וויינט. האָב איך דעם שטיין צו אירע
קאַלטע פּיס געלייגט. זי האָט עס גלייך באַמערקט און אַ גליק-
לעכע איז זי מיט אים אַהיים אַוועק. אויפן מאַרק האָב איך גע-
זען רעדלעך מענטשן שמויען און ריידן און דערציילן, אַז אין
שטאַט געשעט וואַונדער. אַז אַלע נאַכט ברענגט עמיץ אין די
אַרעמע הייזער איידל-שטיינער און די אַרעמע קויפן פאַר דעם
ברויט און קוילן. מע זאָגט, אַז דאָס טוט דער גליקלעכער פריינד,

אז ער שיקט עם צו. די מענטשן קלייבן זיך אלע אהער בעטן דעם פריינד, ער זאל זיי אויך געבן. זיי זיינען אויך הונגערדיק און דערפאר. זיי וועלן, גלויב איך, באַלד קומען אהער. וואָס וועסטו זיי געבן? דו האָסט דאָך מער גאַרנישט!

פריינד: ליב שוועלבעלע! איך האָב שוין מער קיין אויגן נישט און איך וועל נישט קאָנען מער קוקן אויפן שמאַט מיט אירע נויטן. דאַרף איך איצט שוין גאַרנישט מער. אויב די מענטשן וועלן קומען, רייס אַראָפּ די גאַלדענע בלעטלעך, וואָס עס הענגען אויף מיין מאַנטל און גיב עס צו די מענטשן. זאַלן זיי אויך קויפן ברויט און קוילן.

שוועלבעלע: גוט, איך וועל עס טאָן, מיין ליבער פריינד. איך וועל טאָן ווי דו וועסט הייסן.

(עס לאָזט זיך הערן אַ טומל. דאָס שוועלבעלע זעצט זיך אויף אַ טרעפּל ביים מאַנומענט און קוקט צו. עס קומט אַריין אַ גרויסע גרופּע מענטשן פון פאַרשיידענעם אויסזען, אָפּגעריסענע, מיט אַ טומל און געבעט)

ערשטער: אַט שטייט ער און שווינגט, און גאַרנישט... פאַרוואָס גיסטו אַנדערע? פאַרוואָס גיסטו מיר נישט? (האַרט צום פריינד)

גיב מיר מיט וואָס מיין לייב צודעקן! גיב מיר מיט וואָס מיין הונגער צו שטילן!

צווייטער: עס גייט מיר אויס מיין ווייב פון קעלט און נויט. די קינדער אויך. גיב מיר, גיב!

דריטער: מיר אויך! מיר אויך! איך דאַרף מיין קינד אַ קוליע קויפן. דאָס קאָן נישט אומגיין. פון קעלט און אומריין אַ פּום פאַרלאָרן. גיב מיר! גיב!

פערטער: איך גיי אויס נאָך אַ ביסל וויסקי! איך קאָן אַן דעם נישט לעבן... וויסקי גיב מיר, וויסקי!...

פינפטער: איך האָב קיין שמאַמעס אַפילו נישט מיט וואָס די פּים פאַרוויקלען. גיב מיר שמאַמעס.

זעקסטער: האָב רחמנות, שמיל אונדזער הונגער!...

זיבעטער (וויינט מיט אַ קינדערשער שמים): איך דאַרף אַן אַרון אין וואָס מיין קינד באַגראָבן... מיין קינד... מיין אייני-ציק קינד...

(צערעוועט זיך. פּויע)

אלע : פארוואס שווינגט ער ? פארוואס זאגט ער גארנישט ?
גיב אונדז! גיב!

שוועלבעלע (צופט אָפּ אַ בלעטעלע פון פרינצס מאַנטל און
גיט עס צום צווייטן פון גרופע): נאָ, נעם עס און טראַגט אַוועק
צו דינע קינדערלעך. קויף זיי ברויט.

אלע : מיר אויך! מיר אויך!

פערטער : וואָס בעטן מיר אזוי ? לאַמיר אַליין נעמען. דאָס
בלײַען האַרץ פונם פרינץ שפירט ניט אונדזער נויט, ווייסט ניט
אונדזער הונגער. לאַמיר אַליין נעמען ...

(זיי וואַרפן זיך אַלע אויפן מאַנומענט און צופן אַרום די גאַלדענע
בלעטעלעך פון פרינצס מאַנטל און מיט טומל און גיריקייט גייען
זיי אַלע אַוועק. שטיף. דאָס שוועלבעלע זיצט אומבאוועגלעך)

פרינץ (טרויעריק): אומגליקלעכע מענטשן!

שוועלבעלע : אומגליקלעכע מענטשן! זיי פאַרשטייען דיך
ניט. זיי האָבן דיך באַפליקט, באַליידיקט. איך וועל פון דיר
שוין ניט אַוועקגיין. איך וועל שוין שמענדיק מיט דיר בלייבן.
פרינץ : גיין, מיין קליין שוועלבעלע. דו דאַרפסט אַוועקפליען
קיין מצרים. דאַרט וואַרטן אויף דיר דינע חכרמטעס.

שוועלבעלע : איך וועל שוין בלייבן מיט דיר אויף אייביק,
ליבער פרינץ. דו ביסט איינזאַם איצט געבליבן און אַ בלינדער.
איך וועל פון דיר שוין ניט אַוועקגיין. איך וועל דיר דערציילן
מעשיות וואַנדערלעכע, פון די ווייטע וואַרעמע לענדער, וואו
אַלע לעבן שיינ און גליקלעך. איך וועל דיר דערציילן פון די
רויטע, איביס פייגל, ווי זיי כאַפן גאַלדענע פישעלעך ... פון דעם
ספינקס, וואָס היט די וועלטן ווי אַ שומר ... פון דער גרינער
שלאַנג, וואָס רוט אויף פאַלמען-בוימער.

פרינץ : מיין ליב שוועלבעלע! דו דערציילסט מיר וואונ-
דערלעכע מעשיות, אָבער וואַנדערלעכער פון אַלץ זינען די
מענטשן. דערצייל עפעס פון דעם, דערצייל מיר פון אַרעמע
און קאליקע, פון נויט-ליינדיקע, פון פאַרטערטע אויגן, פון
צוקלעמטע הערצער. מיין בלייען האַרץ פאַרגייט פון דעם, פאַר-
נעמט עס אַלץ. דערצייל, שוועלבעלע.

שוועלבעלע : איך וויל פון דעם דיר ניט דערציילן. דיין
בלייען האַרץ איז צו שוואַך ... מעשיות ... פּינגעלעך ...

(זי גייט אַראָפּ פון די טרעפּ, קנולט זיך אויף אונטן אויף דער ערד)
אַך, עס איז מיר קאַלט, מיין ליבער פרינץ. עס איז מיר קיין

מאָל אזוי קאלט ניש געווען ... און עם שלעפערט, ליבער
פרינץ ... וואַרעם אזוי ... וואַרעם ...

(זי ווערט שטיל און שטאַרבט אַ דערפּראַרעבע. שטיל. עס קומען
אַריין זינגענדיק זייער לידל די מיידעלע מיטן פייגעלע, דער וונגעלע
מיטן שאַרמאַנקעלע און דאָס מיידעלע וואָס טאַנצט. זיי דערזען דעם
מאַנומענט אַרומגעפליקט)

מיידעלע: זע, ווי דער „גליקלעכער פרינץ“ זעט אויס! ער
איז אינגאַנצן אַרומגעפליקט. אַ נאַקעמער שמיט ער.
יינגעלע (דערזעט דאָס טויטע שוועלבעלע): זע, אַט ליגט
אַ טויט פּוינגעלע, דערפּראַרן געוואָרן.
(פּויוז)

ווי שטיל דאָ איז. קייןער נישט. איך האָב מורא דאָ צו זיין.
דער נאַקעמער פרינץ שרעקט מיך. קום פון דאַנען. מען האָט
זיין בלינען האַרץ געוויס אויך אויסגעפליקט. קום.

(אַפּ, שטיל, זינגענדיק דאָס לידל. אַ וויילע שטיל. מיט מעסיקע
טריט קומט אַזיין אַ כאַר אין שוואַרצע שאַרן מיט געבויגענע קעפּ.
רינגלען אַרום דעם מאַנומענט און דאָס טויטע שוועלבעלע און זיין
גען די באַלאַדע

ב א ל א ד ע

נומ. 3

געלעבט און געוועזן אַמאָל איז אַ פרינץ.
דערצוויגן אין מאַרמאַרנע שלעסער.
אַ שלאַנקער, אַ צאַרמער ז'געווען דער פרינץ,
אַ גוטער — פון אַלעמען בעסער.

און ס'האַט אים געלערנט אַן אַלמער מאַרקיו
די תורה פון מאַרמאַרנע שלעסער:
אַז אַלץ אונטערמעניק דאַרף זיין דאָ צו אים,
אַז ער איז פון אַלעמען גרעסער.

און פלעגט ווען אַמאָל צו דעם מאַרמאַרנעם שלאָס
פון וויינין אַ קרעכץ זיך דערטראַגן, —
האַבן עס דינער, פאַרפּוצטע אין גאַלד,
באַמיט זיך פון אים צו פאַרוואַגן.

„דאָס קרעכצן די מענטשן דאַרט אונטן אין טאַל,
זיי ווילן וואָס בעטן בניִים קעניג!
— פלעגט מענהן דער פרינץ צו דעם אַלטן מאַרקייז, —
גיט זיי, איר האָט דען נאָך ווייניק! ?”

און גרויס איז געוואָרן צום קעניג זיין האָס,
צו ריכטיקייט זיין שנאה נאָך גרעסער.
און געפלאַצט האָט דאָס האַרץ בניִ דעם
„גליקלעכן פרינץ”
אין די ווענט פון די מאַרמאַרנע שלעסער ...

(פון כאָר טיילן זיך אויס אַכט טענצער און בעת דער גאַנצער כאָר
זינגט — טאַנצן זיי אַ טרויער טאַנץ אַרום פרינץ און שוועלבעלע)

(פ א ר א ג)

רעזשי

די אויפגאַבע פון דער רעזשי באַשטייט אין דעם, אַז דאָס בילד זאָל
אויסזען ווי אַ קאליידאָסקאָפּ. די געשעעניש פאַסירט אין איין האַרבסט
נאַכט. אַלע פאַרשוויגען דאַרפן אויסזען פאַראַרעמט, אויסגעהונגערט,
פאַרפראָרן.

ביים שלום, ווען די מאַסע טרעט אויף, דאַרף זיך דער טומל אָנהייבן
הינטער די קוליסן און גיין וואָס ווייטער שטאַרקער, ביז זי טרעט אויף
אויפן בינע, און עס דאַרף אויסזען ווי אַן אויפברויז פון אַן אויסגעהונג-
גערטער מאַסע. אַבער יעדערער דאַרף אויסשרייען זיינע ווערטער און
גיט קיין אַנדערע.

דער פרינץ טאַר זיך גיט באַוועגן. ער שטעלט מיט זיך פאַר אַ
מאַנומענט, — שטייט ער ווי פון בראַנז אויסגעגאַסן. ער רעדט קלאַר,
ריטמיש און לאַנגזאַם.

די שוועלבעלע שפּרינגט אונטער אויף איין פוס און די הענט
האַלט זי אויפגעהייבן ווי די פאַדערשטע ביי אַ הונט ווען ער שטייט
אויף די הינטערשטע פיס. זי איז צאַרט ווי נאָר מעגלעך. זי שטאַרבט
אין מיטן בינע. דער אָפּגעריסענער איז ביז, ער רעדט ביז.

די אפאשן זיינען ברוטאל, אבער גוטמוטיק. דאס מיידעלע מיטן פייגעלע און אירע שותפים זעען אויס בלאס און טוען זייער ארבעט מעכאניש.

דאס מיידעלע מיט די שוועבעלעך איז שרייעריש און צעשראקן. דער בלינדער האלט די פידל צוגעדריקט צום ברוסט, ווי ער וואלט מורא האבן מע זאל עס ביי אים צונעמען. די ליידיקייט זעען אויס פאטיש-פראנטעוואטע. זייער טאנץ דארף זיין מאנירלעך. אפאשן-טאנץ דארף זיין שטיפעריש. דער טרויער טאנץ באשטייט בלויז פון ריטמישע באוועגונגען און פיגורן. די טרויער צע-רעמאניע קומט פאר פריער ארום פרינץ און דערנאך ארום דער שוועלבעלע.

דעקאראציעס

אן אלטער פארק. אפגעטראטן פון הינטערגרונט — א פלאטפארמע, געפארבט גרוי. אויף דעם שטייט דער פרינץ ווי א מאנומענט. צו דער פלאטפארמע פירן פון אלע זייטן טרעפ. ביי א זייט פון פלאטפארמע — א פאנטאן. עטלעכע בוימער. רעכטס און לינקס שטייען עטלעכע גארטן בענק.

קאסטיומען

קאסטיומען ווערן געמאכט פון איינפאכע שטאפן — גרויע און טונקל קאלירטע. דער קאסטיום פון פרינץ דארף זיין פון העל-ברוינעם שטאף (בראון) באנייט מיט גאדענע בלעטלעך.

פראלאג

דער פראלאג הייבט זיך אן אין פולער פינצטערקייט. דער דער-ציילער, פארהילט אין שווארצן (דער פנים אויך) קלינגט אין א גלאק און רעדט מיט א ווייטער שטימע. ווען ער ענדיקט, פארשווינדט ער און שרייט אויס: ליכט! — דאן גייט אויף דער פארהאנג.

מוזיק

מוזיק פאר דער באדאדע, פארן ליד „זינג פייגעלע“ און פארן „ליד פון די טרעמפס“ זיינען דא נאטן אין דער פיעסע. פארן אפאשן טאנץ באנוצט אפענבאכס „לאמור דע לאפאש“. פארן מענועט באנוצט פאדארעווסקיס מענועט, אדער שאפענס.

ke-mi zain hos tzu raich-kait zain

si-ne noch gre-ser un ge-

platzt hot dos hartz bai dem glik-le-chn

paintz in di vent fun di mar-mor-ma

shl-ser in di shle-ser

Ke-nig flegt tai-nen der printz tzu dem

al-tu mar-kiz

git zei iz hot den noch vei-nik

git zei iz hot den noch vei-nik um

grois iz ge-vo-rn tzum

vai - tn a krechtz zich der Ero - gn

ho - bn es di - ner sar - putate in gold ba

mit zich fun im tzu sar - io gn dos

krechtz di men - tchn dort un - tn in

töl zei vi - ln vös be - tn bain

s'hot im ge- le- rnt an al-ter mar-iviz di

toi-re fun mar-mor-ne shlo-ser az

altz un-ter-te-nik dar's zain do tzu im az

er iz fun a-de-men gre-ser un

slegt zich a-mol tzu dem
mar-mor-nem shlos fun

And.

3
ge- lebt un ge- ve- zn a- mol iz

printz der- tzoi- gn in mar- mor- ne

shle- ser a shlan- ver a tzor- ter z'ge

ve- zn der printz a gu- ter fun

a - le- men be - ser un

yo-gn mir in feld a-vek un

drei-en zich in tantz slang

yo-gn mir in feld a-vek un drei-en zich in

tantz cha cha cha cha cha cha

cha cha cha cha cha

blat oif boim far-gelt dan shprai-zn mir in

shtot a - veki un la - chm fun der velt cha

cha cha cha cha cha cha cha cha cha cha

cha un vest di shtot uns e - kl - dik un

ni - mes mit iz gloantz dan

con moto

2.

mir zainen frai-e feig-lech tremps mir
 la-chn fun der velt mir vei-sn fun Ka-
 zor-gn nit fun hun-ger noit un Kelt cha
 cha cha cha cha cha cha cha cha cha
 3 times
 cha un vest a mol uns troi-e-rik ven

bentch di velt un

bentch di velt mit glik un

gei zich dan un

gei zich dan tzu-rik

dan tzu-rik.

moderato

Zing sei-ge-le zing

in tantz in laich-tu

shpring tzi a-

nois a ble-te-le a

gu-tu ma-zl tze-te-le un

בום און דריידל

(א מעשהלע אין פיר אקטן)

לויט נ. שקליאר

בום און דריידל

(א מעשהלע אין פיר אקטן)

ערשטער אקט

פערזאָנען :

(אין ערשטן אקט)

בום
דריידל
משולח פון גוטן קיניג
צוויי העראַלדן
אלטע שמאַטע-הענדלערין
קיניגלעכער שניידער
קיניגלעכער שוסטער
קיניגלעכער בעקער
אלטע (חלפנטע)
וואונדערלעכע מוזיקער
קיניגלעכער גאַס-שומר
א שטים (פרויען-געשטאַלט)

באמערקונג :

די דאזיקע קינדער מעשהלע האב איך אין יאר 1921 איבערגעזעצט פון רוסיש. די איבערזעצונג איז אַ פרייע. אין יאר 1929 האב איך עס אינגאנצן איבערגעאַרבעט, אַרײַנגעפירט נייע פּערזאָנען, צוגעשריבן און אײַסגעברײטערט דעם לעצטן אַקט און דער קאַמפּאָזיטאָר א. עלשטיין האָט אָנגעשריבן ספּעציעלע מוזיק. אין דער נייער ווערסיע האָב איך עס אין דעם זעלבן יאָר אויפגעפירט אין מאָריס שוואַרצעס קונסט־טע־אָטער אין ניו־יאָרק.

מ. ע.

(ווינטער. אַ וואָלד. אַ וועג. זייער פיל שניי און דער שניי איז זייער שיין — ווי אין אַ טרוים. די ביימער זיינען גרויסצווייגיק און שיין — אויך ווי אין אַ טרוים. די צווייגן פון די ביימער זיינען באַשאַטן מיט שניי און פינקלען. קאַלט. די זון פאַרגייט, מיט גאַלדן פאַרב באַגאַסן. (אָווערטירע מוזיק נומ. 1.) צוויי קיניגלעכע העראָלדן פירן מיטן וועג אַ גרויסן היל־צערנעם פּערד. אויפן פּערד רייט פייערלעך דער משולח פון גוטן קיניג. די העראָלדן בלאָזן אין לאַנגע טראַמפּייטן. (טאַקט 5 פון נומ. 1.)

ערשטער העראָלד : אומגליקלעכסטע ! אומגליקלעכסטע ! דער גומער קיניג האָט אונדז געשיקט נאָך אייך, כדי צו מאַכן אייך פאַר די סאַמע גליקלעכסטע אין זײַן קיניגרייך.

צווייטער העראָלד : אַ גאַנץ יאָר וועט איר עסן די פעטסטע טאַרען און טרינקען די געשמאַקסטע וויינען ; די בעסטע דאַק־טוירים וועלן אייך געבן טרינקען די הײַלבאַרסטע וואַסערן, אויב איר וועט עסן צופיל.

ערשטער העראָלד : איר וועט טראָגן די רײַכסטע קליידער און וועט שלאָפן אויף די ווייכסטע בעטגעוואַנט ! אַ גאַנץ יאָר

וועלן פון אייערשוועגן געארדנט ווערן גלענצנדע בעלער! די
וואונדערלעכסטע מוזיקער וועלן פאר אייך שפילן די נייסטע טענין
און טאנצן מיט אייך וועט די בת-מלכה אליין!
(זיי שאלן איך די טראמפייטן, 5-טער טאקט נומ. 1.)

ביידע הערצאלדן : אומגליקלעכסטע! אומגליקלעכסטע! אונדז
האט געשיקט נאך אייך דער גוטער קיניג, כדי צו באגליקן אייך.
(זיי פארשווינדן; א וויילע הערן זיך נאך זייערע שטימען און דאס
שאלן פון די טראמפייטן, דערנאך ווערט שטייל. אויפן וועג באווייזן
זיך בום און דריידל, אפגעריסענע, אין צעריסענע שיד; ביי בומען
אונטערן האנט — א פידל, דריידל טראגט א שטייג מיט א פייגעלע.
זיי איז זייער, זייער קאלט)

בום : דו ווייסט, דריידל, איצט וועלן מיר שוין ניט פאר-
דינען אזוי פיל געלט, ווי מיר פלעגן פארדינען מיט כייכי!

דריידל : אינגאנצן לאנד צאלט מען פאר געזאנג פיל מער,
ווי פאר אנדער מוזיק און פאר טענין!

בום : איצט קאנסטו זיך דרייען א גאנצן טאג, — די פענצ-
טער זיינען פארפראן און קיינער זעט ניט!

דריידל : אז כייכי פלעגט אנהייבן זינגען, פלעגט טאקע אלע
דערהערן! א ביסל א טאנץ טאן — פלעגט שוין פון ערגעץ וואו
פאלן א מטבע! ווי מיינסטו, בום, כייכי וועט געזונט ווערן?

בום : נון, זי וועט ניט געזונט ווערן, — זי האט געזען אין
חלום איר מוטער און יענע האט זי א קוש געטאן...
דריידל : נו?

בום : נו, וועמען א טויטער טוט אין חלום א קוש, יענער קען
שוין ניט געזונט ווערן.

דריידל : און דער מיסט-קלייבער זאגט, אז עס חלומט זיך א
טויטער — איז עס א סימן אויף שלעכטע וועטערן!

בום : נו, וועט קומען א שלעכטער וועטער און כייכי וועט
שטארבן.

(באוועגונג הינטערן בינע)

דריידל : בום, דוכט זיך, עמיץ גייט! שפיל!

(בום שפילט נומ. 2)

מיין הער, נעמט פאר א פעני אייער גורל-צעטעלע! דא זיצט א
פויגעלע מיט א שוין אייגעלע, ניט קיין גאנז, ניט קיין ענטל, —
זי טרעפט אויפן הענטל, פאר א פעני וועט זי זאגן, וואס איר
וועט פארמאגן.

בום : קױנער נישטאָ!
דריידל : קאלט, בום!
בום : נו, לאַמיר גײן אין דאַרף אַרײַן, דאַרט וועלן מיר בלײַבן
 נעכטיקן; דעם קרעטשמערס טעכטער קויפן שמענדיק גורל-
 צעטעלעך!
דריידל : שוין באַלד דער דאַרף, בום?
בום : גײן. נאָך ווײַט, דריידל!
דריידל : הער, בום, און אויב דעם קרעטשמערס טעכטער
 וועלן נישט קויפן קײן גורל-צעטעלעך?
בום : זײַ וועלן קויפן! דריידל, לײַג אַוועק די פּײַגעלע אין
 בוזים, וואַרים זי וועט פאַרפראַרן ווערן!
דריידל (עפנט די שטייג): בום!
בום : וואָס?
דריידל : דאָס פּײַגעלע ...
בום : נו?
דריידל : פאַרפראַרן! (וויינט)
בום : מען דאַרף אויף איר אַטעמען.
 (ביידע אַטעמען אויפן פּײַגעלע)
דריידל : זי לעבט נישט אָפּ ...
 (וויינט, לייגט אַרײַן דאָס פּײַגעלע אין בוזים)
בום : נו, וואָס רעוועסטו?
דריידל : אַ שאַד דאָס פּײַגעלע!
בום : לײַג עס אַוועק אין בוזים!
דריידל : איך האָב אַוועקגעלײַגט. עס איז אינגאַנצן קאַלט
 ווי אַ שטיק אײַז.
בום : לאַמיר גײן גיכער, דו וועסט זיך דערוואַרימען, וועט
 עס אפשר אָפּגײן!
דריידל : גײן. כ׳ויל אַפרוען. כ׳וועל זי האַלטן אין בוזים
 וועט זי אָפּגײן.
בום : נו, גוט, דריידל.
 (טוליען זיך איינס צום אַנדערן. קוקן אויפן הימל)
דריידל : זע, בום, ווי די שמערן באַוועגן זיך!
בום : דאָס איז אַ באַווייז אויף אַ פּראָסט, דריידל!
דריידל : בום, אויפן הימל איז וואַרים?
בום : איך ווײַס נישט. איך בין דאַרט נישט געווען.
דריידל : און ווי מײַנסטו?

בום : איך מיין, אז עס איז וואַרים — פון דער זון, פון די שטערן, — זיי זינגען דאָך הוימע, ווי קיילן!

דריידל : פון וואָס מאַכט מען זיי, בום?

בום : וואָס?

דריידל : פון וואָס מאַכט מען די שטערן?

בום : מען מאַכט זיי גאַרניט, זיי זינגען שוין געמאַכטע.

(זיי שווייגן, לייגן זיך, ווילן איינשלאָפן)

דריידל : קאַלט, בום! דו שלאָפסט?

בום : און דו, דריידל?

דריידל : איך שלאָף! און דו?

בום : איך שלאָף אויך!

(פּינצטער. עס לאָזט זיך הערן אַ שטילע, צאַרטע מוזיק פון צויבער-פידלען. (בומ. 3) עס פאַלט אַ שניי, און אַלץ אַרום ווערט פאַרהילט

אין אַ נעפל. פון דעם נעפל אַרויס באַווייזט זיך אַ פיגור פון אַן

אַלטער פרוי)

דריידל : בום, איך זע אַ חלום!

בום : איך אויך, דריידל!

דריידל : בום, איך זע, עס גייט אַהער אַ שמאַטע-הענדלעך

און טראַגט אַ טאַפּ קאַשע.

בום : און פון טאַפּ ציט אַ היץ!

שמאַטע-הענדלעך : (קומט אָן, שמויכלט ליבלעך): זיי באַ-

גריסט, בום! זיי באַגריסט, דריידל! איך בין צו אייך צו גאַסט

געקומען, אַ טעפל קאַשע מיטגענומען!

(דערלאַנגט די קינדער אַ טאַפּ מיט קאַשע. אין טאַפּ צוויי לעפל)

בום (עסט): דריידל, ס'איז דאָך אַן אמתע קאַשע!

דריידל (עסט): אַ וואַרימע, אַ געשמאַקע! בום, איך האָב

מורא, אז איך וועל זיך אויפכאַפן — וועט די אַלטימשיקע אַוועק-

גיין און וועט אַוועקטראַגן די קאַשע!

בום : באַבינקע, גיי נישט אַוועק!

שמאַטע-הענדלעך : עסט, עסט, קינדערלעך. מיין קאַשע איז

גענוג פאַר אַלעמען, עס קומט פון איר גאַרנישט אָפּ! אַ פאַר-

כישופטע קאַשע איז מיניע!

(רעטשיטאַטיוו — בומ. 4)

ניט קיין רויע, ניט געקאַכט,

ניט קיין אייגנס, ניט געבאַרגט;

עסט און עסט זי כאַטש אַ יאָר, —

ווערט ניט ווייניקער אַ האָר — כּי-כּי...

און באַלד קומט אַהער דער קיניגלעכער שניידער!
בום (שטויסט דריידלען): אַך, ווי וואונדערבאַר!
דריידל: אַך, ווי פּרילעך!
 (די אַטע גייט אָפּ און אַ זייט, נאָך איר דערשיינט דער וואונדערלע-
 כער קיניגלעכער שניידער מיט אַ גרויסער שער אין האַנט, געקליידט
 זייער עלעגאַנט, אין אַ גרינעם פּראַק, זשאַבאַ, שיך מיט שנאָלן)
שניידער (פאַרנייגט זיך): זייט באַגריסט, פּרילין דריידל!
 זייט באַגריסט, הער בום.
בום: איר זייט דער קיניגלעכער שניידער?
דריידל: פון גרויסן הויז לעבן קלויסטער?
שניידער: יא, פּרילין דריידל! יא, הער בום!
בום און **דריידל**: וואוהין גייט איר, הער קיניגלעכער שניי-
 דער?
שניידער: איך בין געקומען צו איך, פּרילין דריידל און
 הער בום.
בום און **דריידל**: נאָך וואָס זייט איר געקומען צו אונדז?
שניידער (גייט צו, ווייזט זיי פעלצלעך):

(נומ. 5)

פּרין זאָלט איר נישט ביי נאַכט, —
 האָב איך פעלצלעך אייך געבראַכט;
 האַנט און אויער זאָלן שוויצן, —
 האָב איך הענטשיקעס און מיצן! ... (ביס)

(ער טוט אָן די קינדער)

דריידל (לאַכט): אַך, ווי פּרילעך!
בום (שטויסט דריידלען): אַך, ווי וואונדערבאַר!
שניידער: נאָך מיר גייט דער קיניגלעכער שוסמער, און נאָך
 אים — דער קיניגלעכער בעקער!
 (פאַרנייגט זיך און גייט אָפּ און אַ זייט)
שוסמער (דערשיינט): זייט באַגריסט!
בום און **דריידל**: איר זייט דער קיניגלעכער שוסמער?
שוסמער: זייט אזוי גוט, גיט אייערע פּיסעלעך, — איך האָב
 געבראַכט סאַמעטענע שיכעלעך.

(טוט זיי אָן)

דריידל: אַך, ווי פּיין!
בום: אַך, ווי וואונדערבאַר!

(דער שוסטער פארנייגט זיך און גייט אָפּ אָן אַ זייט)
(דער בעקער קומט אַריין)
בעקער :

(נומ. 6)

נאָט אייך, קינדער, זיסע מאַרט
פֿון דעם סאַמע ערשטן סאַרט!
אונטן צוקער, אויבן פרוכט, —
נעמט-זשע, קינדער, און פאַרזוכט! (ביס)
בום און דריידל : אַך, ווי וואונדערבאַר!
(דער בעקער פארנייגט זיך און גייט אָפּ אָן אַ זייט)
די אַלטע חלפּנטע (גויט מיט אַ גרויסן טייסטער אין האַנט) :
זייט באַגריסט!

בום : איר זייט די אַלטע חלפּנטע ?
דריידל : נאָך וואָס זייט איר געקומען צו אונדז ?
די אַלטע :
בום, זיי באַגריסט! דריידעלע וואָס מאַכט ?
איך האָב אייך מטבעות אַ סך דאָ געבראַכט —
מטבעות פֿון גאַלד נאָר געבראַכט האָב איך דאָ,
פֿון קופּער און זילבער — קיין איינע נישט.
(שיט פֿון טייסטער מטבעות די קינדער אין די קעשענעס)
עפּנט די מאַשן די פּוסטע, די פּרינע!
עס לאַכן און פינקלען מטבעלעך נייע.
(די קינדער שטעלן אונטער די קעשענעס, די אַלטע שיט אַהין
מטבעות, מורמלענדיק : „עפּנט די מאַשן...“ א. אַז. וו. אָפּ)
בום : ווייסט וואָס, דריידל! איצט וואַלט איך וועלן ס'זאָלן
קומען וואונדערלעכע מוזיקער און זאָלן שפּילן אַ וואונדערלעך ליד!
(פֿון נעפּל דערשיינען וואונדערלעכע מוזיקער אין ווייסע קדיידער
מיט גאַלדענע פּידלען אין די הענט)
בום : דריידל, זע! וואונדערלעכע מוזיקער זיינען געקומען...
הער!

מוזיקער :

(שפּילן און זינגען נומ. 7)

מיר זיינען מוזיקער, די גרעסטע,
פֿון אַ ווייטן, ווייטן לאַנד!
זינגען לידער אייך די בעסטע
זיינען מיר געקומען היינט!

די וואָס פּלאַגן זיך און ליידן
נעמען מיר אַרײַן אין קאַן!
זאַרג און ליידן וועלן מיידן, —
גוטע צײַטן קומען אָן!

פּרײַד אויף וועלט וועט זיך צעגיסן
מענטשן וועלן ווערן פּרײַ.
בוים אין וואַלד און גראַז אויף לאַנקע
אַלץ וועט לעבן אויף דאָס נײַ...

מיר זײַנען מוזיקער, די גרעסמע,
פון אַ ווינטן, ווינטן לאַנד!
זײַנען ליידער אייך די בעסטע
זײַנען מיר געקומען הײַנט!

בום : וואונדערלעכע מוזיקער, גיט מיר איינער גאלדן פידל,
וועל איך אייך שפילן אַ פּרײַלעכן טאַנץ!
דריידל : בום, שפיל אונדז דעם פּרײַלעכסטן טאַנץ, וואָס
ס'איז נאָר דאָ אויף דער וועלט!

(אַ וואונדערלעכער מוזיקער גיט בומען אַ גאַלדענע פידל און בום
שפילט דעם פּרײַלעכסטן טאַנץ. נומ. 8)
דריידל (גײַט צו צו דער שמאַטע-הענדלעריין): באַבינקע,
טאַנץ מיט מיר!

שמאַטע-הענדלעריין: מיט פאַרגעניגן! איך האָב נאָר גע-
וואַרט, דו זאָלסט מיך רופן.
(זײ טאַנצן)

שניידער (גײַט צו צום שוסטער): הער קיניגלעכער שוסטער,
קומט מיט מיר טאַנצן!
שוסטער: מיט פאַרגעניגן! איך האָב נאָר געטרוימט, איר
זאָלט מיך איינלאָדן!

(זײ טאַנצן)
בעקער (גײַט צו צו דער אַלטער חלפּנטע): געערטע אַלטע
חלפּנטע, קומט מיט מיר טאַנצן!
אַלטע: איך קען ניט, הער בעקער! איך דאַרף הימן די

קיניגלעכע מטבעות!
וואונדערלעכער מוזיקער (גײַט צו צום בעקער): טאַנצט מיט
מיר, הער בעקער!

(זיי טאנצן)

קיניגלעכער גאט־שומר (גיט פון געפל ארויס צו די טאנצן-דיקע): וואס איז דא ביי אייך פאר א טומל? איר וויסט דען ניט, אז אין אונדזער קיניגרייך טאר מען זיך ניט וויילן אזוי טומלדיק?

דריידל: אַך, הער קיניגלעכער שומר! דא איז אזוי פריי־לעך! איר ווילט אפשר מיט אונדז א טאנץ טאן?
קיניגלעכער שומר: מיט פארגעניגן, איך האב נאָר געוואַרט, איר זאלט מיך רופן.

דריידל: יא, מיר וואָלטן גערן געטאנצט מיט אייך, נאָר מיר זיינען איצט אלע פאַרנומען!

2-טער וואנדערלעכער מוזיקער: קיניגלעכער שומר, טאנצט מיט מיר!

קיניגלעכער שומר: מיט פארגעניגן! איך האב פון אזוינס גאָר קיניגמאַל ניט געטרוימט! (זיי טאנצן)

(אלע טאנצן, צוערשט אַלץ שנעלער און שנעלער; שפעטער — שטיי־לער און שטילער; די פריילעכע מוזיק פון בום הערט ביסלעכווייז אויף. עס באַווייזט זיך אַ פאַרנעפלטע פרויען־געשטאַלט אונטער די קלאַנגען פון אַ ווייטער און פייערלעכער מעלאָדיע. נומ. 8)

שטים:

די שיינע, ליבע קינדערלעך,

דריידלען און בומען —

איז די גוטע מאַמעשי

אהנים נעמען געקומען...

(א נעפל פאַרהילט אַזיך, די טרויעריקע מעלאָדיע ווערט שטילער און מיטאַמאַל לאַזט זיך הערן אַ שטאַרקער שאַלן פון די קיניגלעכע העראַלדן. דער נעפל פאַרשווינדט; עס זעט זיך ווי אויפן שניי זיצן, צוגעדריקט איינס צום צווייטן, בום און דריידל; מיטן וועג גייען ווידער די העראַלדן און פירן אַ הילצערנעם פערדל, אויף וועלכן עס זיצט דער קיניגלעכער משולח)

העראַלדן: אומגליקלעכסטע! אומגליקלעכסטע! אונדז האָט געשיקט נאָך אייך דער גוטער קיניג...

משולח: אַך, איך בעט אייך, טוט מיר אַ רייב די נאָז! דוכט זיך, אז קיניגמאַל איז ניט אזוי שווער געווען צו געפינען די אומ־גליקלעכסטע, ווי היינטיקס יאָר! אַמאַל, האָט מען נאָר באַ-

דארפט די נאָז באַווייזן, האַסמו שוין אַנגעטראָפֿן די אומגליק-
לעכסטע, און איצט ... ע-ע-ע ... טוט אַ קוק, איך בעט איך,
וואָס פֿאַר אַ אומגליקלעכע האַבן זיך דאָס דאָרט צוגעטוילעט
ווי די האַזן אין שניי! דאָס זיינען, דוכט זיך, גאַס-מוזיקאַנטן!
העראַלדן (גייען צו צו כּוּם און דריידל): הערט צו, אומ-
גליקלעכע!

(בוּם און דריידל שווייגן)

הער קיניגלעכער משולח! זיי זיינען אזוי ניט דערצויגן, אז
זיי ווילן גאָר נישט ענטפערן!
משולח: וועקט זיי דאָרט אויף, איך בעט איך! וואָרים ביי
מיר וועט די נאָז אינגאַנצן אָפּפּריירן!
העראַלדן (שטויסן כּוּם און דריידל): אומגליקלעכסטע!
שטייט אויף, איר הערט, ביי דעם קיניגלעכען משולח וועט באַלד
אָפּפּריירן די נאָז!

(בוּם און דריידל שווייגן)

הער קיניגלעכער משולח, ס'ווייזט אויס, אז אייער נאָז גייט זיי
לחלוטין ניט אָן!
משולח: צי זיינען זיי ניט פּאַרפּראָרן! רייכט זיי גיכער אָפּ!
העראַלדן (רייבן כּוּם און דריידל): הער קיניגלעכער משולח!
זיי זיינען ווירקלעך פּאַרפּראָרן, נאָר באַלד וועלן זיי אָפּגיין!
באַלד וועלן זיי זיך אויפּכאַפּן.

בוּם (דערוואַכט, גענעצט): ווער זייט איר?

העראַלדן: מיר זיינען דעם גוטן קיניגס העראַלדן!

בוּם: וואו-זשע איז מיין גאַלדן פּידל? און וואו זיינען די
וואונדערלעכע מוזיקער? און פאַרוואָס טאַנצט איר ניט?
דריידל (דערוואַכט): וואו איז די אַלמע שמאַטע-הענדלערין?
און דער קיניגלעכער שניידער? און דער קיניגלעכער בעקער?
און דער קיניגלעכער שוסטער?

העראַלדן: זיי זיינען אזוי דערפּראָרן, אז זיי ריידן עפעס
משונהדיק.

משולח: שלעפט זיי אַהער! אויב זיי זיינען שיער ניט פאַר-
פּראָרן געוואָרן אויפֿן ברייטן וועג, זיינען זיי דאָס, מסתּמא, די
אומגליקלעכסטע!

(די העראַלדן זעצן אַוועק בום און דריידל אויפֿן פּערד, דער קיניג-
לעכער משולח דעקט זיי איין מיט אַ פּעלץ און מען פּירט זיי אַוועק
צום גוטן קיניג)

בום : פאַרוואָס פירט איר אונדז אַוועק, אונדז איז דאָ גע-
ווען אזוי גוט!
דריידל : אזוי וואַרים און פרוילעך, ווי נאָך קיינמאל ניט
אין לעבן!
משולח : שווינגט, שמיל, אומגליקלעכסטע! אַך, איך גע-
דענק גאַרנישט די צייט ווען ס'איז אזוי שווער געווען צו גע-
פינען די אומגליקלעכסטע, ווי איצט! אַמאָל האָסטו נאָר באַ-
דארפט די נאָז באַווייזן! ... אַך, רייכט מיר, איך בעט אייך,
די נאָז! ... (פאַרן אַוועק)

(פ א ר ה א ג)

צווייטער אַקט

פּערזאָנען :

בום
דריידל
גוטער קיניג
פרינצעסין „גאלדן גלעקעלע“
משולח
קלוגער בעל-יועץ
צערעמאָנימייסטער
קאוואַליערן
דאַמען
קוכערס
דאַקטוירים
דינער

(קיניגלעכער פּאַלאַץ. אַ סאַלאַן. דער גוטער קיניג זיצט אויפן טראָן. גלייך
מיט אים — די קיניגין, צווישן זיי — די בת-מלכה. פון די זייטן — קיי-
ניגלעכע בעלי-יועצים. רעכטס און לינקס — קאוואַליערן און דאַמען. אין
סאַלאַן — פיל טירן און דריי קליינע פענצטערלעך. לעבן יעדער טיר
שטייען קיניגלעכע דינער)

משולח (קומט אַרײַן) : זײ באַגריסט, גוטער קײניג! אײך
האַב דערפילט דיין פאַרלאַנג און האָב געפונען צוויי, די סאַמע
אומגליקלעכסטע אין דיין קײניגרייך. אַט זײנען זײ!

בום און דרײדל : זײ באַגריסט, קײניג!

קײניג : זײט באַגריסט, אומגליקלעכסטע! ווער זײט אײך?

בום און דרײדל : מײר זײנען גאַס-מוזיקאַנטן.

בום : מײך רופט מען בום!

דרײדל : און מײך דרײדל!

(די קאַוואַליערן און דאַמען ברעכן אויס אַ שטילן געלעכטער און הייבן

זיך אַן סודען: „בום-בום-בום... דרײדל... דרײדל...“)

קאַוואַליער (פון רעכטס) : כײ-כײ-כײ!

דאַמע (פון לינקס) : כאַ-כאַ-כאַ!

(ביידע לאַכן)

בום : פון וואָס איז דאָ צו לאַכן, הער כײ-כײ!

דרײדל : נײמאַץ פון וואָס צו לאַכן, פרוי כאַ-כאַ!

בת-מלכה : אַך, ווי אײך זײט מײר בײדע געפעלן! זײט נײט

בײז אויף זײ, בום און דרײדל, דאָס זײנען די סאַמע נאַרײשע

קאַוואַליערן און דאַמען! אמת טאַקע, אײערע נעמען זײנען אומ-

געוויינטלעכע, אײך האָב קײנמאַל אַזעלכע נעמען נײט געהערט;

מײך, למשל, רופט מען „גאַלדן-גלעקעלע“, ווייל בײ מײר איז אַ

קלינגענדיקע שטימ! זאַנט, פאַרוואָס רופט מען אײך : בום און

דרײדל?

בום : דאָס איז דערפאַר, גאַלדן-גלעקעלע, ווייל בעת אײך בײן

געווען אַ קלײנער און האָב נאָך גאַר נײט געקענט שפילן אויפן

פידל, האָט דאָן אויפן פידל געשפילט מײן פאַטער און אײך האָב

געשפילט אויף אַ גרויסן פויק און פלעג מאַכן אַזוי : בום!

(די פויק — בום!) דערפאַר האָט מען מײר אַ נאַמען געגעבן בום!

בת-מלכה : מײר געפעלט זײער דיין נאַמען, בום!

דרײדל : און מײך רופט מען דרײדל דערפאַר, ווייל בעת אײך

טאַנץ, דרײ אײך זיך ווי אַ דרײדל, אַט אַזוי!

(זי דרײט זיך)

בום : וואָרט, דרײדל! פריער איז מיט אונדז געזאַנגען כײ-כײ,

זי האָט זײער גוט געזונגען און מײר האָבן דאָן זײער פיל פאַר-

דינט, ווייל אין גאַנצן לאַנד צאַלט מען פאַר זינגען מער ווי פאַר

אַנדערע מוזיק און מענץ! איצט איז זי קראַנק געוואָרן!

בת-מלכה : וואו וואוינט אײער כײ-כײ?

בום : זי וואוינט בײ דער שמאַטע-הענדלעריין!

בתימלכה : קיניגלעכער דאקטאָר, וואו זייט איר ?
(דער דאקטאָר קומט אַרײַן)

איר הערט, כײַ-כײַ וואוינט אין פּאַלאַץ כײַ דער שמאַטע-הענדלערין!
בוים : גאַלדן-גלעקעלע, כײַ דער שמאַטע-הענדלערין איז נײַטאָ
קײַן פּאַלאַץ, זײַ האָט נאָר אַ ווינקעלע, אין וועלכן עס שטײַט
אַ קאַסטן!

בתימלכה : קיניגלעכער דאקטאָר, איר הערט ? כײַ-כײַ וואוינט
כײַ דער אַלטער שמאַטע-הענדלערין, אין אַ ווינקעלע, אין וועלכן
עס שטײַט אַ קאַסטן ! גײַט צו איר און הײַלט זײַ מיט די בעסטע
רפואות !

קיניגלעכער דאקטאָר : איך הער, פרינצעסין גאַלדן-גלעקעלע !
(אפ)

קיניג : די סאַמע אומגליקלעכסטע רײַדן עפעס זײַער האַפּער-
דיק ; אויב מען זאָל זײַ געבן פּולע פּרינציפּ, וועט מען גאַנצער
פּאַלאַץ באַלד פאַרוואַנדלט ווערן אין אַ לאַגער פאַר אַרימעלײַט !
אומגליקלעכסטע ! פּונדאָנען זײַט איר געקומען ?

בוים : מיר האָבן זיך געקליבן גײַן אין די ווינטע שמעט,
צו די וואונדערלעכע מוזיקער ! דאָס דאַרף זײַן אזאָ שײַנע רײַזע,
אַז ס׳איז אוממעגלעך מיטן פעדער צו באַשרײַבן און מיטן מויל
צו דערצײַלן.

דריידל : קײַנמאַל אין לעבן איז אונדז נאָך אַזױ גוט נײַט
געווען, גוטער קיניג ! ס׳איז געווען וואַרים ! עס האָט זיך גאַר
נײַט געוואַלט עסן ! און עס איז געווען אַזױ פּרײַלעך ! קײַנמאַל
אין לעבן איז אונדז נאָך אַזױ פּרײַלעך נײַט געווען !
בוים : וואַרט, דריידל !

דריידל : גוטער קיניג ! אונדז איז געווען אַזױ וואַרים, אַזױ
וואַרים !

בוים : וואַרט אַ וויילע, דריידל !

דריידל : און עס האָט זיך גאַרנײַט געוואַלט עסן !

בוים : דו חורסת איבער אַלץ דאַסועלביקע ! וואַרט, איך וועל
דערצײַלן אַלץ כּסדר ! צוערשט איז צו אונדז געקומען די אַלטע
שמאַטע-הענדלערין און האָט אונדז מכבד געווען מיט אַזאָ גע-
שמאַקע קאַשע, וואָס אַפילו איר, גוטער קיניג, האָט נאָך קײַנמאַל
אַזאָ נײַט געגעסן !

(אַלע זײַנען שטאַרק פאַרוואונדערט)

קאַוואַליער : כײַ-כײַ ! זײַ מײַנען, אַז דער קיניג עסט פּראָם-
מע קאַשע !

בוים : נאכדעם האָט אונדז דער קיניגלעכער שניידער גע-
בראַכט זייער שיינע און וואַרימע שעפּסן-פעלצלעך. אַזעלכע איז
אַפילו ביי אײַך צוקאַפּנס נימאַ, גומער קיניג!

(אַלע — זייער פאַרוואַנדערט)

דאַמע : כאַ-כאַ-כאַ! זיי מיינען, אַז דער קיניג שלאָפּט אויף
שעפּסן-פעלץ!

בת־מלכה : הערט זיך ניט צו צו אירע רײַד, בום, דאָס איז
די נאַרישסטע דאַמע! זיי האָבן פאַרגעסן, אַז דעם פאַריקן מאָל,
אויף יאַגד, האָט דער קיניג געגעסן אַ פּראָסטע קאַשע און גע-
שלאָפּן אויף אַ שעפּסן-פעלץ!

בוים : דערנאָך האָט אונדז דער שוסטער געבראַכט סאַמע-
טענע שיכעלעך!

(אַלע — זייער פאַרוואַנדערט)

דריידל : און דער בעקער האָט אונדז געבראַכט אַ זיסן טאַרט,

פון סאַמע ערשטן סאַרט!

אונטן — צוקער, אויבן — פּרוכט,

מיר האָבן בײַדע אים פאַרוכט!

(אַלע — זייער פאַרוואַנדערט)

בוים : דערנאָך האָט די אַלמע חלפּנטע אונדז אַנגעשאַטן פּולע
קעשענעס מיט גאַלדענע ממבע'לעך!

(אַלע זיינען שרעקלעך פאַרוואַנדערט)

דריידל : און די וואַונדערלעכע מוזיקער ...

בוים : וואַרט, דריידל! דערנאָך זיינען געקומען וואַונדער-

לעכע מוזיקער און האָבן מיר געגעבן זייער גאַלדן פּידל!

(אַלע — שרעקלעך פאַרוואַנדערט)

דריידל : צוערשט האָבן זיי אויסגעזונגען אַ וואַונדערלעך ליד.

בוים : און איך האָב געשפּילט אויף דער גאַלדענער פּידל!

דערנאָך האָבן מיר דערהערט, אַז אונדזער מוטער גייט נאָך אונדז!

מיר האָבן שוין געהערט איר שטים! אין דעם האָט גראַד גע-

בראַכט צוטראַגן דיין משולח, און ער האָט אונדז אַוועקגעשלעפּט

אַהער, כאַטש, דעם אמת רײַדנדיק, האָבן מיר זיך זייער גע-

עקשנט.

(אַלע איבערראַשט)

קיניג : קיניגלעכער משולח! דו האָסט מיך אַפּגענאַרט!

איך האָב דיר באַפוילן ברענגען צוויי סאַמע אומגליקלעכסטע פון

מיין קיניגרייך, כדי צו מאַכן זיי גליקלעך, און דו האָסט מיר

געבראַכט צוויי סאַמע גליקלעכסטע!

משולח : גומער קיניג! די גאסן-בעטלער זיינען פשוטע ליג-
 נער און פארפירער. איך האב זיי געפונען דערפרארענע, ווי
 שטיקלעך אייז, איך האב זיי אליין מיט מיניע הענט אפגעריבן
 מיטן ספירט, וועלכן איך טראג שטענדיק מיט זיך, ווייל בני מיר
 פריט די נאז! דארט איז ניט געווען קיין מאפ מיט קאשע,
 קיין שניידער... גומער קיניג! ווי אזוי וועט עס גיין דער
 קיניגלעכער שניידער אין וואלד אריין, אז ער איז גאר בא-
 שעפטיקט מיט נייען א פארביקע וועסט פארן גומן קיניג? דארטן
 זיינען קיין שוסטער ניט געווען און קיין בעקער ניט. און וואס
 פאר א גאלדענע מטבעות האבן געקענט זיין בני די אומגליקלעכע?
 גומער קיניג! באטראכט נאר אליין, וועלכע וואונדערלעכע מוזי-
 קער האבן דארט געקאנט זיין, אז אלע בעסטע און וואונדער-
 לעכסטע מוזיקער זיינען צוזאמענגעקליבן דא, אין דעם צימער,
 צו שפילן אויפן באל ביים גומן קיניג! אויב איר ווילט זיך דער-
 קונדיקן, אז זיי זיינען אלע דא, איז גענוג נאר עפענען אט דאס
 פענצטערל, וועט איר הערן. אט הערט זיך צו, גומער קיניג.
 (ער גייט צו און עפנט א פענצטערל: פון דארטן הערט זיך א ווילדער
 ווימער פון אינסטרומענטן)

קיניג : פארמאכט! איך הער, איך ווייס, אז דא האבן זיך
 פארזאמלט די וואונדערלעכסטע מוזיקער, נאר אפשר איז דארט
 פארט געווען דער הויף-שניידער און א וועלכער עס איז שוסטער,
 אדער בעקער! וועלן מיר זיך דערוויסן, ווער איז גערעכט און
 ווער איז אומגערעכט!

קלוגער בעלי-יועץ : דערלויבט מיר, גומער קיניג, דערלוידיקן
 די זאך.

קיניג : מיין קלוגער בעלי-יועץ, איך וועל זיין זייער צופרידן,
 ווייל איך פארשטיי דא לחלוטין גארנישט.

קלוגער בעלי-יועץ : אומגליקלעכסטע! זייט אזוי גוט, זאגט!

בוים : מיך רופט מען בום!

דריידל : און מיך — דריידל!

קלוגער בעלי-יועץ : זאגט, זייט אזוי גוט, אומגליקלעכע בום

און דריידל...

בוים : מיר זיינען גארניט קיין אומגליקלעכע. דאס מיינט

אזוי וועגן אונדז דער קיניגלעכער משולח!

דריידל : דאס איז ער אליין דער סאמע אומגליקלעכסטער,

ווייל אויף קעלט פריט בני אים שרעקלעך די נאז! זיין נאז

ווערט דאן ענלעך אויף א פלויס!

משולח : איך בעט אינך, גוטער קיניג, באפעלן די אומגליק-
 לעכע, זיי זאלן ניט בארירן מיין נאָז!
בת-מלכה : בום און דרײַדל, זײַט אזוי גוט, רירט נישט אָן
 דעם משולחם גרויסע נאָז, ווײַל זי איז אָן אָפּגעפּראַרענע און ווי
 מע וועט זי נאָר אַנרירן, קען זי זיך אָפּברעכן.
קלוגער בעל־יועץ : בום און דרײַדל! אויב איר האָט הײַנט
 אויפגעגעסן אַ גאַנצן טאַפּ קאַשע, ווילט איר דאָך מסתמא ניט
 עסן?
בום : אָט דאָס איז דאָך, וואָס עס ווילט זיך שרעקלעך עסן!
דרײַדל : אַ שרעק, ווי עס ווילט זיך עסן, גוטער קיניג!
קיניג : איך פאַרשטיי לחלוטין גאַרנישט.
קלוגער בעל־יועץ : און אויב מען האָט אינך אָנגעטאָן
 שעפּסן־פעלצלעך און סאַמעטענע שיכלעך, דאַרף עס דאָך, הײַנסט
 עס, זײַן אויף אינך?
בום (קוקט אויף זײַנע שיד): נײַן, דאָס איז לחלוטין נישט
 ענלעך אויף סאַמעטענע שיד!
דרײַדל (קוקט אָן איר צעריסענע קלײַדעלע): דאָס איז אויך
 זײַער ווײַניק ענלעך אויף אַ וואַרימען פעליץ!
קיניג : איך פאַרשטיי גאַרנישט.
בום (קוקט אָן קרום דעם משולח): איך מײַן, אַז דאָס איז
 זײַנע קונצן!
קיניג : מיין משולח! דאָס איז שרעקלעך!
בת-מלכה : אַפּנים, אַז די שעפּסן־פעלצלעך האָט ער באַ-
 דאַרפּט, אויף דערוואַרימען זײַן נאָז!
משולח : גוטער קיניג! די גאַסן־בעטלער זײַנען אײַנפאַכע
 ליגנער און באַטריגער! איך וועל מיר דען דערלויבן וואַרימען די
 נאָז מיט אַ שעפּסן־פעליץ? ... פון דעם שמעקט דאָך שרעקלעך!
קיניג : איך פאַרשטיי גאַרנישט!
קלוגער בעל־יועץ : זאָגט, זײַט אזוי גוט, בום און דרײַדל,
 אויב די אַלטע חלפּנמע האָט אינך געגעבן גאַלדענע מסבעות,
 דאַרפּן זײַ דאָך זײַן בני אינך אין די קעשענעס!
דרײַדל (שטופּט די הענט אין די צעריסענע קעשענעס): פאַ-
 ראַן! (שלעפּט אַרויס) אַ מעשענער קנעפל!
בום (קוקט אָן קרום דעם קיניגלעכן משולח): איך מײַן, אַז
 דאָס איז ...
קיניג : מיין משולח — דאָס איז שרעקלעך!

משולח : גומער קיניג ! טוט אַ קוק, איך בעט אייך, ווי אזוי האָט בני זין געקענט זיין אין די קעשענעם גאלדענע ממבעות, אז, איך בעט איבער איינער כבוד, אויף אים איז אפילו קיין הייזן כמעט ניטאָ! ...

בום : הייזן איז בני מיר טאָקע געבליבן ווייניק, אָבער די ממבעות זיינען געלעגן אין די פעלצלעך !
קיניג : איך פאַרשטיי גאַרנישט !

משולח : פרעג אים, גומער קיניג, וואו איז זיין גאלדן פידל ? איז דען דאָס שלעכטע פירעלע, וועלכע איז צעפלאַצט פון פראַסמ, ענלעך אויף אַ גאלדנס ?

קלוגער בעלייוועץ : גומער קיניג ! איך פאַרשטיי שוין, וואָס דאָ איז !

קיניג : אַך, איך בין צופרידן, קלוגער בעל-יוועץ !
קלוגער בעלייוועץ : אַלץ וואָס זיי האָבן דאָ דערציילט איז עס ... איז עס ...

אַלע (מיטאַמאָל) : נו, נו, נו ! ?
קלוגער בעלייוועץ : דאָס אַלץ ... איז אַ חלום ! ...

(נאָך די ווערטער הייבט דער קלוגער בעל-יוועץ אָן צו דרעמלען)
אַלע (אין התפעלות, מיטאַמאָל) : אַך, אַך ! וואָס פאַר אַ חכמה ! וואָס פאַר אַ חכמה ! אַט איז אַ שכל, אַי אַ שכל ! ...
קיניג : מיין קליגסטער בעל-יוועץ ! אַלס מתנה פאַר איינער קלוגן איינפאַל באַשטעל איך בני מיר אין פאַלאַץ אַ באַל, אויף וועלכן איר וועט באַקומען אַן אַרדן מיט אַן אויפשריפט : „גרוי-סער חכם.“ בום און דריידל ! איר הערט ! אַלץ, וואָס איר האָט דאָ דערציילט — איז געווען אַ חלום ! דאָס אַלץ איז ניט קיין אמת !

בום : ניין, גומער קיניג ! אפשר איז עס טאָקע געווען אַ חלום, נאָר דאָס איז אַלץ געווען אַ ריינער אמת ! איך האָב גע-געסן קאַשע — זי איז געווען גאָר אַ וואַרימע און אַ געשמאַקע ; מיר איז געווען זייער וואַרים אין פעלצל און אין די שייכלעך ...
דריידל : דער טאָרט איז געווען ווירקלעך פון ערשטן סאָרט !
קיניג : גענוג ! בום און דריידל ! איר קענט זיך טראַכטן און ריידן, וואָס איר ווילט, נאָר אויב מיין קלוגער בעל-יוועץ האָט באַשטימט, אז דאָס איז אַ חלום, — הייסט עס, אז אזוי איז עס ; איר זינט די סאַמע אומגליקלעכסטע און איך וועל אייך מאַכן פאַר די סאַמע גליקלעכסטע !

בום : גומער קיניג! און לאנג וועסטו אונדז מאַכן פאַר די
סאַמע גליקלעכסטע?

קיניג : אַ גאַנצן יאַר!

בום : דאָס איז זייער לאַנג, גומער קיניג! וואָס-זשע וועסטו
מיט אונדז מאַכן?

קיניג : איר האָט שוין דאָס געהערט פון מיניע הערפּאָלדן!
אַגב, איז עס, איינגעמלעך, ניט איינער זאָך — דאָס וועלן מיר תּיכּף
באַשליסן!

בום : גומער קיניג! איידער דו וועסט אונדז אָנהייבן מאַכן
פאַר גליקלעכע, אפשר קענסטו אונדז עפעס געבן עסן? עס ווילט
זיך זייער עסן!

דריידל : און צי קען מען זיך דאָ ניט אָנוואַרמען אַ ביסל
אויף אַן אויוון? ביי מיר זיינען שרעקלעך צעפּראָרן די פּיס!
און די הענט! (זי באַהאַלט די הענט אין בויים) בום!

בום : וואָס איז, דריידל?

דריידל (שלעפט אַרויס דאָס פּויגעלע): דאָס פּויגעלע איז
גאַר אַ וואַרימס! דוכט זיך עס אַמעמט!

גאַלדן גלעקל (לויפט צו): דריידל, באַווייז מיר דיין פּוי-
געלע!

(דריידל באַווייזט, זיי אַטעמען ביידע אויפן פּייגעלע)

בום : גומער קיניג! דו ווילסט אונדז מאַכן פאַר די גליק-
לעכסטע! מאַך אזוי, אַז דאָס פּויגעלע זאָל ווידער אָנהייבן זיינען!
קיניג : ניין, בום! אזוינס קענען ניט מאַכן אַפּילו אַלע גומע
קיניגן און אַלע קלוגע בעלי-יועצים פון דער גאַנצער וועלט!

גאַלדן גלעקל : דריידל, הער, דאָס פּויגעלע אַמעמט, דוכט
זיך! גיב עס מיר! איך וועל אויף איר אַמעמען אַ גאַנצן טאַג!
איך וועל ניט וועלן ניט טרינקען און ניט עסן!

דריידל (ניט אָפּ דער פּרינצעסין דאָס פּויגעלע): גאַלדן גלע-
קעלע, אַמעס אויף איר און אויפהער!

קיניג : מיניע דינער! גייט, גייט זיי עסן און טרינקען,
וואַרימט זיי און און טוט זיי און די שענסטע קליידער פון די קיניג-
לעכע גאַרדעראַבן!

(די דינער פירן אַוועק בום און דריידל)

דריידל (קערט זיך אום): ליבע פּרינצעסין, גאַלדן-גלעקעלע!
אַמעס אויף איר און אויפהער! ביז נאַכט! איך וועל זיך באַלד
אומקערן, איך וועל גאַר עפעס אַ ביס מאַכן!

בוים און דריידל גייען אוועק. די בת-מלכה גייט אוועק, אטעמענדיק אויפן פייגעלעך)

קיניג: קלוגער בעל-יועץ! מיר מוזן מאכן בומען און דרויד-לען פאר די גליקלעכסטע אין אונדזער קיניגרייך. וואס וועט איר וועגן דעם זאגן?

קלוגער בעל-יועץ: ר-ר-ר...
(שנאָרכט)

קיניג: וואָס?

קלוגער בעל-יועץ: כ-כ-ר-ר...
(שנאָרכט)

קיניג: קלוגער בעל-יועץ, איר האָט באַשלאָסן אַ ביסל אַ שלאָפּ טאָן?

קלוגער בעל-יועץ: כ-כ-כ-ר-ר-ר...
(שנאָרכט)

קיניג: מיניע הערן, איך מוין, אַז דאָס מאָל וועלן מיר זיך באַגלייבן אַן דעם קלוגן בעל-יועץ, — ער האָט אַזויפיל געמאַכט, אַז עס איז נישט קיין חידוש, וואָס ער האָט זיך אַזוי פאַרמאַטערט. איך לייג פאַר תּיכּף צו עפענען דעם באַל.

צערעמאָניסטרער: גוטער קיניג! איידער מיר עפענען דעם באַל, דאַרפן מיר זיך דערוויסן: ערשטנס — צי האָבן די דאָקטוירים צוגעגרייט היילבאַרע וואַסערן? צווייטנס — צי האָבן די בעקערס צוגעגרייט גענוג זיסע געבעקסן? דריטנס — צי האָבן די מוזיקער צוגעגרייט די נייסטע מוזיק פאַר די טעניץ?

קיניג: אַ דאַנק אייך, צערעמאָניסטרער! מיט דער צייט וועט איר ווערטן זיין צו פאַרנעמען דעם אַמט פון קלוגן בעל-יועץ!
צערעמאָניסטרער:

(גייט צו די דריי פענצטערלעך און עפנט אויף דאָס ערשטע)
צי זיינען גרייט אַלע קוכערס?

(פון דאַרטן הערט זיך אַ שטאַרקער קלאַפּן מיט מעסערס. אין פענצטערל באַווייזט זיך אַ קוכער אין אַ ווייסער מיץ)
קוכער: אַלץ איז פאַרטיק, גוטער קיניג!

(דער צערעמאָניסטרער פאַרמאַכט איין פענצטערל און עפנט אויף אַ צווייטע)

צערעמאָניסטרער: צי זיינען גרייט אַלע דאָקטוירים?
(פון פענצטערל הערט זיך אַ קלאַפּן פון גלעזלעך און עס באַווייזט זיך אַ דאָקטאָר מיט אַ פלעשעלעך און אַ רעצעפט אין האַנט)
דאָקטאָר: אַלץ איז גרייט, גוטער קיניג!

צערעמאָנימיסמטער :

(עפנט דאָס דריטע פענצטער, פון דאָרטן לאָזט זיך הערן אַ וויל-
דער ווימער פון אינסטרומענטן און עס באַווייזט זיך אַ מוזיקער מיט
אַ פידל אין האַנט)

צי זינגען גרויט אלע מוזיקער ?

מוזיקער : אלץ איז גרויט, גוטער קיניג !

צערעמאָנימיסמטער : קאוואַליערן און דאָמען ! צי זינגען בני

איך פאַרטיק די נייסמע טעניץ ?

קאוואַליערן און דאָמען (אלע אין איין קול) : אַ, יאָ ! אַ, יאָ !

צערעמאָנימיסמטער : עפנט אויף אלע טירן און לאָזט אַרײַן

אַהער די קוכערס מיט די בעסמע מאַכלים און זיסמע וויינען !

די דאָקטוירים — מיט די היילבאַרסמע וואַסערן און די מוזיקער

מיט די נייסמע מוזיק !

(עס עפענען זיך די טירן און עס קומען אַריין די קוכער. זיי דעקן

די טישן און שטעלן אויס מאַכלים און וויינען. עס קומען אַריין די

דאָקטוירים און שטעלן זיך אויס אין אַ רײ, הינטער די דאָמען און

קאוואַליערן, מיט פלעשער אין די הענט. עס קומען אַריין די מוזיקער,

וועלכע פאַרנעמען אַ פלאַץ אויף אַ באַזונדער עסטראַדע)

צערעמאָנימיסמטער : גוטער קיניג ! עפנט דעם באַל !

קיניג : לאַדט איין אַהער די אומגליקלעכסטע בום און דריידל !

(משולח גייט אַוועק און ברענגט בום און דריידל. זיי זינגען אַנגעטאָן

אין זייער שיינע קליידער)

בום : גוטער קיניג, מיר האָבן זייער גוט אַפגעגעסן און אַפ-

געטרונקען.

דריידל : און איך האָב זיך גוט אַנגעוואַרימט, גוטער קיניג !

בום : די קליידער זינגען פיל שענער פאַר אונדזערע, כאַטש

זיי זינגען אַ ביסל צו שווער !

דריידל : מיר געפעלן זיי אויך בעסער ווי אונדזערע אלטע

קליידער, כאַטש אַפילו יענע זינגען געווען באַקוועמער !

קיניג : איך עפן דעם באַל !

(די מוזיקער הייבן אָן שפילן אַ מענועט. די קאוואַליערן און דאָמען

טאַנצן אַ מענועט. אייניקע פון זיי עסן און טרינקען. די דאָקטוירים

גייען צו צו זיי פון צייט צו צייט און דייגן זיי פאַר היילבאַרע וואַ-

סערן. בום און דריידל שטייען אויפן עסטראַדע לעבן די מוזיקער,

קוקן זיי אָן און לאַכן זיך פאַנאַנדער)

בום : דריידל ! זיי שפילן אַזוי, ווי זיי וואַלטן דריי טעג ניט

געגעסן ! כאַ-כאַ-כאַ ! ...

דריידל : בום ! זיי טאנצן, ווי פארשלאפענע פליגן ! כא-
כא-כא ! ...

בום : גומער קיניג ! אט דאס איז די פריילעכסטע מוזיק,
וואס דיניע מוזיקער קענען ? כא-כא-כא ! ...

דריידל : גומער קיניג ! און דאס זינען די פריילעכסטע
מענן, וואס דיניע קאוואליערן און דאמען קענען טאנצן ? כא-
כא-כא ! ...

גאלדן גלעקעלע (לויפט אריין מיט א שטינגל אין האנט) :
בום, דריידל ! אינער פויגעלע האט אפגעלעכט ! טוט א קוק !
איך האב געאטעמט אן אויפהער, גאר אן אויפהער ! און עס
לעכט ! לעכט ! לעכט !

דריידל : פויגעלע, דו לעכסט ?

גאלדן גלעקעלע : עם לעכט ! לעכט ! לעכט !

בום : לעכט ! לעכט ! לעכט !

(זיי טשיריקען אלע ווי פייגעלעך און טאנצן ארום שטייגעלע)

בום : קיניג און קיניגין ! קאוואליערן און דאמען ! איצט,
צוליב אזא שמחה, וועל איך איך שפילן אן אמתן טאנץ און
דריידל וועט טאנצן.

גאלדן גלעקעלע : און די פרינצעסין גאלדן גלעקעלע וועט

איך זינגען א פריילעך לידעלע !

(בום שפילט, דריידל טאנצט, פרינצעסין זינגט)

גאלדן גלעקעלע (זינגט) :

מוזיק נומ. 9.

טאָפּי—טאָפּי—טאָפּי—טאָפּי

טאָפּ—טאָפּ—טאָפּ !

לינקס א פיסל, רעכטס א פיסל, —

קלאַפּ—קלאַפּ—קלאַפּ !

ס'טאנצן דאמען, קאוואליערן,

שפרינגען אונטער הויך !

אלעמען זאל פריילעך ווערן, —

טאנצן אלטע אויך !

(די מוזיקער שפילן בומס פריילעכן טאנץ. די בת-מלכה טאנצט מיט
דריידלען. די קאוואליערן און דאמען הייבן אן טאנצן אַזי לעבע-

דיקער, נאך זיי הייבן אן טאנצן די קוכערס, דאקטוירים, די בעלי-
יועצים און צום סוף הייבן אן טאנצן לעבעדיק דער קיניג מיט דער
קיניגין. די מוזיק און דער טאנץ ווערט אלץ לעבעדיקער און לע-
בעדיקער. אלע זינגען צוזאמען מיט גאלדן גלעקעלעך

אלע זינגען :

טאָפּי—טאָפּי—טאָפּי—טאָפּי
טאָפּ—טאָפּ—טאָפּ!
לינקס אַ פיסל, רעכטס אַ פיסל, —
קלאָפּ—קלאָפּ—קלאָפּ! ...
לינקס אַ פיסל, רעכטס אַ פיסל, —
טאָפּ—טאָפּ—טאָפּ!
ס'טאָנצט דער קיניג אויך אַ ביסל
האַפּ, האַפּ, האַפּ! ...

קלוגער בעליוועץ :

(כאָפּט זיך אויף, גלייכט זיך אויס, ווערט לעבעדיק, הייבט אן אונ-
טערזינגען „טאָפּי—טאָפּי“ און טאָנצט אונטער)
גומער קיניג! איר קענט זיך ניט פאַרשמעלן, ווי שווער
מיר איז זיך איינצוהאַלטן און ניט דרייען זיך אין דעם פריילעכן
טאָנץ! די פיס הייבן זיך גאר אַליין!
קיניג (טאָנצט) : קלוגער בעליוועץ! זינט ערנסט! איר
בעט אייך זייער!

קיניגין : איר אויך!

קלוגער בעליוועץ : גומער קיניג! איר מאַטער זיך צו טאָן
אַזוי, נאָר, איר וואָלט וויסן ווי שווער דאָס איז! דערלויבט מיר
כאָמיש לייכט צו אונטערטאָנצן!
קיניג : קלוגער בעליוועץ! איר דערלויב אייך לייכט צו
אונטערטאָנצן.

קלוגער בעליוועץ : איר דאַנק אייך, גומער קיניג! (טאָנצט)
אלע :

טאָפּי—טאָפּי—טאָפּי—טאָפּי
טאָפּ—טאָפּ—טאָפּ!
לינקס אַ פיסל, רעכטס אַ פיסל, —
קלאָפּ—קלאָפּ—קלאָפּ! ...

לינקס אַ פיסל, רעכטס אַ פיסל, —
טאַפּ—טאַפּ—טאַפּ!
ס'טאַנצט דער קיניג אויך אַ ביסל
האַפּ, האַפּ, האַפּ! ...

(אַלע טאַנצן אויף וואָס די וועלט שטייט)

(פ א ר ה א נ ג)

דריטער אַקט

פּערזאָנען :

(דיזעלבע וואָס אין צווייטן אַקט)

(דער זעלבער זאַל. דער קיניג, די קיניגין און די בת־מלכה. אַרום זיי —
דער קזוגער בעל־יועץ, דער צערעמאַנימיסטער און דער קיניגלעכער
משולח. פון די זייטן קאוואַליערן און דאַמען. אַרום די טירן — קיניג-
לעכע דינער)

קיניג : היינט איז געוואָרן דריי חדשים, זינט די סאַמע אומ-
גליקלעכסטע וואוינען אין מיין פּאַלאַץ, און פאַר דער גאַנצער
ציניט האָב איך פון זיי ניט געהערט, אז זיי זיינען גליקלעך.
קיניגלעכער משולח ! ברענגט זיי אַהער און פרעגט, צי זיינען
זיי געוואָרן גליקלעך ?

(קיניגלעכער משולח פאַרנייגט זיך, גייט אַוועק און ברענגט בום
און דריידל)

בום און דריידל : זיי באַגריסט, גומער קיניג !

קיניג : זייט באַגריסט, גליקלעכסטע !

בום : גומער קיניג ! מיר זיינען גאַר ניט די גליקלעכסטע !
כל זמן ס'איז געווען ווינטער און אומגליין איבער די שמעט און
דערפער איז זייער קאַלט געווען, האָבן מיר נאָך ווי עס איז גע-
קענט איינזיצן בני דיר אין פּאַלאַץ, כאַטש אַפּטמאַל פּלעגט זיך

זייער וועלן דורכגיין א ביסל איבער די ווינטער-וועגן. נאָר איצט, ווען דער שניי איז צעגאַנגען, און אויף די ביימער גיסן זיך אָן קנאַספּן; אַז אין וועלדל האָבן זיך באַוווּזן אַזוי פּיל פּרילינג-בלומען און עס בליט שוין די דופּטיקע ווערבע, — איצט וועלן מיר שוין ניט לאַנג בלייבן זיצן אין דיין פּאַלאַץ.

קיניגין: ס'אַר אַ העזה! ס'אַר אַ העזה! אַך! אַך! אַך!
דריידל: אין פּרילינג איז פּיל חתונות אין די דערפער, גר-מער קיניג, און מוזיקער נעמט מען אויף מיט גרויס פּריוויד!
מיידעלעך פּרעגן: זייער פּיל בני דער פּייגעלע וועגן זייער גורל!
בוים: בלייבן נעכטיקן אין וואַלד, גומער קיניג, איז אַזוי וואויל און הערן ווי באַגינען זינגען פּייגעלעך איז אַזוי פּריווילעך!
לאַז אונדז אָפּ, גומער קיניג!

קיניגין: ס'אַר אַ העזה! ס'אַר אַ העזה! אַך! אַך! אַך!
בוים: גומער קיניג! אויב דו וועסט אונדז ניט אַפּלאַזן, וועלן מיר אַלליין אַוועקגיין, און אונדז וואַלט זיך ניט וועלן אַוועק-גיין פּון דאַנען, ניט באַדאַנקענדיק דיר פאַר דיין גאַסמפּריוויד-שאַפט!

קיניג (מיט גרויס פאַרדראָם): אומגליקלעכסטע! צי דען זייט איר אין מיין קיניגלעכן פּאַלאַץ ניט געוואָרן די גליקלעכסטע פאַרוואָס? צי דען זינגען מינע טאַרטן ניט פעט און מינע וויינען ניט זיס? צי דען זינגען מינע קליידער מיט גאַלד און זילבער ניט באַצירט און באַפּוצט, און מינע בעטגעוואַנט ניט ווייך? צי דען קלינגט ניט מיין מוזיק, און מינע טענץ זינגען ניט די נייסטע? איז דען ניט ליכטיק אין מיין פּאַלאַץ און די פייערן אין אים ניט העל? זינגען מינע גערטנער דען ניט פּרעכטיק און די פּאַנץ-שאַנען ניט רייצנד-שוין?

בוים: דינע טאַרטן, גומער קיניג, זינגען צופיל פעט!
דריידל: און דינע וויינען, גומער קיניג, — צופיל זיס!
בוים: דינע בעטגעוואַנט — צו ווייך!
דריידל: דינע קליידער זינגען צו שווער!
בוים: און דיין פּאַלאַץ איז ניט אַזוי ליכטיק, ווי די זון!
דריידל: דינע פייערן — ניט אַזוי העל, ווי די שמערן!
בוים: דינע טענץ זינגען זייער אומעטיקע!
דריידל: און די מוזיק אויך!

בוים: און דינע פּרעכטיקע גערטנער זינגען אַרומגעצאַמט מיט שטוינערנע ווענט! און קיינער רעדט בני דיר ניט וואָס

ער וויל! און קיינער טוט ניט, וואָס ער וויל! און קיינער האָט
ניט קיין אייגענע פּאַרלאַנגען!

דריידל: און קיינער זינגט ניט קיין פּרילעכע לידער, און
קיינער טאַנצט ניט קיין פּרילעכע טענץ! און קיינער זעט ניט
קיין זיסע חלומות!

בוים: און מיר ווילן ריידן, וואָס מיר ווילן! און טאַן, וואָס
מיר ווילן! און לעבן, ווי מיר ווילן!

דריידל: און זינגען פּרילעכע לידער! און שפילן די פּריי-
לעכסטע טענץ! און זעען די זיסע חלומות!

קיניגין: ס'אַרע העזה! ס'אַרע העזה! אַך, אַך, אַך! ...
בוים און דריידל: לאַז אונדז אָפּ, גומער קיניג!

קיניג: קלוגער בעל-יועץ, וואָס זאָלן מיר איצט טאַן מיט זיי?
קלוגער בעל-יועץ: גומער קיניג! מען מוז זיי תיכף אָפּ-
לאַזן. זיי זינגען פשוטע נאַראַנים, זיי פאַרשטויען ניט זייער
אייגענע טובה!

גאלדן גלעקעלע: קלוגער בעל-יועץ! אויב איר מיינט, אז
בוים און דריידל זינגען פשוטע נאַראַנים, דאַן בין איך אויך אַ
נאַר! איר זינט אַ גרויסער העזהניק, קלוגער בעל-יועץ!

קלוגער בעל-יועץ: פּרינצעסין גאלדן גלעקעלע, צי קען איך
נאַר האָבן אַ העזה אַזוינס צו טראַכטן!

גאלדן גלעקעלע: איך מיין אויך, אז זיצן דאָ מיט אייך,
הערן אייערע אומעטיקע מוזיק, טאַנצן אייערע פאַרשלאָפענע טענץ
און הערן אייערע לאַנגווייליקע חכמות — איז זייער אומעטיק!
פיל פּרילעכער איז אַרומצוגיין איבער די גרויסע וועגן, שמעט
און דערפער, און זינגען און שפילן אויף דאַרפישע חתונות!

קיניגין: די בת-מלכה זאָל אומגיין איבער די גרויסע וועגן!
אַך, אַך, אַך! איבער שמעט און דערפער! אַך, אַך, אַך! נעכ-
טיקן אין וואַלד! אַך, אַך, אַך! זינגען און שפילן אויף דאַרפישע
חתונות! אַך! אַך! אַך! ס'אַ שרעק! אַך! אַך! אַך!

קלוגער בעל-יועץ: גומער קיניג! איך געפין, אז מען מוז
זיי תיכף אָפּלאַזן! זייערע ווערטער ווירקן שטאַרק, און די פּריי-
צעסין גאלדן גלעקעלע געדענקט אַלץ, וואַרט אין וואַרט! די
גאַסן-בעטלער האָבן זי גאַר פאַרכיטשפּאַ! הייסט, מען זאָל זיי
אזוועקפירן וואָס גיכער!

גאלדן גלעקעלע: דער קלוגער בעל-יועץ האָט מורא, כּוּם
זאָל ווידער ניט אָנהייבן שפילן זיין פּרילעכע טענץ און אים
וועט ווידער אויסקומען צו אונטערטאַנצן!

קלוגער בעלי-יועץ : גומער קיניג ! הייסט מען זאל זיי אוועק-
פירן וואס גיכער !

קיניג : קיניגלעכער משולח ! פירט זיי אוועק וואס גיכער !
בום : זינט געזונט, גומער קיניג ! א דאנק ! אויף ווידער-
זען, פרינצעסין גאלדן גלעקעלע !

דריידל : אויף ווידערזען, גומער קיניג ! קום מיט אונדז,
גאלדן גלעקעלע, איצט וועלן מיר אנהייבן א קיניגלעך לעבן !
בום : וואס פאר א טאגן וועלן מיר איצט אויסשפילן פארן
אוועקגאנג !

קלוגער בעלי-יועץ : קיניגלעכער משולח ! פירט זיי אוועק
וואס גיכער !

(דער קיניגלעכער משולח פירט אוועק בום און דריידל. פון הויף
הערט זיך מוזיק : בום שפילט א פריילעכן טאגן, הייבט אן מיט
נומ. 3 און ענדיקט מיט נומ. 9. די מוזיק ווערט אלץ שטארקער.
ג. גלעקעלע לויפט צו צום פענצטער)

גאלדן גלעקעלע : אויף ווידערזען, בום ! אויף ווידערזען,
דריידל ! מיר וועט זיין אומעטיק אן אייך ! איך וויל נישט, וואס
וועל איך דא טאן ? ליכער בום ! ליכע דריידל ! קומט צו אונדז
וואס גיכער צו גאסט !

(די מוזיק ווערט אלץ שטארקער, צום פענצטער גייט צו דער קיניג
מיט דער קיניגין, נאך זיי לויפן צו די דאמען און קאנאליערן, נאכ-
דעם — די יועצים און צום סוף — דער קלוגער יועץ)

זיי גייען אוועק ! זיי גייען אוועק ! זעט, זעט, — נאך זיי גייען
נאך די קיניגלעכע מוזיקער ! זעט, זעט, — קלוינע קינדער
לויפן זיי נאך ! די הויז-מיידלעך און די קלוינע קוכערלעך לויפן
זיי נאך ! זיי גייען אוועק ! זיי גייען אוועק ! ... זיי זייען
שוין אוועקגעגאנגען ! מען הערט זיי שוין נישט ! בום, דריידל !
קערט זיך אום ! קערט זיך אום ! מיר איז אזוי אומעטיק ! אך,
ס'איז אזוי לאנגווייליק !

(אלע גייען אפ פון פענצטער צוריק אויף זייערע ערטער. ג. גלע-
קעלע בלייבט ביים פענצטער)

קיניג : מיר איז עפעס מיטאמאל אומעטיק געווארן !
(ער גענעצט)

קיניגין : מיר אויך !
(גענעצט)

דאָמען : גומער קיניג! אונדז איז זײער אומעטיק!
(גענעצט)

קובער :

(קומט אַרײַן מיט מעסער, גאַפּל און טעלער אין די הענט)
גומער קיניג! מיר זײנען געקומען זאָגן אײך, אַז אונדז
איז מיטאַמאַל אַזוי אומעטיק געוואָרן, אַז אַלץ פאַלט פון די הענט!
(זײ גענעצן און עס פאַלט בײ זײ אַרויס אַלץ פון די הענט)
דאָקטוירים :

(קומען אָן מיט פּלעשלעך און רעצעפטן אין די הענט)
גומער קיניג! מיר זײנען געקומען זאָגן, אַז אונדז איז
מיטאַמאַל אַזוי אומעטיק געוואָרן, אַז אַלץ פאַלט פון די הענט!
אַט אַזוי!

(זײ גענעצן און די פּלעשלעך פאַלן בײ זײ פון די הענט)
קיניג: קלוגער יועץ! ס'איז מיר שרעקלעך לאַנגווייליק!
וואָס וועלן מיר איצט טאָן?

קלוגער בעלי־יועץ (גענעצט): גומער קיניג! מיר איז אַזוי
אומעטיק, אַז מײן גאַנצע חכמה פאַלט מיר פון די הענט! ...
גאַלדן גלעקעלע: גומער קיניג, פאַמער מינער! הײנט תיכף
שיקן נאָך בום און דרײַדל און בעט זײ אײך, זײ זאָלן בלייבן דאָ!
אויב נײט, וועל איך אַזעק צו זײ! אַך, ס'איז מיר לאַ-אַנגווייליק!
ס'איז מיר לאַ-אַנגווייליק!

(גענעצט)

קלוגער בעלי־יועץ: גומער קיניג! איך גיב אײך אַן עצה
וואָרטן נאָך אַ ביסל, אפּשר וועט נאָך אַלץ קומען אין אַרדענונג!
אַבער ווי לאַנגווייליק מיר איז! ...

קיניג: אַך, ווי מיר וואָלט זיך וועלן, קלוגער יועץ, אַז אַלץ
זאָל קומען אין אַרדענונג. ס'איז אַזוי לאַנגווייליק!
(ער גענעצט און שלאָפט אײן)

אַלע (אין אײן קול): אַך, לאַנגווייליק! אַך, ווי אומעטיק!
אַך! אַך! אַך! ...

קיניגין: אַך, לאַנגווייליק! אַך, ווי אומעטיק! אַך! אַך!
אַך! ...

גאַלדן גלעקעלע: גומער קיניג! איך בעט דײך: שיק נאָך
בום און דרײַדל, זאָלן זײ צוריק קומען! זע ווי אַלע געניצן! עס
איז אַזוי אומעטיק! איך קאָן נישט לעבן אַזוי! שיק נאָך זײ! ...
שיק נאָך זײ! ...
(זי וויינט)

קיניג (צו דער קיניגין): דאָס קינד וויינט ... זאל איך שיקן
אומקערן די אומגליקלעכסטע ?
קיניגין: אַך, אַך, — אַזעלכע העזה'ניקעס! ... וואָס זאל
מען טאָן ... שיק און קער זיי אום.
גאַלדן גלעקעלע (טאַנצט פאַר פרוייד): אַ דאַנק, פאַטער!
אַ דאַנק, מוטער!

(וויל קושן דעם קיניג)

קיניג: וואָרט, קינד, לאָז מיך זיך אויסגעניצן ... מיין
משולח! תיכף נעמט די העראַלדן און לאָזט זיך אין וועג אַרײַן.
געפינט בום און דרוידל און ברענגט זיי צוריק אַהער!
משולח: איך הער, מיין גוטער קיניג! (אַפּ)
קלוגער בעלי־וועץ: וויי, וויי! דאָס לאַנד איז אין סכּנה!
(געניצט. עס לאָזן זיך הערן העראַלדן־טראַמפּײטן)
גאַלדן גלעקעלע: קיניגלעכער משולח! (כײַם מיר) באַהאַלט
אײַנער נאָך אין בוזים, איר זאַלט עס ניט אַפּפּרירן ווידער ...

קיניגין: אַך, אַך ...

(אַלע געניצן. שטילע פּײַזע)

קיניג: וואו זיינען די מוזיקער? זאלן זיי עפעס שפילן!
זאל מען טאַנצן אַ ביסל, וועט ניט זיין אזוי לאַנגווייליק!
(געניצט. אַלע נאָך אים)

שיקט רופן די מוזיקער!

(דינער אָפּ. קומט באַלד מיט די מוזיקער)

זאל מען טאַנצן! מיניע קאוואַליערן און דאַמען! איר זייט גע-
בעטן צום טאַנץ!

(מוזיקער שפילן אַ מענועט. אַלע הייבן אָן טאַנצן. קיים וואָס זיי
רירן זיך. געניצן און עס ווערט אַ געניץ־מענועט)

(פ א ר ה א נ ג)

פערטער אקט

באַטוויקן זיך :

בום
דריידל
גאלדן גלעקעלע
משולה
ערשטער העראלד
צווייטער העראלד
דער קרעטשמער
די כלה
די שוועסטער
דער חתן

(באגינען. פארן קיניגלעכן פאָלאַץ. ביים אַריינגאַנג זיצט דער קיניגלעכער שומר און שלאָפט שטאַרק. עס הערט זיך מוזיק (נומ. 3) בום און דריידל קומען אָן)

בום : הער קיניגלעכער שומר, גוט מאַרגן!
דריידל : גוט מאַרגן, הער קיניגלעכער שומר!
בום : הער קיניגלעכער שומר, מיר זיינען דאָך מיט אייך אַלטע באַקאַנטע! צי קאַנט איר ניט אַ רוף טאָן אַהער די פריינ-צעסין גאלדן גלעקעלע?
(דער שומר שנאַרסט)

דריידל! אפשר זאלן מיר גאָר אויפוועקן די פריינצעסין מיט אַ פריילעכן טאַנץ?

דריידל : נייַן, בום, שפּיל ניט קיין פריילעכן טאַנץ, וואַרים דער גומער קיניג וועט דערהערן און וועט מסתמא ווידער וועלן מאַכן אונדז פאַר די סאַמע גליקלעכסטע...

בום : געדענקסט די קיניגלעכע פערענעס?
דריידל : און די זיידענע קאלדרעס? און די קיניגלעכע נאַכט-מיצן? ... (זי לאַכט) בום!
בום (לאַכט) : דריידל! וואָס זשע זאלן מיר טאָן, דריידל?

דריידל : בום, גאלדן גלעקעלע ווארט דאך אויף אונדז, לא-
מיר איר זינגען א לידל, וועט זי דערהערן און וועט זיך כאלד
אויפכאפן.

בום : גומ, לאמיר איר זינגען א לידל, דריידל !

(זיי זינגען מוזיק גומ. 10.)

אך, פרינצעסין גאלדן גלעקל,
שמי? שוין אויף פון בעט,
קום מיט אונדז, מיר גייען ווייטער,
כאלד וועט ווערן שפעט !
ענג און לאנגווייליק דיין פאלאץ,
קום אין פעלד, אין וואלד, —
זיסע קלאנגען, שיינע לידער
וועסטו הערן כאלד.
אויפן לאנקע וועסטו הערן
ווי די לערכע זינגט
און וועסט זעען ווי א וואלקן
הינטער בארג פארזינקט ! ...
שפעטער גייען מיר אין דערפל
צו דער אלטער פאר,
זייער שיינע, יונגע מאכטער
הייראט היינטיקס יאר ...
אך, פרינצעסין גאלדן גלעקעל
זאם נישט מיט דיין גאנג,
בום און דריידל פאר דיין פאלאץ
ווארטן דיך שוין לאנג ...

גאלדן גלעקעלע (כאוויזט זיך אין פענצטער) : גומ מארגן
בום ! גומ מארגן, דריידל ! איך האב אויף אייך אזוי געווארט !
איר זינט געקומען צו מיר צוגאסט ?
בום : ניין, פרינצעסין גאלדן גלעקעלע ! מיר קאנען צו דיר
ניט קומען צוגאסט. מיר זינגען זייער פארנומען. מיר גייען שפילן
אויף א דארפישער חתונה.
דריידל : דעם דארפישן שניידערס מאכטער האט היינט
חתונה. די פויגעלע האט איר נאך אין ווייטער ארויסגעזאגט
איר גורל. מע ווארט אויף אונדז דארטן, פרינצעסין גאלדן גלע-
קעלע !

גאלדן גלעקעלע : בום און דרײַדל ! איר גױט צוועק און איך
וועל ווידער בלײַבן אלײן ? איך וועל ווײַנען אויף גאַנץ קיניגרייך !
בום : זײַנען מיר דאָך טאַקע געקומען נאָך דיר, כדי דו
זאַלסט נײַט ווײַנען אויף גאַנץ קיניגרייך ...

דרײַדל : מיר וועלן דיך נעמען אויף דער דאַרפישער התונה.
בום : מיר וועלן צוויי טאַקע זאַגן דעם שניידערס מאַכטער,
אַז די בת-מלכה אלײן איז מיט אונדז געקומען צו איר התונה !
דרײַדל : אַט וועט זײַן פּרײַלעך, גאלדן גלעקעלע !
בום : און אויפן וועג וועלן מיר הערן ווי פּײַגעלעך זײַגען !
דאָס איז אַזאַ פּרײַד !

דרײַדל : און מיר וועלן בלײַבן נעכטיקן אין וואַלד, — דאָס
איז צוויי צויבערלעך !

גאלדן גלעקעלע : בום און דרײַדל ! מיך וועלן אַבער נײַט
אַרויסלאָזן פון פּאַלאַץ די קיניגלעכע דינער און היטער.
בום : ווי צוויי קאַנען דינע קינער דיך נישט אַרויסלאָזן ?
ווי צוויי, גאלדן גלעקעלע ?

גאלדען גלעקעלע : אַך, בום און דרײַדל ! זײַ היטן יעדער
טראַט מינעם.

דרײַדל : טאָ טרײַב זײַ דורך, די נאַרישע דינער דינע, גאלדן
גלעקעלע !

גאלדן גלעקעלע : איך קאַן זײַ אַלע נײַט פאַרטרייבן, זײַ זײַנען
זײַער פּיל.

דרײַדל : אַבער איצט שלאָפן זײַ דאָך אַלע !
גאלדן גלעקעלע : לעבן טויער שמויט דער קיניגלעכער
שומר. מע זאַגט, אַז ער שלאָפט קײַנמאַל נײַט, נײַט בײַמאַג און
נײַט בײַנאַכט.

דרײַדל : גלױב נישט דעם, ווער עס זאַגט עס דיר, פּרײַ-
צעמין גאלדן גלעקעלע. דער קיניגלעכער שומר שלאָפט צוויי
שטאַרק, אַז מע קאַן אים נישט דערוועקן אפילו מיט אַ פּויק !
גאלדן גלעקעלע : אויב צוויי, בום און דרײַדל, טאָ עפנט מיר
גיכער די טיר. איך וועל גײַן מיט אײַך אויף דער דאַרפישער
התונה.

(עס קומען אַן דער משולח און די העראַלדן)
דרײַדל : בום, זע, ווער עס איז געקומען, — די נאַז מיט
די העראַלדן ...

משולח : אַט זײַנען זײַ, די אומגליקלעכע נאַראַנים. נעמט
זײַ, לאַזט זײַ נײַט אַפּ, שלעפּט זײַ צוריק. מיר מוזן זײַ מאַכן

גליקלעך! דער גוטער קיניג וויל אזוי. און ווער עס פאלגט אים
ניט, דעם שמייסט ער, און אז מע לאזט זיך ניט... שווינגט ער.
בום: ווילסט שוין אונדז ווידער גליקלעך מאכן? מוחל!
מיר ווילן ניט.

דריידל: מוחל אזעלכע גליקן! לעבן ווי שלאפעדיקע פליגן!
ערשטער העראָלד: אומגליקלעכסטע! אומגליקלעכסטע!
דער גוטער קיניג האָט אונדז געשיקט אומקערן אייך צוריק...
צווייטער העראָלד: און ברענגען אייך אין פאלאץ צו גאלדן
גלעקעלע.

דריידל: גאלדן גלעקעלע קומט באלד אָהער, מיר האָבן זי
אויפגעוועקט...

משולח: וו-א-ם?

ערשטער העראָלד: דער טויער איז דאָך פארשלאָסן!

צווייטער העראָלד: דער שומר וועט זי נישט אַרויסלאָזן!

בום: דער שומר שלאָפט ווי אַ געהרגעטער.

דריידל: און דעם טויער האָבן מיר אַליין געעפנט. אייערע
שלעסער זיינען גאַרנישט ווערט, — ווי מע רירט זיך צו צו זיי,
עפענען זיי זיך.

(גאלדן גלעקל קומט אַריין)

בום און דריידל: גוט מאָרגן, גאלדן גלעקעלע!

גאלדן גלעקעלע: גוט מאָרגן, בום! גוט מאָרגן, דריידל!

גוט מאָרגן, פּייגעלע! דו לעבסט, פּייגעלע? זע, די נאָז איז

אויך דאָ און די טראַמפּייטניקעס אויך! ? איר דאַרפט דאָך זוכן

בום און דריידל! דאָס האָט איר זיי געבראַכט אָהער?

בום: ניין, גאלדן גלעקעלע! מיר זיינען אַליין געקומען

אָהער!

דריידל: מיר זיינען געקומען רופן דיך צו דער דאַרפֿי-

שער חתונה.

(משולח און העראָלדן קוקן זיך אָז)

גאלדן גלעקעלע: איך וועל גיין מיט אייך צו דער דאַרפֿישער

חתונה. נאָר זאָגט זיי ניט, אז איך בין אַ פּרינצעסין! איך וויל

זיין אַ פּראָסט מיידעלע!

דריידל: גוט, גאלדן גלעקעלע! זיי דאַרפֿן נישט קיין טיטלען,

בני זיי איז יעדער מענטש אַ פּרינץ, יעדער מיידעלע אַ פּרינ-

צעסין. בני זיי איז פּרוילעך.

משולח : ווי געשריען, איך בלייב באלד אן א נאָז! ... וואָס הייסט, פרינצעסין, איר וועט גיין צו א דארפישער חתונה? און וואָס וועלן מיר זאָגן דעם קיניג?

גאלדן גלעקעלע : קיניגלעכער משולח, אויב איר האָט קיין מורא ניט פאר אייער נאָז, טאָ קומט אויך מיט אונדז צו דער דארפישער חתונה. דריידל זאָגט, אז דאָרט איז פריילעך. אמת, דריידל?

דריידל : זייער פריילעך!

בוים : קומט מיט אונדז, קיניגלעכער משולח!

(משולח און העראָדן קוקן זיך אָן)

ערשטער העראָדל : קיניגלעכער משולח, אפשר טאָקע?

צווייטער העראָדל : לאָמיר טאָקע אויך גיין צו דער חתונה אין דאָרף. דאָרט איז פריילעך און בני אונדז אין קיניגלעכן פאָ-לאָץ איז, דעם אמת זאָגנדיק, טאָקע לאַנגווייליק ...

משולח : ווי-אָס! ? אוי, מיין נאָז! ...

בוים : קומט טאָקע מיט אונדז צו דער דארפישער חתונה. דאָרט איז פריילעך, דאָרט זינגט מען און מע טאָנצט ניט ווי בני אייך, און די קליידער זינגען ניט אַזעלכע שווערע ווי בני אייך און מע רעדט וואָס מע וויל און מע טוט וואָס מע וויל ... קומט מיט אונדז!

(עס דערהערט זיך אַ פייף און אַ שטים; בוים, דריידל, וואו זייט איר?)

דריידל : דער קרעטשמער קומט אַהער. דאָס זוכט ער אונדז.

(וויידער אַ פייף) זיכער ער!

(זי לויפט אָפּ אָן אַ זייט און קוקט אין דער ווייטקייט)

אווודאי ער, דער קרעטשמער! די טעכטער גייען אויך מיט אים און דער חתן אויך ... זיי גייען אַהער ...

(אַ פייף. עס קומען אָן דער קרעטשמער, חתן, כלה, שוועסטער)

קרעטשמער : אַט זינגען זיי דאָך! ס'ט געהערט אַזוינס! ?

אַ גאַנצע נאַכט, אז מיר זוכן אייך. פאָרוואָס זייט איר אַוועק-געגאַנגען?

כלה (לויפט צו דריידלען) : פאר וואָס ביסטו אַוועקגעגאַנגען,

דריידלעך? איך האָב אַזוי מורא געהאַט, אז מיר וועלן דיך ניט געפינען!

דריידל : דאָס זינגען מיר געגאַנגען רופן גאלדן גלעקעלע צו

אונדז צו דער חתונה. מיר האָבן אייך געוואָלט איבערראַשן.

מיר האבן זי אויפגעוועקט. אט איז זי. זע, גאלדן גלעקעלע,
דאס איז די כלה און דאס איז איר טאטע, דער קרעטשמער.
און דאס איז איר חתן, און איר שוועסטער ...

(אלע פארנייגן זיך)

איצט וועלן מיר גיין, גאלדן גלעקעלע, יא ?

גאלדן גלעקעלע : יא, יא, איך וויל גיין מיט אייך, אבער
שרייט ניט, ווארים דער שומר וועט זיך אויפכאפן !

בוים : א, דער שומר שלאפט, כאטש קלאפ איבער אים מיט
האמערס.

משולח : און וואו בין איך, א ? וואס מיינט איר אייך ? —
איך וועל ניט לאזן ! וואס וועל איך זאגן דעם קייניג ?

גאלדן גלעקעלע : קום אויך מיט אונדו, קייניגלעכער משולח,
און איר אויך, הערצאלדן ! קומט אלע ! דארט וועט זיין פרוילעך.
וואס טויג אונדו דער לאנגווייליקער און נארישער פאלאץ ? !
קומט אלע !

קרעטשמער : קומט, קומט אלע ! אין דארף איז גוט, ליכטיק,
זוניק, פרוילעך. אלע זיינען פארנומען, יעדער טוט עפעס. קיינער
לאנגווייליקט זיך ניט. קומט אלע.

ערשטער הערצאלד : קייניגלעכער משולח ! אפשר טאקע ? ...
צווייטער הערצאלד : אפשר טאקע ? לאמיר טאקע אויך גיין
צו דער דארפישער חתונה. וואס טויג אונדו די הערצאלדן-מייץ
מיט די טראמפייטן ?

משולח (פארטראכט) : א-א-א ...

בוים און דריידל : קומט, קומט אלע !

חתן : הער קייניגלעכער משולח און הערצאלדן ! איך פארבעט
אייך אלעמען צו אונדזער שמחה, איר וועט קיין חרטה ניט האבן.
שוועסטער : איך בעט אייך אויך.

משולח : א ? ... אפשר טאקע ? ... וואס זאגט איר ? ...

הערצאלדן : זיכער, קייניגלעכער משולח, לאמיר גיין !

ערשטער הערצאלד : וואס טויגן אונדו די פוסטע, אנגעבלא-
זענע קייניגלעכע צערעמאניעס ? ...

צווייטער הערצאלד : די קייניגין, די שררות, — זיי טויגן אלע
אויף כפרות ! לאמיר טאקע גיין.

בוים און דריידל : קומט, קומט אלע !

גאלדן גלעקעלע: קיניגלעכער משולח! פאלגט מיך, בא-
האלט איבער נאָז אין קעשענע, און קומט מיט!
משולח: אַבער טומלמט ניט. וואַרים דער שומר וועט זיך
אויפכאַפן!

בום: דער שומר שלאָפט אזוי, אַז מע וועט אים מיט אַ
שטעקן ניט דערוועקן. אַט באַלד וועט איר זען. דרײַדל, לאַמיר
לכבוד דעם שומר אויסזינגען אַ לידל.

גאלדן גלעקעלע: און אויסטאַנצן אַ טאַנץ!
קרעטשמער: און וואָס וועט איר טאָן אויף דער חתונה?
בום: מיר וועלן איינך אויסלערנען דעם קיניגלעכן טאַנץ,
וועלן מיר עס אַלע טאַנצן אויף דער חתונה.

ערשטער העראַלד: יא, יא, מיר וועלן אַלע טאַנצן אויף
דער חתונה!

דרײַדל: נו, בום, שפּיל. גאלדן גלעקעלע, זינג און מיר וועלן
טאַנצן...

(בום שפּילט, ג. גלעקל זינגט „טאַפּי-טאַפּי.“ אַלע העלפן צו אין כאַר
און עס הייבט זיך אָן דער טאַנץ. קרעטשמערנדאָ. טייטלען אויפן
שומר און פאַרשווינדן מיטן טאַנץ. מוזיק נומ. 9)

טאַפּי-טאַפּי-טאַפּי-טאַפּי

טאַפּ-טאַפּ-טאַפּ,

לינקס אַ פּיסל, רעכטס אַ פּיסל —

האַפּ-האַפּ-האַפּ!

לינקס אַ פּיסל, רעכטס אַ פּיסל

טאַפּ-טאַפּ-טאַפּ!

ס'טאַנצט דער קיניג אויך אַ ביסל!

קלאַפּ-קלאַפּ-קלאַפּ...

(ביס)

(פ א ר א נ ג)

ves-tu he-rn b'alol oi-fn lon-ke

ves-tu he-rn vi di ler che zingt

var -tn dich shoin lang

ו/ו יסגד יקס ו/ו יסגד ו/ו יסגד ו/ו יסגד ו/ו יסגד / יסגד ו/ו יסגד

10. ach prin-tze-sn gol-dn gle-kl

shtei shoin oif fun bet kum mit uns mir

gei-en vai-ter bald vet ve-rin shtet

ing u langvai-lik dain pa botz kum inteld in

veltl zi-se klan-gen shei-me li-des

x Dance

dich

con moto

9. To - pi to - pi

tap tap tap links a fi - sl rechts a

fi - sl Klap Klap Klap stan - tzn da - men

stan - tzn he - ren sprin gen un - ter hoich

a - la - men zol frei - lech ve - rn tan - tzn, al - te

The image displays a handwritten musical score for piano, organized into five systems. Each system consists of two staves, a treble clef on the top and a bass clef on the bottom. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 2/4. The notation is dense, featuring a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, as well as rests. Numerous accidentals (sharps and naturals) are present throughout the piece. The first system shows a melodic line in the treble and a supporting bass line. The second system continues this pattern with some more complex rhythmic figures. The third system features a more active treble line with many sixteenth notes. The fourth system shows a melodic line in the treble and a bass line with some rests. The fifth system concludes with a melodic line in the treble and a bass line that ends with a double bar line and repeat dots.

A handwritten musical score for piano, consisting of five systems of staves. The first system is marked with a large '8' in the left margin. The notation includes treble and bass clefs, a 2/4 time signature, and various musical symbols such as notes, rests, and accidentals. The score is written in black ink on white paper.

ne - men mi? a - roim in kon

zorg un lai - dn ve - ln moi - dn

gu - te tzai - tn ku - men on

canto

mir zai-nen mu-zi-ker di gres-te

sun a vai-tn vai-tn land zin-gen li-der

aich di bes-te zai-nen mir ge-ku-men haint

di vos plo-qn zich un lai-dn

5.

- Fri-en zolt u nit bai-nacht hob ich peltz-lech

aich ge-braecht hant un oi-er zo-ln shi-tzn

hob ich hentch-kes-un mi-tzn

6.

nat aich kinder si-se tort un-trn tzu-kee

fun dem sa-me bes-trn tort

oi-bn frucht nent-ze kin-der un far-zucht

4.

The image shows a handwritten musical score for piano, consisting of five systems of two staves each. The music is in G major (one sharp) and 4/4 time. The notation includes various rhythmic values, accidentals, and dynamic markings. The first system is marked with a '4.' above the staff. The second system features a 'p' dynamic marking. The third system ends with a double bar line. The fourth system features a 'p' dynamic marking. The fifth system ends with a double bar line.

2.

Handwritten musical notation for exercise 2, consisting of three staves. The first staff is in 3/4 time with a treble clef and a key signature of one flat. It contains three measures of music, each starting with a triplet of eighth notes. The second staff continues the melody with a triplet of eighth notes in the first measure and a triplet of quarter notes in the second measure. The third staff continues with a triplet of eighth notes in the first measure and a triplet of quarter notes in the second measure. There are two empty staves below the third staff.

3.

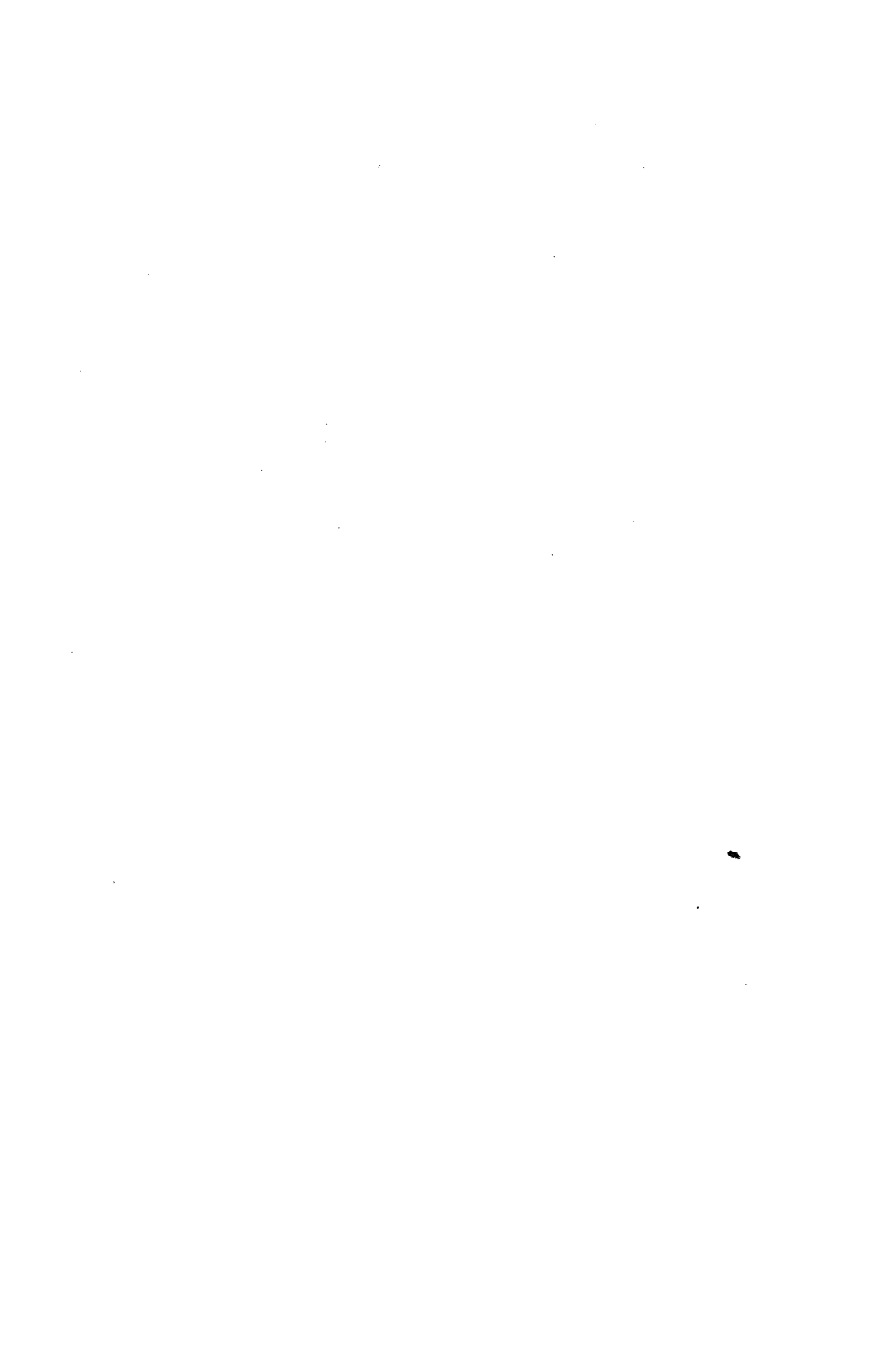
Handwritten musical notation for exercise 3, consisting of three systems of two staves each. Each system is in 3/4 time with a treble and bass clef and a key signature of one flat. The first system has three measures, the second has three measures, and the third has three measures. Each measure in every system contains a triplet of eighth notes in the upper voice and a triplet of quarter notes in the lower voice.

1.

The musical score consists of five systems, each with a grand staff (treble and bass clefs).
- System 1: Treble clef has a melody of eighth notes. Bass clef has a rhythmic accompaniment of chords and eighth notes.
- System 2: Treble clef features a triplet of eighth notes. Bass clef has a similar accompaniment.
- System 3: Treble clef continues with triplet eighth notes. Bass clef accompaniment.
- System 4: Treble clef has a more complex melodic line with slurs. Bass clef accompaniment.
- System 5: Treble clef has a melodic line with slurs. Bass clef accompaniment.
The piece concludes with a double bar line and repeat signs in both hands.

מאטל טרעמפ

א קינדער-שפיל אין איין אקט און 2 בילדער

מאַטל טרעמפּ

א קינדער-שפּיל אין איין אַקט און 2 בילדער

באַטייליקן זיך :

יאַנקעלע גאלאגאָן

יאַסל לעקער

מאַטל טרעמפּ

אַן אלטע ניאַניע

הינדעלע

רבקהלע

אסתרקע

קינדער

ערשט בילד (פראלאג)

א) גארטן לעבן א רייך הויז. ביימער, קוסטעס, בלומען. אין דער טיף פון גארטן — ביינקלעך, קראקעט און קינדערשע שפיל-מכשירים. אויף דער בינע — מאַטל טרעמפ)

יאָסל לעקעך (שפרינגט אַרויס פון הינטער אַ כוים): אַט ביסטו און אַט בין איך. מע דאַרף דיך אָנהייבן גוט היטן. דו פאַרשטייסט שוין אַליין פאַרוואָס.
מאַטל (בייז): אַ רוז אין דיין טאַטן אַרײַן מיט יאַנקעלע גאַלאַגאַן צוזאַמען!

יאָסל: מאַטל, בעסער הייב זיך ניט אָן מיט מיר. און מיט יאַנקעלען זאָלסטו ניט מאַכן קײַן הינמישע שטיק! ביסט אַ יאַלד, פאַרשטייסט? מיר זײַנען ניט שולדיק, וואָס מיר ווילן עסן און טרינקען און ווילן האָבן אַן אַרט וואו צו שלאָפן. דאַרף מען דאָך דאַס ערנען נעמען. איז וואו? און די אַרבעט איז גאַרניט אַזאָ שווערע. פאַרוואָס זאָלסטו ניט וועלן?

מאַטל: איך פיל, אַז עס איז ניט גוט, עס איז ניט ערלעך...
יאָסל: כאַ-כאַ-כאַ... דו ביסט דאָך ניט שולדיק. האָסט דען אַן אַנדער ברירה? ביסט אַ נודניק. (קליינע פּויע) נו, ברודערל, שמעק אָפּ אַ העלפט. און טאַקע מיט גוטן. די לעצטע צײַט ביסטו עפעס געוואָרן צו קלוג. נו, שמעק אָפּ!
מאַטל: איר טיילט זיך מיט מיר ניט, טאַ פאַרוואָס זאָל איך זיך מיט אייך טיילן?

יאָסל: ע, ברודערל, פאַרשטייסטו דאָך טאַקע גאַרנישט! און דו רעדסט נאָך וועגן ערלעכקייט... אַ יאָ מיר האָבן דיך געלערנט? און אַכטונג געבן אויף דיר דאַרף מען? טאַ ווי מײַנסטו — קומט אונדז אַ העלפט אַדער ניט?
מאַטל (פאַרוואונדערט און בייז): פאַר אויסלערנען גנבענען? פאַר היטן מיך?

יאָסל גיט אַ פּיך, רופּנדיק עמיצן, כאַפּט מאַטלען און האַלט אים
ער זאָג ניט אַנטלויפּן. זיי הייבן זיך אָן ראַנגלען. עס קומט אַריין
יאַנקעלע גאַלאַגאַן וואויל־יונגעריש, די הענט אין די קעשענעס,
(שטאַלן)

יאַנקעלע: וואָס איו, חברה לאַפּאַצאַנעם?
יאָסל: ווי געפעלט ער דיר, דער חברה מאַן, — ווידער מאַכט
ער הינמישע שמויק.

יאַנקעלע: אַזוי גאָר? ...
יאָסל: ער וויל זיך ווידער אַרויסדרייען, וויל זיך ניט טיילן
מיט דער פּרנסה.

יאַנקעלע: נו, גוטער ברודער מאַטל, עס וועט זיין שלעכט
מיט דיר, זייער שלעכט. בעסער מיט גוטן. דו ווייסט דאָך, וואָס
מיר טוען מיט אַזעלכע חברה לײַט. ווילסט ניט טאָן דיין אַר-
בעט — איז ניט. אַבער אויב דו טוסט עס — מוזטו זיך, ברודערל,
טיילן.

מאַטל: איך וויל ניט.
יאַנקעלע: דו מוזט דאָך אונדו אַפּצאלן! דו מיינסט, אַז מיר
האַבן דיר אומזיסט געלערנט? אומזיסט צײַט פאַרלאָרן?

מאַטל: אין דערד גייט אַלע! ...
יאַנקעלע (וואויליונגעריש מיט איראַניע): נו, ברודערל, בעט
זיך איבער און ווער אַ גוטער יונג, מיר וועלן דיר דערפאַר פּיין
באַהאַנדלען, פּיין און ערלעך, ווי עס פאַסט פאַר אונדו ...

יאָסל: וואָס טענהסטו מיט אים אַזוי פיל? אונדזער משפּט
איז אַ קורצער. זעסט דאָך, ער וועט מיט גוטן גאַרנישט טאָן ...
יאַנקעלע: אַ נו, יאָסל, גיב אים נאָר אַ לאַז אָפּ. נו, מאַטל,
אַהער מיט די זאַכן. אַלע זאַכן. אין גאַנצן, וויפיל דו האַסט,
גאָר אין גאַנצן, ניט אַ העלפּט. דו הערסט? דאָס וועט זיין
דיין שטראַף.

מאַטל שווייגט. רירט זיך ניט פון אַרט)
יאַנקעלע: איך האָב דאָך עפעס געזאָגט! הערסט ניט?
אַהער אַלע זאַכן! (שרײַט) נו, אַהער, זאָג איך דיר, אַהער!
אַ נו, יאָסל, גיב אים אַ נעם פאַר די הענט!

יאָסל כאַפּט מאַטלען פאַר די הענט)
מאַטל (שרײַט): אַוועק ... אַוועק ...

יאָסל (שרייט): איך האָב אים. איך האָב אים. יאָנקעלע!
אהער! אהער!

(יאָנקעלע פּאַלט אויך אַרויף אויף מאַטלען און הייבט אָן שלעפּן ביי אים פון די קעשענעס זאַכן. מיט אַמאָל דערהערט זיך אַ שטים פון עמיצן, וואָס גייט פון הויז אין גאַרטן אַריין. יאָסל און יאָנקעלע אַנטלויפן. מאַטל שטייט אויף שנעל און רוקט זיך אָפּ אָן אַ זייט. אַ בייזער, און שטופט די זאַכן צוריק אין די קעשענעס)

(פאַרהאַנג פאַלט — גייט באַלד אויף צוריק)

צווייט בילד

(אויף דער בינע געפינען זיך: הינדעלע, רבקה און די ניאַניע.
הינדעלע האַלט אין האַנט אַ ליאַקע צום שפּילן זיך; רבקה איז פאַרטאָן אין אירע שפּילערייען אין הינטערגרונט. די ניאַניע קלייבט זיך אַוועקגיין)

ניאַניע (פאַרן אַוועקגיין): זע זשע, הינדעלע, זאַלסט זיך שפּילן שוין, שטיפט ניט, פאַרשמוצט זיך דאָ ניט און צעטרעט ניט די בלומען. לאָז קיינעם ניט אַרײַן אין הויז. טאַמע-מאַמע זינען ניטאָ, איך גיי אויך אַוועק, — זאַלסטו קיינעם ניט אַרײַן-לאָזן. דו הערסט, הינדעלע?

הינדעלע: גוט, ניאַניעלע, גוט. גיי זיך. מיר וועלן זיך שפּילן גוט. מיר וועלן ניט שטיפן. גיי זיך, גיי.

ניאַניע: טאַמער וועסטו עפעס וועלן, הינדעלע, וועסטו זיך נעמען. דער אַלמער איז אָפּן. דאָרט איז פאַראַן צוקערלעך און פּרוכט.

הינדעלע: גוט, ניאַניעלע, גוט. (זי קושט די ניאַניע) גיי זיך און ברענג מיר אַ גוטע זאַך. (ניאַניע אָפּ). רבקהלע, רבקהלע, מיר וועלן ניט שטיפן, מיר וועלן זיך שפּילן שוין. אַ יאָ? ווייסטו וואָס? — רוף אַרײַן אַסתרקען און אַלע, אַלע קינדערלעך. איצט

איז קיינער ניטאָ, וועלן מיר זיך שפילן פריני, מיר וועלן זיין גרויסע. יאָ?

רבקה: גוט, הינדעלע, אַט רוף איך זיי אַריין. (אפ).

(הינדעלע עסקט זיך מיט דער ליאַלקע, לייגט זי שלאָפן, וויגט זי און יענע וויל ניט איינשאַפן. זינגט זי איר אַ לידעלע און בייזערס זיך: „שלאָף, דו שלעכט מיידעלע, שלאָף, זאָג איך דיר“)

רבקה (קומט אַריין מיט די קינדער): אַט זיינען זיי אַלע. אַט האָב איך זיי געבראַכט.

אסתרקע: איך האָב נישט געקאַנט אַוועקגיין. מיין מאמע איז קראַנק. איז רבקהלע צוגעשטאַנען איך זאָל נאָר גיין. האָט מיך די מאמעלע געלאָזן גיין, אַבער איך זאָל זיך ניט לאַנג זאַמען. הינדעלע: גוט, אסתרקע, מיר וועלן שפילן ביז די ניאָניע וועט קומען. אַבער פאַרוואָס איז קראַנק דיין מאמע? עס מוט איר וויי דער קאַפּ?

אסתרקע: ניין, זי ליגט אין בעט. געווען היינט דער דאָקטאָר טאָר און געהייסן זי זאָל ליגן אין בעט. זי אַרבעט צופיל, זאָגט דער דאָקטאָר. מיין טייערע מאמעלע, דאַרף נעכעך ליגן. רבקהלע: נו, קינדער, וואָס שטייט איר? לאַמיר מאַכן עפעס אַ שפיל. הינדעלע, קום!

הינדעלע: איך דאַרף פריער פאַרוויגן מיין ליאַלקע, זי וויל ניט איינשלאָפן. ווייסט איר וואָס? — איך וועל זי אַוועקלייגן דאָ אויפן גראַז. איך וועל איר זיינגען אַ לידעלע, איר וועט מיר אונטערהעלפן, וועט זי גיך איינשלאָפן און דאָן וועלן מיר מאַכן אַ שפיל. גוט?

אַלע: גוט, גוט, הינדעלע. טו אַזוי.

הינדעלע:

(לייגט אַוועק די ליאַלקע, דעקט זי צו מיט אַ טוך און זינגט)

שלאָף, מיין ליאַלקע, גוטע, שיינע

אויף דעם גרינעם גראַז.

און ניט וועק זיך ווען אַ ווינטל

לייכט וועט טאָן אַ בלאָז.

שלאָף, מיין ליאַלקע, מיין געטרײַע,

צאַרט איז דאָך דער ווינט.

און די בלומען וועלן ברענגען

דופטן דיר, מיין קינד.

שלאף זשע, ליאלקע, באיו, באיו,
שלאף זשע איין געשווינט.
זינגען וועל איך דיר א לידל,
העלפן וועט דער ווינט.

הייב איך זינגען אן מיין לידל,
קינדער העלפן צו.
שלאף זשע גיכער, ליאלקע שיינע,
ליו ליו ליו ליו ליו.

(געענדיקט דאס ליד)

הינדעלע: זי שלאפט שוין. איצט קאנען מיר שוין מאכן
א שפיל. לאמיר שפילן אין כאפעניש. איינע וועט לויפן פריער
און אנדערע וועלן זי נאכיאגן. ווער עס וועט די ערשטע כאפן,
יענע וועט קריגן א פריז.

אלע: יא, יא, יא.

רבקהלע: און ווען וועט לויפן פריער?

הינדעלע: אסתרקע וועט לויפן. זי קאן גוט לויפן. אסתר-
קע, דו ווילסט?

אסתרקע: איך וועל לויפן. אבער בני אונדז דארט, אז מע
שפילט אין כאפעניש, שמעלט מען זיך אויס אין שורות, מע זינגט
אויס א מארש, דערנאך מאכט מען א קארצהאד און מע הייבט
זיך אן יאגן.

הינדעלע (שפרינגט אונטער): גוט אזוי, גוט. מיר וועלן
אויך טאן אזוי. קומט זשע אלע קינדערלעך אהער. אט אזוי.
נו, הייבט אן.

איינס צוויי, איינס צוויי,
שמעלט זיך, קינדער, אין א ריי,
פלעכט די הענטלעך אין א ראד,
רונד ארום אין קארצהאד.

און מיר גייען, איינס נאך איינס,
יאגן אום זיך, גרויס נאך קליינס,
און מע כאפט זיך אינדערמיט
און דער קארצהאד צעפליט.

לויפט א צווייטער שוין פאראויס,
גאס אריין און גאס ארויס,
ווידער פארטיק איז דער ראד
און מע טאנצט אין קאראהאד.

גיי זשע ערשמער גלייך ארויס,
לאז זיך לויפן אין פאראויס,
יאגן וועלן מיר זיך גיך,
ביז מיר וועלן כאפן דיך.

איינס צוויי, איינס צוויי,
שמעלט זיך, קינדער, אין א ריי,
פלעכט די הענטלעך אין א ראד,
רונד ארום אין קאראהאד.

(געענדיקט. מע לאזט זיך שפילן אין כאפעניש. אסתרקע לויפט פאר-
אויס, רבקה כאפט זי באַלד. די שפיל ווערט פארוואַנדלט אין א
טאַנץ. צום סוף פון טאַנץ באַווייזט זיך געגנבעטערהייט מאַטל טרעמפ.
ער קוקט נאָך די טענצער און נעמט צו שטילערהייט דאָס טיכל מיט
וועלכן הינדעלע האָט צוגעדעקט די ליאַלקע און באַהאַלט עס אין
בוזיק. ווען מע ענדיקט דעם טאַנץ פאַטשן די קינדער בראַוואַ. הינד-
דעלע באַמערקט מאַטלען)

הינדעלע: זעט, זעט, קינדער, אַמ איז עפעס אַ יונגל גע-
קומען צו אונדז.

(זי גייט צו אים)

ווער ביסטו? ווי אזוי ביסטו געקומען אהער?

מאָטל: ניט דײַן עסק! געקומען... כ'האַב געוואַלט, בין
איך געקומען... פון הימל אַראָפּגעפאַלן... געקומען זען ווי
איר טאַנצט...

הינדעלע (קוקט אים ארום): פארוואס איז בני דיר צעריסן
די קליידער? ביסט געקראכן איבערן פארקן?

מאָטל: געקראכן... ניט דײַן עסק! דיניע קליידלעך ניט
צעריסן, — איז דיר גוט. טפו...

(ער וויל אוועקגיין. הינדעלע לאזט אים ניט אָפ)

הינדעלע : וואוהין גייסטו אוועק ? זיי דא. קום זיך שפילן מיט אונדז.

מאָטל : איך האָב פּיננט שפּילן זיך. איך האָב קיין צייט ניט.
(ער קוקט זיך כסדר אום, זוכט עפעס מיט די אויגן, טאַפּט זיך ביי די קעשענעס. קערט זיך אום צוריק)
שפּילט זיך אייך, וועל איך קוקן. איך קאָן ניט איינערע שפּיל- לערניען.

אסתרקע : איך דאַרף שוין גיין אַהיים. מיין מאַמע איז קראַנק. זי האָט מיך געלאָזן גיין נאַר אויף אַ וויילע, איך מוז שוין גיין צוריק.

הינדעלע : וואַרט, אסתרקע, דאָס יינגל וויל, מיר זאָלן אים ווייזן ווי אזוי מיר שפּילן זיך. לאַמיר אים ווייזן אונדזער ליאַלקע שפּיל, דערנאָך וועסטו זיך גיין אַהיים.

רבקה : בלייב, אסתרקע, בלייב. זאָל דאָס יינגל האַלטן די ליאַלקע און אויך שפּילן מיט אונדז.
(צו מאַטלען)

ווי רופּט מען דיך ? ווי איז דיין נאָמען ?
מאָטל : איך האָב קיין נאָמען ניט ... מע רופּט מיך מאַטל טרעמפּ. די יינגלעך רופן מיך אזוי.

די קינדער (לאַכן) : טרעמפּ ... טרעמפּ ...
הינדעלע : טרעמפּ ... אַ שיינער נאָמען טרעמפּ. קום, טרעמפּ, קום, וועסטו האַלטן די ליאַלקע און מיר וועלן מאַכן אַ ליאַלקע-שפּיל.

מאָטל : ביסט אַליין אַ טרעמפּ. איך וויל ניט שפּילן מיט אייך. איך האָב קיין צייט ניט.

הינדעלע (זי בעט אים) : קום, יינגעלע, קום. עם וועט זיין פּריילעך, קום. די ניאַניע איז אוועקגעגאַנגען, דער מאַמע מיט דער מאַמען זינגען אין דער היים ניטאָ, מיר זינגען אַליין און מיר קאַנען טאָן וואָס מיר ווילן. קום.

מאָטל (ער טראַכט אַ וויילע אָנגעשמרענגט און באַשליסט צו בלייבן. ער גייט פּאַרויכטיק צו די קינדער, מיט פּאַרדאַכט) :
נו, גומ, לאַמיר שפּילן.

רבקה : נו, אסתרקע, דו וועסט בלייבן ? קום הינדעלע, געם די ליאַלקע און שמעל זיך אין מיטן, וועסטו שפּילן.

הינדעלע : ניין, טרעמפּ וועט שטיין אין מיטן מיט דער ליאַלקע.

זוי גייט נעמען די ליאלקע און כאפט זיך, אז די ליאלקע איז אפֿ-
געדעקט)

די ליאלקע ליגט אפגעדעקט ... וואו איז מנין מיכל ?
מאָטל (אין פארלעגנהייט, דערשראָקן) : אוועקגעגאנגען דאָס
מיכל ... איך האָב אליין געזען ווי אַ מיכל איז אוועקגעגאנגען
פון דאָנען ... איך האָב אליין געזען.
הינדעלע : ווי אזוי קאָן אַ מיכל גיין ?
מאָטל (מיט כעס) : אַט אזוי, גענומען און אוועקגעגאנגען.
וואָס ווייסטו ניט, וואָס ? איך האָב אליין געזען, ווי איך בין
אַ ייִד ...

(די קינדער וואונדערן זיך. געלעכטער)

רבקה : קומט זשע, קינדער, לאָמיר שפּילן.

(הינדעלע גיט מאָטלען די ליאלקע, ער נעמט עס ניט־ווילנדיק, זיי
שטעלן אים אוועק אין מיטן און עס הויבט זיך אָן די שפּיל : הינדעלע
כאפט אַרויס די ליאלקע ביי מאָטלען, רבקה ביי הינדעלען און אָן. וו.
אין דער צייט זינגען זיי :)

זאָג זשע, ליאלקע, זאָג זשע מיר,
ווער זאָל טאַנצן איצט מיר דיר :
איך צי זי, צי זי צי ער,
זאָג זשע, גיכער, קום אַהער.

ווילסטו ניט גיין — אַט כאַפּ איך דיך
און מיר גייען טאַנצן גיך,
און מיר טאַנצן ליאלקע-טאַנץ,
שפּרינגען ליאלקעס אין אַ קראַנץ.

לאָמיר טאַנצן — האָפּ, האָפּ, האָפּ,
יאָגן ליאלקעס אין גאַלאָפּ,
שפּרינגען ליאלקעס ווי די ציגן,
לאַכן קינדער אין די וויגן.

טאַנץ זשע, ליאלקע, טאַנץ זשע פּיין,
קום מיט אונדז אין ראָד אַרביין,

און פארפלאַנטער אונדז אין טאָנץ
איז אַ לייכטן ליצלקע-קראַנץ.

טאָנצן אַלע — האָפּ, האָפּ, האָפּ,
יאָגן מיר זיך אין גאַלאַפּ,
שפּרינגען אַלע ווי די ציגן,
לאַכן קינדער אין די וויגן.

(טאָנץ געענדיקט. פּאַטשעריי, בראַוואַ)

מאַטל : מיר געפּעלט ניט דער טאָנץ איינערער. פּע. מיר
טאָנצן שענערע טענץ. איר ווילט — וועל איך אייך ווייזן. ביי
אונדז איז דאָ אַ מיידעלע, טאָנצט זי, איז טאַקע פּאַראַן וואָס
צו זען. ביי אייך איז די רייכע הייזער און פּאַרפּוצמע גערטנער
לעבט מען ווי די ליצלקעס און מע טאָנצט ווי די ליצלקעס. ביי
אונדז איז לעבעדיק. דעם טאָנץ, וואָס מע טאָנצט ביי אונדז האָט
מען אויך אַ נאַמען געגעבן ווי מיר. ער רופּט זיך „דער טאָנץ
פּון די טרעמפּס.“ איר ווילט — וועל איך אייך ווייזן.

אסתרקע : איך האָב קיין צייט ניט. איך דאַרף לויפּן צו
דער מאַמען.

הינדעלע : וואַרט, אסתרקע, וואַרט, זאָל ער ווייזן זיין
טאָנץ.

אַלע : זאָל ער ווייזן! ... זאָל ער ווייזן! ...

מאַטל : דאָס דאַרף מען אַבער אין צווייען. (צו הינדעלען)
קום, וועלן מיר עס טאָנצן ביידע.

(טאָנצן אַ מיין אפּאַשן-טאָנץ. קינדער גאַפּן. פּאַטשן בראַוואַ)

אסתרקע (נאַכן טאָנץ) : איצטער מוז איך שוין גיין. מאַמעלע
וואַרט אויף מיר. זי איז קראַנק, מיין מאַמע.

אַלע : מיר וועלן דיך באַגלייטן, אסתרקע. קום.

רבקה : איך וועל אויך גיין מיט אייך און שפּעטער וועלן
מיר אַלע קומען צוריק.

הינדעלע : נו, גוט. נאָר זאַמט זיך נישט.

(קינדער אָפּ)

הינדעלע (צו מאַטלען): דערפאר וואָס דו האָסט געמאַנצט מיט אונדז, וועל איך דיר ברענגען צוקערלעך.
מאָטל: איך דאַרף ניט קיין צוקערלעך, איך וויל ניט.
הינדעלע: איך וועל ברענגען. וואַרט, אַסתרקע, איך וועל דך באַגלייטן.

(זי לויפט אַוועק, מאָטל גנבעט זיך אַריין אין הויז און גייט באַלד אַרויס שטופּנדיק אין קעשענע אַ לעפל, אַ גאַפּל א.א.)

מאָטל: קיינער ניטאָ. איך האָב מורא די מיידעלע זאַל ניט מאַכן קיין טומל, זי קאָן מיר פאַרשימטן. איך וואָלט געקאַנט אַ סך זאַכן צונעמען. אַ רוה זיי אין די זייטן אַריין! אַ פּולע הויז מיט גוטע זאַכן.

הינדעלע (קומט אַרויס און זעט ווי מאָטל עסקט זיך מיט די חפצים): וואָס מוסטו דאָס, טרעמפּ?
מאָטל (דערשראָקן): גאַרנישט... איך דאַרף קויפּן ברויט. איך מעג... איך מעג... מײַן מאַמע איז אויך קראַנק...
הינדעלע: וואָס רעדסטו, איך פאַרשמײַ ניט.
(קוקט אים אָן מיט רחמנות)

נאָ דיר צוקערלעך, גוטע. די ניאַניע האָט געלאָזן אָפּן דעם אַלמער...
מאָטל: אָפּן דעם אַלמער? ... וואָסער אַלמער? ...

(לאָזט זיך אינסטינקטיוו גיין צום אַלמער)
הינדעלע: וואוהיין לויפסטו? וואו ווילסטו גיין?
מאָטל (פאַרלאָרן): ערגעץ ניט... איך גײַ ניט...
(קוקט זיך אום, פּלוצלונג)

איך וויל עסן. איך בין הונגעריק. פון נעכטן אָן גאַרנישט גע-געסן. נעכטן אַ גאַנצן טאָג גאַרנישט געמאַכט...
הינדעלע: די מאַמע האָט דיר גאַרניט געגעבן עסן? ... פאַרוואָס?

מאָטל (קרימט זי איבער): פאַרוואָס... פאַר דאָס! די מאַמע האָט אויך גאַרנישט געגעסן אַ רוה זיי אין די זייטן אַריין... לויפּן אין אויטאָמאָבילן און מיר זיינען הונגעריק. איך וועל זיי... אַלץ וועל איך בײַ זיי אַרויסשלעפּן פון די הייזער.
הינדעלע: האָסט גאַרנישט געגעסן? וואַרט, אַט שוין ברענג איך דיר עסן. די ניאַניע האָט געלאָזן אָפּן דעם אַלמער. איך וועל דיר ברענגען עסן.

(אפ)

מאָטל (נעמט די ליאלקע): ליאלקעס דארפן זיי מיט זיידענע קליידעלעך, א רוח זיי אין די זיטן אריין! און איך האָב קיין הויזן ניט.

(וויל שטופן די ליאלקע אין קעשענע, קריכט עס ניט, שליידערט ער עס אָן דער ערד)

א גוט מוידל די הינדעלע. זי רעדט אזוי גוט. א רחמנות אויף איר, וואָס זי לעבט נעבעך אין אזא רייך הויז. אין די רייכע היזער זינגען אָפט שלעכטע מענטשן. יאָסל לעקעך האָט מיר געזאָגט און גאלאָגטן אויך ...

הינדעלע (ברענגט עסן): אַט האָב איך געבראַכט עסן. נאָ, עס אויף דער גיך, וואָרים באַלד וועט קומען די ניאָניע. זי האָט מיך אָנגעזאָגט איך זאל קוינעם ניט אַריינלאָזן.

(מאָטל כאַפט זיך צו צום עסן, שטופט אין ביידע באַקן. הינדעלע קוקט אים אין מויל אַריין)

דו גייסט אין סקול? וואו איז דיין היים? דו וואוינסט ווייט פון דאָנען?
(פויזע)

פאָרוואָס שווייגסטו? ...

מאָטל (מיט א פול מויל): איך האָב נישט קיין היים ... סקול ... אין דער ערד אַריין ...
הינדעלע: פאָרוואָס ביסטו ברוגז?

(מאָטל שווייגט. עסט אָפ און לאָזט זיך גיין. הינדל קוקט אים נאָך פאַרלאָרן. מיט אַמאָל קערט ער זיך אום, שלעפט פון די קעשענעס וואָס ער האָט געגנבעט און גיט עס הינדעלען אָפ פאַרשעמט)

מאָטל: נאָ דיר אָפ, נאָ ... איך דאַרף עס ניט. איך בין שוין זאַט. פאַר דער מאַמען וועל איך זוכן אַנדערשוואו. דו ביסט אַ גוט מיידעלע.

הינדעלע: פון וואָנען האָסטו דאָס? וואו האָסטו דאָס גע-
נומען? אַי, זע, אַט איז דאָך דער ליאלקעס טיכל! ... פאַר-
וואָס האָסטו עס צוגענומען? און די לעפל אויך אונדזערע ...
די ניאָניע וועט זיך בייזערן ... זאָג, טרעמפ, פאַרוואָס האָסטו
דאָס געטאָן?

מאָטל (פאַרשעמט): דיר וועל איך דערציילן. דו ביסט א וואויל מיידעלע. קיין טאטן האָב איך נישט, מיין מאמע איז א קראַנקע און איך האָב נאָך א קליין ברודערל, האָבן מיר נישט וואָס צו עסן און וואָס צו אַנטאָן אויפן לייב. האָבן מיך יאָנקל גאַלאַגאַן און יאָסל לעקעך איינגערעדט איך זאָל גיין מיט זיי אַרבעטן, וועל איך פאַרדינען אויף ברויט פאַר מיין מאמען. בין איך געגאַנגען. האָבן זיי מיך אויסגעלערנט שלעפן פון די קע-שענעס וואו מע קען נאָר און גנבענען פון די הייזער. פאַרדין איך פאַר מיין מאמען און פאַרן ברודערל אויף ברויט. עס איז מיר שווער צו אַרבעטן אזוי. א גאַנצן ווינטער האָבן מיר קיין קוילן נישט געהאַט, געפאַרן אין קעלער. די מאמע קאָן נישט אומגיין. מע שלאָגט מיך אָפּט. זעסט די האַנט? — א פּאַליסמאַן ט'געגעבן אַ קלאַפּ. און יאָנקעלע גאַלאַגאַן, אַ רוח אין זיינע זייטן אַרײַן, נעמט אָפּ בני מיר העלפט פון דעם וואָס איך פאַרדין. וואָס זאָל איך טאָן ...

(ער וויינט)

איך דאַרף ברענגען ברויט דער מאמען ... אָבער איצטער שעס איך זיך ... דו ביסט אזא גומע. נאָ דיר אָפּ דיינע זאַכן. איך דאַרף זיי נישט ...

הינדעלע (זעצט אים אַוועק): גיי נישט מער צו דיין לעקעך, ער איז אַ שלעכטער. איך וועל זאָגן מיין פאַפּאָ ער זאָל דיר געבן געלט, וועסטו קויפן ברויט און אַנדערע זאַכן פאַר דיין מאמע און פאַרן ברודערל. יאָ? גומ? ...

מאָטל: איך וויל נישט קיין געלט. איך וויל אַרבעטן און פאַרדינען פאַר מיין מאמען און פאַר זיך. זאָל דיין טאַטע מיר געבן אַרבעט. וועל איך זיך נישט דאַרפן אומשלעפן מיט יאָנקעלע גאַלאַגאַן איבער די גאַסן און שלעפן פון די קעשענעס. איך וואָלט עס נישט טאָן, ווען נישט מיין קראַנקע מאמע. איך וויל גאָר גיין אין סקול. איך וויל לייענען ביכלעך און איך קאָן נישט. מיין קליין ברודערל וויל אויך גיין אין סקול.

הינדעלע: ווייסטו וואָס? — בלייב בני אונדז. פאַפּאָ וועט דיך צונעמען. דו וועסט זיין מיט אונדז, וועסט גיין אין סקול, דיין מאמע וועסט אויך ברענגען אַהער.

מאָטל: מאמע וועט נישט וועלן ... ניין, גיב מיר בעסער אַרבעט און לעבן וועל איך מיט מיין מאמע און מיט מיין ברודערל. זאָל נאָר זיין אַרבעט, וועט שוין זיין גומ. מע וועט שוין

ניט דארפן שלעפן פון די קעשענעס. אבער ... איך וועל עס סיני
ווי מער ניט טאן ...

ניאניע (קומט אריין): מיט וועמען ביסטו דא, הינדעלע?
ווער איז דאס ינגל? ווי קומט ער אהער? ווער האט דא
געגעסן?

(מאטל וויל אנטלויפן. הינדעלע פארהאלט אים)

הינדעלע: גיי ניט, טרעמפ, ווארט. דאס איז א גוט ינגעלע,
ניאניע. ער האט מיר דערציילט, אז ער איז הונגעריק, האב איך
אים געגעבן עסן. און דער פאפא וועט אים געבן ארבעט, וועט
ער מער ניט צונעמען קיין לעפל ...

ניאניע: וויי איז מיר, ער איז א גנב?! וואס האט ער
צוגענומען?

מאטל: ביסט אליין א גנבטע ... איך ארבעט. יאסל לעקעך
זאגט, אז מע גיט אונדז ניט קיין אנדער ארבעט, איז דאס אונדזער
ארבעט ... אבער איך וועל עס סיני ווי סיני מער ניט טאן ...

רבקה (קומט אריין מיט די קינדער): אט זינען מיר ווי-
דער דא. אסתרקע נאר געבליבן אין דער היים מיט דער מאמען.

הינדעלע: גוט וואס איר זינט געקומען, קינדער. טרעמפ
וועט איצט אויך שפילן מיט אונדז. ער איז א גוטער ינגל, ער
ארבעט פאר זיין מאמען. קומט, קינדער, לאמיר אריינגעמען
טרעמפן צו אונדז און מיר וועלן אים ווייזן ווי מיר טאנצן
אונדזער קאראהאד. יא, ניאניע, איך מעג?

ניאניע: א געזונט צו דיין קעפעלע, מיין קינד. טאנצט נאר
אויף גיך, ווארים באלד וועלן קומען טאטע-מאמע צום עסן.

הינדעלע: נו, גוט. גיכער קינדער. מאטל וועט מיט אונדז
אויך עסן. קומט.

(די קינדער שטעלן זיך אויס אין א רעדל. מאטלען שטעלט מען
אָוועק אין מיטן ראָד. זיי זינגען און טאנצן)

איינס — צוויי, איינס — צוויי,
שמעלט זיך, קינדער, אין א ריי.
פלעכט די הענטלעך אין א ראָד
רונד ארום אין קאראהאד.

קום זשע, מאַטל, קום, קום, קום,
דריי זיך אין דעם ראָד אַרום;
נעמט אים, קינדערלעך, אַרײַן,
אַ גוטער יונגל וועט ער זײַן.

גיין וועט ער מיט אונדז פּוס-טריט
בײַ די זײַטן, אין דער מיט,
וועט ער נאָר אַ טופּע טאַן,
הייבן מיר פּון אַנהייב אָן.

גי זשע, ערשטער, גלײַך אַרום,
לאַז זיך לויפּן אין פּאַראַוים.
יאַגן וועלן מיר זיך גיך,
ביז מיר וועלן כאַפּן דיך.

איינעם — צוויי, איינעם — צוויי,
שמעלט זיך, קינדער, אין אַ רײ,
פלעכט די הענטלעך אין אַ ראָד,
רונד אַרום אין קאַרעאָד ...

(פאַרהאַנג פאַלט)

eins noch eins yo - gn um zich

grois noch kleins un men

chapt zich in der - mit

un der ka - ma - hod. tze - flit.

all tt

2

Eins tzwei eins tzwei eins tzwei eins tzwei

shtelt zich Kin-der in a rei

slecht di hent-lech in a

rool rund a - rum in

Ka - ra - hod. fine un mir gei - en

Andantino

1. Shlos main lial-ke gik-dem shei-ne

oif dem gri-nem groz

un nit vek zich ven a vin-tl

Laich vet tlon a bloz

פורים צו דער סעודה

(א חסידיש בילד)

פורים צו דער סעודה

(א חסידיש בילד)

באטווייליקן זיך :

רב אלחנן, באלעבאָס. א חסיד
רב שלמה, א חסיד, א וויצלינג
זלמן-חיים
איזיק-מאיר
אכרם-ירמיה, א חזן
שרגא, א בעל-שחרית
ערשטער ייד
צווייטער ייד
רחל-לאה, באלעבאָסטע
ממוכן
אחשורש
מרדכי
א דינער

פורים-שפילער. אַלע אין אויסגעקערטע
קאָפּאַטעס, מיט פאַרביקע פּאַפּירענע היט
לען אויף די קעפּ און מיט הילצערנע
שווערדלעך אויף שטירקלעך. ביי אחשורשן
— א פּאַפּירענע קרוין אויפן קאָפּ.

יינגלעך מיט קאלאָקאַטקעס און גראַנערס

א) שיין געדעקטער טיש מיט משקאות און פארבייסן. א טראדיציאָנעלע קיטקע, א שיסל אַרבעס. אַלע, חוץ די פורים־שפילער, וועלכע קומען שפעטער, זיצן ביים טיש צו דער סעודה. אַלע גוט אויפגעלייגט. רחל־לאה זיצט ביים עק טיש און קוקט זיך צו מיט הנאה. די יינגלעך זיינען פאַרנומען אָן אַ זייט מיט זייערע גראַגער ענינים. ווען דער פאַרהאַנג גייט אויף זינגט מען:

מוזיק נומ. 1.

פורים אַלײן
קומט צוגײן,
פאַרגעסט זשע אַלע יסורים.
טאַנצט, קינדער,
יעדערער באַזונדער
לכבוד דעם הײליקן פורים (ביס)

דאָס איז קלאָר
ווי אַ האַר,
אַז המן האָט געהאַט אַ מפּלה,
און מרדכי היהודי
מ'געפראַוועט די סעודה
ואת המן על העץ תלו (ביס)

ווער עס לאַכט
און חוזק מאַכט
פון דעם שױנעם פורים,
יענער וועט טאַקע
געניסן אַ מכה
און מ'האַבן גרויסע יסורים (ביס)

רב אַלחנן : עפעס אומעטיק זינגט זיך, יידן, מרה שחורהדיק.
משמעות אַז עס איז נאָך ווייט פון עד דלא ידעי... האַ? וואָס?

הכלל — נעמט צו ביסלעך, נעמט, איך בעט אייך, זייט זיך נוקם
אן המן בן המדתא, ימח שמו
(יינגלעך דעהערן די ווערטער „המן בן המדתא“ — הויבן זיי
אן גראגערן)
אט אזוי, קונדסים, רעכט אויף אים, אויפן צורר, גיט אים קלעפ
און וואס מער איז בעסער.
רב שלמה: גערעכט, רב אלחנן. אנו, רב אייזיק-מאיר, גיסט
אן, זייט מוחל, איר זיצט נעענטער.
(מע גיסט אן, מע מאכט לחיים און אברם-ירמיה הויב אן א ניגון
און אלע כאפן אונטער)

מוזיק נומ. 2.

צווייטער ייד (שטאמלט): זאגט מיר, רב אלחנן, איך בעט
אייך, וואס איז דאס אזוינס אדעלעיאדע? שוין א האלב לעבן
אפגעלעבט און איך ווייס נאר, אז עס איז א מצווה צו נעמען
אביסל משקה, אבער וואס דער אדעלעיאדע מיינט ווייס איך נישט.
רב אלחנן: ע... פע... ביסטו דאך גאר, מחילה, א מתנגד.
רב שלמה, זאגט אים וואס איז דאס אזוינס עד דלא ידעי.
רב שלמה: מהיבא תיתי, מחזיר למוטב זיין אמתנגד —
זייער רעכט. טא הערטו זשע, מתנגד: ארור המן און ברוך מרדכי
איז די זעלבע גמטריא, — אזוי האלטן מיר. אנדערע זאגן, אז עס
איז א נפקה מינה אין איינס, איז דא אבער אן עצה דערבני, —
מע דארף שטארקער אביסל קוועטשן דעם אלעף פון ארור וועט
זיין צוויי זאכן: אי די קללה וועט זיין שטארקער פאר המנען
און אי דער חשבון וועט שטימען... פארשטאנען? הייסט עס,
אז מע דארף טרינקען אזויפיל, ביז מע זאל נישט מבחין זיין דעם
אונטערשייד פון דער גמטריא. אט דאס הייסט עד דלא ידעי.
פארשטאנען?

ערשטער ייד: א ווא, א ווא! אן איינפאל, כ'לעבן.
צווייטער ייד (שטאמלט): א-א-אויב א-א-אזוי, דא-ארף מען
דא-א-אך נעמען א ביסל בראנפן...
רב אלחנן: נעמט טאקע, נעמט. און זאל זיין לחיים ולשלום
און זאגט טאקע א ניגון אויך. רחל-לאה, זאלסט מיר געזונט זיין,
גיב עפעס פארבייסן.
רחל-לאה: תיכף.
(אפ. קומט באד צוריק מיט פארבייסנס. מע טרינקט און מע הויבט
אן זינגען)

מוזיק גומ. 3.

הינגט איז פורים, ברידער,
ס'איז דער יום-טוב גרויס.
לאַמיר זינגען לידער
און גיין פון הויז צו הויז.

לאַך, מרדכי'לע, לאַך,
אַ יום-טוב'ל מאַך.
קינדס-קינדער געדענקען דעם נס.
זינגט, ברידערלעך, זינגט,
מאַנצט פרוילעך און שפּרינגט,
דעם טייערן מאַג ניט פאַרגעסט.

המן איז אַ רשע,
דאָס ווייסט אַ יעדער ייד.
אַבער גאַט, נישקשה,

שווינגט דעם רשע ניט.
וואַרט, המנקה, וואַרט,
דו זיי ניט גענאַרט,
אַ נס האָט געמאַן מיט אונדז גאַט.
זינגט, קינדערלעך, זינגט,
מאַנצט פרוילעך און שפּרינגט,
מאַכט, קינדערלעך, גרעסער די ראָד ...

(קינדער-טאַנץ. עלטערע פאַטשן צו)

רב שלמה : נו, רב אברהם-ירמיה, וואָס שווינגט איר עפעס?
ס'טייטש! פאַר אַ חזן איז אפשר פורים מאַקע ניט קיין גרויסער
יום-טוב, אַבער דאָך, יידן זינגען זיך משמח, מאַ זאָגט עפעס.

אַלע : זאָגט, זאָגט, רב אברהם-ירמיה!

רב אברהם-ירמיה : מילא, אַז אַלע זאָגן שכור, מוז מען גיין
שלאַפן. זאָלט איר זשע אַבער אַלע אונטערהעלפן.

מוזיק גומ. 4.

אַלע : אדרבה, אדרבה ...

(ער הויבט אָן דאָס ליד „אונדזער רביניו“ — גומ. 4 — אַלע כאַפן
אונטער. אַז מע ענדיקט דאָס ליד, בעט דער עולם ער זאָל זינגען
נאָך עפעס. זינגט ער אַליין)

דער אויבערשטער איז דער מהותן,
די תורה איז די כלה,
משה רבינו איז דער שדכן געווען.
דער אַרימער ישראליק
איז דער חתן דער שײַנער.
אויף דעם הייליקן באַרג סיני
איז די תנאים געווען.
ס'פליען יידעלעך, זינגען לידעלעך,
יעדער שרייט באַזונדער,
חתנם צד! כלהם צד!
מזל טוב, מזל טוב!

ערשטער ייד : א וואָ, א וואָ! אַן איינפאַל כ'לעבן...
רב אלהנן : אַט אזוי, נאָר לעבעדיקער, אַביסל מער התלהבות.
גוואַלד, וואו איז נעלם געוואָרן דער ברען? ניטאָ, ניט געוואָרן.
מע דערציילט אויף רב חיים וויטאַל, נשמתו עדין, אַז בשעת ער
פלעגט זינגען „שושנת יעקב“ און קומען צום פסוק „גם חרבונה
זכור לטוב“ פלעגט ער זיך לאָזן אין אַ ריקודל מיט אַזאַ התלהבות,
אַז אַלע פלעגן זיך לאָזן מיט אים טאַנצן. און איצט איז גאַרנישט,
ווי מיט יענעם מתנגד : — אַ גאַנץ יאָר שװר, פורים ניכטער.
רב זלמן־חיים : אַי, טאַקע, דערציילט זײַ, רב אלהנן, די מעשה
מיט דעם שניידער דעם מתנגד. עס איז אַ מעשה־נורא, דער־
ציילט, וועלן זײַ פאַרשטיין וואָס עס מײַנט אַ גאַנץ יאָר שװר,
פורים ניכטער.

אַלע : דערציילט, דערציילט, רב אלהנן!

רב אלהנן : וואָס איז די פעולה? ס'מ' דען העלפן? נו, גומ.
כ'ועל דערציילן. ס'איז אַזאַ מעשה : אין אַ קליין שמעטל אין
פוילן האָט געוואוינט אַ רבי. געווען איז ער אַ גרויסער אַרעמאָן.
און ס'איז בני אים אַ מנהג געווען, אַז אויף פורים פלעגן זיך צו־
נויפפאַרן צו אים אַלע זײַנע חסידים פון סביבה צו דער סעודה.
די סעודה האָט זיך געלאָזט הערן אין גאַנצן עגנט. מע פלעגט
דאָרט הוליען ביו ראש חודש ניסן. די מצווה פון שלוח־מנות
ומתנות לאביונים איז דאָרט אויסגעפירט געוואָרן מיט דער ברוי־
טער האַנט. חסידים פלעגן דערציילן פון דער סעודה נסים
ונפלאות. אין אַ דערבטיאיק שמעטל האָט געוואוינט אַ שניידער,

זייער אן ערלעכער ייד, נאָר אַ מתנגד. האָט זיך אים אַמאָל פאַר-
גלוסט זען, וואָס איז דאָס דאָרט פאַר אזאָ סעודה בני דעם רבין.
באַשליסט ער צו גיין אין אַנדערן שמעמל בניצואוואוינען די
סעודה. דערבני האָט ער זיך מיטש געווען, ווי אַ מתנגד איז,
אַפצומאַן אַ שפיצל, נעמלעך: דערלאַנגען דעם רבין שלוח מנות
אַ פוסמן טעלער און זען וואָס פון דעם וועט זיין. כך הוה. דער-
שניידער איז געקומען צום רבין. דער רבי האָט אים, נאָטיר-
לעך, גלייך באַמערקט, געגעבן אים שלום, געפרעגט כלומרשט
פון וואַנען ער קומט און שמיל צוגעגעבן: ד' ישמרך מכל רע...
עולם. קיין עין-הרע, איז געווען כחול הים; מיטן געדעקט מיט
כל-טוב: פישן, פליישן, משקאות אַלערליי און וויינען די בעסטע.
פאַר דער סעודה האָט מען אַנגעהויבן טראַגן דעם רבין שלוח-
מנות, — ווער מזומן אַ פינגע אפּוטיקי, ווער גאַלד און זילבער,
ווער וויינען, פירות וכדומה. ווילט זיך דעם שניידער גיין דער-
לאַנגען דעם רבין אַ ליידיק טעלער — זען וואָס וועט זיין — קען
ער זיך פון אַרט ניט רירן. אַ מאָל און צוויי — ער קען ניט אויפ-
שטיין. לאַזט ער אָפּ די מחשבה. דערווייל איז געוואָרן שפעט-
לעך, מע האָט זיך געזעצט צו דער סעודה און דער עולם האָט
געמאַכט לחנים כדבעי, עד דלא ידעי, און דער שניידער מער
פאַר אַלע, אזוי ווייט אז ער איז גוט שכור געוואָרן. מיט אַמאָל
כאַפט ער זיך אַ שכורער אַרויס פון מיט, נעמט אַ טעלער, דעקט
עס צו מיט אַ טיכל און לאַזט זיך גיין צום רבין. ווי נאָר ער איז
צוגעגאַנגען צו אים און האָט אויסגעשמערקט די האַנט, האָט
דער רבי אַ קוק געמאַן אויף אים, איז יענער געפאַלן אויף דער
ערד הלשות. ס'איז געוואָרן אַ טומל, אַ לויפערני. האָט דער רבי
געהויסן אַפּטראַגן דעם יידן אויף זיין אכסניה און די סעודה
זאָל געפראַוועט ווערן ווייטער, היה כלא היה. קורן, — דער
שניידער איז נעבעך געלעגן קראַנק אין גרויס היץ מער ווי אַ
חודש, ער איז געווען ממש נוטה למות. מיט אַמאָל איז אַרייני-
געקומען צו אים דער רבי מבקר חולה זיין און האָט אים געזאָגט
בוה הלשון: „קינד מיינס, מע טאָר גאָט ברוך הוא כביכול קיין
נסיונות ניט שמעלן. מער זאָלסטו עס ניט טאָן. דו וועסט אס
ירצה השם געזונט ווערן, נאָר עס איז אַרויס אויף דיר אַ גזר,
אַן עונש: — דו זאָלסט אַ גאַנץ יאָר זיין שכור און פורים ניכ-
טער. אַפּגעזאָגט, איז דער רבי אַוועק. אין עמלעכע טעג אַרום

איז דער שניידער געזונט געווארן און איז, פארשמויט זיך, גער-
ווארן אַ חסיד, נאָר ער פלעגט, רחמנא לצלן, אַ גאַנץ יאָר זײַן
שכור, געטרונקען, חוץ פורים. פורים פלעגט ער זײַן בײַם רבין
און קײַן טראַפּן משקה צום מויל ניט נעמען. אַט דאָס איז די
מעשה. והמבין יבין ...

ערשטער ייד : אַ וואַ, אַ וואַ! אַן איינפאַל, כ'לעכן!

שטימען : פלאי פלאים!

צווייטער ייד (שמאמלט) : אויב אזוי, דאַרף מען דאָך טאַקע
נעמען אַ ביסל משקה!

שטימען : אַוודאי, אַוודאי, געוויס דאַרף מען נעמען.

(מע טרינקט לחיים)

איניק מאיר : דער קאַידאַנאָווער וואָלט ניט דערלאָזן דעם
שניידער נכשל ווערן, ער וואָלט אים באַצײטנס געוואָרנט.

רב שלמה : ביסט אַ טיפּוש, איניק-מאיר. וואָס איז דער
פּשט — ער וואָלט ניט דערלאָזן? דאָס איז דאָך טאַקע דער ענין
פון נסיון. דער רבי האָט עס באַלד פאַרשטאַנען, אַז דאָס איז
מבחינת נסיון און מע טאַר זיך אין וועג ניט שמעלן. דיין קאַי-
דאַנאָווער איז פשוט ניט דערוואַקסן צו דער מדרגה.

איניק-מאיר : רב שלמה, גאָט איז מיט אייך! איר ווײַסט
וואָס און אויף וועמען איר רעדט? איר ווײַסט וואָס רב אַרעלע,
זכּרונו לברכה, איז בכוח געווען צו טאָן? — פאַר פיר הונדערט
מייל איז ער אַמאָל צופּום געקומען אין אַ דאַרף צו אַ ברית, ווייל
ער האָט געוואוסט, אַז דאַרט פעלט אַ צענטער צו אַ מיני. ווי
רעדט עס אַ ייד אַזוינס? עס איז הפּקר אַ וועלט, חלילה?

רב אלחנן : שאַ-אַ שאַ-אַ! אלו ואלו דברי אלקים חיים. בײַ-
זערט זיך ניט, קריגט זיך ניט. הלואי וואָלטן מיר געהאַט אַ סך
אַזעלכע ווי רב אַרעלע. ס'אַ דאָגה, זכותם יגן עלינו. זאָל בעסער
רב שרגא זאָגן אַ ניגון און טאַקע אַ פּרײַלעכט.

רב שלמה (מיט קאַטאַוועס) : רב שרגא איז דאָך אַ בעל-
שחרית, קען ער אין אַוונט ניט זינגען, האַ? וואָס?

(אַלע לאַכן)

פונדעסטוועגן פּרוואוט, רב שרגא.

שרגא : מילא, לאַמיך פּרוואון זײַן אַ בעל מעריב.

(ער זינגט)

מוזיק גומ. 6.

בין איך מיר אַ חסידל אַ פּרױלעכע בריה,
בין איך מיר אַ חסידל גאַר אָן אַ פּניה,
בין איך מיר אַ חסידל אַ חסידאַק,
און איך מאַך מיר האַפּ-טשיק, טשאַק.

באַרוועס גײַ איך אום, צעריסן
און אין שמוב איז ניטאָ קײַן ביסן.
בין איך מיר אַ חסידל אַ חסידאַק,
און איך מאַך מיר האַפּ-טשיק, טשאַק.

דורך אין לאַטעס זײַן קאַפּאַמע
און אין שמוב איז פּול מיט בלאַטע,
בין איך מיר אַ חסידל אַ חסידאַק,
און איך מאַך מיר האַפּ-טשיק, טשאַק.

פּורים צו דער סעודה איז זױער פּרױלעך,
איך פּראַווע מיר די סעודה כּיד המלך.
מײַן ווייב צעשרײַט זיך גאַנץ געשמאַק,
און איך מאַך מיר האַפּ-טשיק, טשאַק.

(אַלע פּאַטשן בראַוואַ. מיט אַמאַל עפּנט זיך די טיר און עס קומט
אַרײַן משה-יאַשע דער שניידער מיט נאָך צוויי, אויסגעפּוצט ווי
פּורים-שפּילער. דאָס זײַנען אחשוּרש, ממוכן און אַ דינער. אַלע
מיט פּלאַקסענע בערד צוגעבונדן און אַנגעטאַן ווי באַשריבן)
ממוכן : גוט יום-טובּ ! גוט יום-טובּ ! אַ, דאָ האַלט דאָך טאַ-

קע אין רעכטן קנאַק !

(ער שפּרינגט אויף איין פּוס. די יינגלעך גראַנערן)

שמײַל, קונדסים !

בין איך מיר ממוכן פּון די אחשטרנים,
נאָך גאַר אַ יונגער הער, — דאָס זעט איר אין מײַן פנים ;
אויף איין פּוס מו איך טאַן שפּרינגען
און אויף מײַן זיסער שטימע מו איך זינגען.
אחשוּרש :

(זעצט זיך ווי אַ קיסר, לעבן אים דער דינער מיטן שווערד)

זאַג, מײַן ליבער קנעכט, ממוכן,
וואָס ביסטו געקומען אַהער צו קריכן ?

ממוכן :

זאל דער קיניג אהשורש קוקן
ווי מע וויל פאר המנען ניט בוקן.

אהשורש :

ווער טוט עם ווידערשפעניקן מינע ווערטער
וואס איך האב באפעלן אין אלע ערטער ?

ממוכן :

א פארפלוכטער יודע, ער טוט שבת האלטן,
די קאפאטע איז בני אים הינטן ניט צעשפאלטן,
אויפן אכטן טאג טוט ער די קינדער צו באשניידן
ווי קענסטו אזוינס אין דיין קיניגרייך גאר ליידן ?

אהשורש :

אויב אזוי, זאל מען דעם יודע אהער טאן ברענגען,
מיר וועלן אים אויף א הויכן בוים טאן אויפהענגען.

ממוכן :

(אין טיר)

ארנין, ארנין

ברודער, מרדכי, דו מיין.

מרדכי :

(קומט אריין הכנעהדיק)

איך בעט דיך קיניג זאלסט באפעלן
איך זאל אין קורצן אלץ דערציילן.

אהשורש :

(אין גרימצארן)

דערצייל !

מרדכי :

גרויסער קיניג פון הודו ביז כוש,
איך בין אינגאנצן אין דיין רשות.
איך בין מרדכי בן יאיר,
צום עזאל טויג איך פאר א שער,
קענסט מיך הענגען, קענסט מיך בראטן,
יידן זאל דאס נאר ניט שאטן.
מע מאכט אויף אונדז אומזיסטע מסירות,
— מיר זינגען פארן קיניג זמירות,
מיר בעטן אונדזער גאט דעם גרויסן
ער זאל שמראפן אונדז ניט הייסן.

אז אָך און וויי צו אונדזער נאַמען
אויב אַ באַלעכאַס וועט ווערן המן ...

אחשוּרש :

(מיט בעס)

דערווייז מיט עדות,

אז איר באַהאַלט פון מיר קיין סודות !

מרדכי :

אברהם, יצחק זיינען אונדזערע זיידעס

און תרי"ג מצוות זיינען אונדזערע עדות.

אחשוּרש :

(געריט)

לאַזט אים אָפּ !

איך שענק אים זיין קאַפּ.

לאַזט אים אָפּ !

לאַזט אים אָפּ !

אַלע פּורים-שפּילער :

היינט איז פורים, מאַרגן איז אויס,

גיט אַביסל משקה און טרייבט אונדז אַרויס !

(ממוכן טאַנצט אויף איין פוס. רב אלחנן איז מכבד מיט משקה. רחל-

לאה גיט פאַרבייסן און עטלעכע מטבעות. די יינגלעך גראַגערן, קלאַפּן

מיט די קאַלאַקאַטקעס. מיט אַ ברייטן „אַ גוטן יום-טוב“ גייען די

פּורים-שפּילער אַוועק)

ערשטער ייד : אַן איינפאַל, כ'לעבן.

רב אלחנן : וואָס זאָגט איר צו משה-יאָשען ? אַ קונדס אַ

ייד. אַבער חברה האָט טאַקע פּריילעכער געמאַכט.

צווייטער ייד (שטאַמלט) : אויב אַזוי, דאַרף מען דאָך נעמען

אַ ביסעלע מ-מ-משקה ...

רב שלמה : אַוודאי. און טאַקע עד דלא ידעי.

(מע טרינקט. שטימען : אַ ניגון ! מע זינגט — מוזיק נומ. 7)

שטימען : אַ ריקודל ! אַ ריקודל !

(מע מאַכט אַ רעדל. די קינדער זיינען די הויפט טענצער און טומ-

לער. רב שלמה פירט דעם רעדל. מען זינגט מוזיק נומ. 8. מע

פאַטשט צו מיט די הענט)

(פ א ר ה א נ ג)

Freilech

a - le in ei - nem a - le

in ei nem lo - mia tzu - za - men

frei - lech zain

zain D.c. ad Lib

Freilech 7

The musical score is written in a single system with five systems of two staves each. The first system is marked with a large '7' above it. The notation includes treble and bass clefs, a key signature of one flat, and a 2/4 time signature. The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, often beamed together. There are several accidentals (sharps and naturals) and dynamic markings like 'f' and 'p'. The piece concludes with a double bar line and a final chord.

6.

moderato

Bin ich mir a cho-si - dl a
 frei - le - che bri - e bin ich mir a
 cho-si - dl on a pri - e
 bin ich mir a cho-si - dl a chsi - dask
 un ich mach mir hop tehik tchak

hei-li - kn barg si - mai iz di

allegro
tno - im ge - ven fli - en yi - de - lech

zim - gen li - de - lech ye - der shaint ba.

zun - - der cho - sns tzad

ka - les tzad ma - zl tov ma - zl tov

5

Der oi-bershter iz der me-ehu-to di

toi-re iz di ka-le moi-she za-

bei-nu iz der shad-ehn ge-ven den

o-ri-mer yis-ro-lik iz der

cho-sn den shai-mer oif dem

re - be - niu re - be - niu un - zer

re - be - niu re - be - niu un - zer re - be -

niu un - zer un - zer

re - be - niu oi vei un - zer re - be -

niu oi vei re - be - niu

3

frei-lech un springt dem tai-e-ern

3

tog mit far-gest

S.c.
ad Lib.

Moderato 4.

un-zer re-be-niu

un-zer re-be-niu

f

3

con moto

Haint iz pu-rim bri-der es iz der

yom tev gaois ko-mir zin-gen li-der un

gein fun hoiz tzu hoiz lech mozd-che le lech a

yom-tev-l mach kind kin-der ge-den-ken dem

nes zingt bri-der-lech zingt tantzt

2.

con moto

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 2/4 time signature. It begins with a G4 quarter note, followed by a half note chord of A4 and B4, and then a quarter note chord of C5 and D5. The lower staff is in bass clef with a key signature of one sharp (F#). It starts with a G2 quarter note, followed by a half note chord of A2 and B2, and then a quarter note chord of C3 and D3.

The second system continues the piece. The upper staff has a half note chord of E4 and F#4, followed by a quarter note chord of G4 and A4, and then a quarter note chord of B4 and C5. The lower staff has a half note chord of D3 and E3, followed by a quarter note chord of F#3 and G3, and then a quarter note chord of A3 and B3.

The third system continues the piece. The upper staff has a quarter note chord of C5 and D5, followed by a quarter note chord of E4 and F#4, and then a quarter note chord of G4 and A4. The lower staff has a quarter note chord of B3 and C4, followed by a quarter note chord of D3 and E3, and then a quarter note chord of F#3 and G3.

The fourth system continues the piece. The upper staff has a quarter note chord of A4 and B4, followed by a quarter note chord of C5 and D5, and then a quarter note chord of E4 and F#4. The lower staff has a quarter note chord of G3 and A3, followed by a quarter note chord of B3 and C4, and then a quarter note chord of D3 and E3.

The fifth system concludes the piece. The upper staff has a quarter note chord of B4 and C5, followed by a quarter note chord of D5 and E4, and then a quarter note chord of F#4 and G4. The lower staff has a quarter note chord of A3 and B3, followed by a quarter note chord of C4 and D4, and then a quarter note chord of E3 and F#3.

1.

moderato

Pu-rim a-lein kumt tzu gein far-

gest ze a-le ye-su-rim

tantzt kim-der ye-de-rer ba-zun-der

I
l'ko-ved dem hei-li-ken pu-rim

II
l'ko-ved dem hei-li-ken pu-rim

אין פאָדריאָד

(אַלמער ווידישער שטייגער)

אין פאָדריאָד *

(אלטער יידישער שטייגער)

פאַרשוינען :

רב עזריאל, בעל הבית און משגיח
הייה-סאָשע, אָן עלטערע יידענע, אַ משגיחמע פון גאַטס וועגן
דניאל, אַ זעצער, אַ גוואַלדיקער מנגן, דער עיקר אין חזנות
אפרים, אַ רעדלער, אַ וואוילער יונגערמאַן, האָט אויך ליב
אונטערזינגען

שפרה, אַ קנעטערין
ביילקע, אַ מעל-שימערן
צירל }
פרינדל } וועלגערקעס
חנהלע }

10-8 מיידלעך

פרומע-גאָלדע, אַ בעל הביתמע
ירוחם, אַ טרענער מיט אַ קויש. ער טראַגט פאַנאַנדער מצה
צו די בעלי בתים.

(אלע לידער וואָס ווערן דאָ געזונגען, — דאַרפן זיין פּאָלקס-לידער און
אַרבעטער-לידער. דניאל זינגט בלויז חזנישע שטיקלעך)

---

* וואו מע באַקט מצה.

א בעקעריי אין א פריוואטער הויז. א ברענענדיקער אויוון.
אין ווינקל ביים אויוון — שטעקנס, לאַפעטעס וכדומה, מכשירים
פאַרן מצה באַקן. ביים אויוון שטייט דניאל דער זעצער, אַן
אַ ראַק, בלויז אין אַ טלית־קטן, יאַרמולקע און פּאַנטאַפּל. אין
מיטן צימער שטייט אַ טיש מיט אַ בלעך און רעדז. אפּריים
מיט אַ רעדל אין האַנט שטייט לעבן טיש. ער איז אַן אַ ראַק,
אין שטיווץ און אין אַ היטל.

אין הינטערגרונט — אַ באַנק מיט אַ גרויסן בעקן, אין
וועלכן מע קנעט מיירעס. שפרה די קנעטערן טראַגט אַ גרויסן
ווייסן פּאַרטעך און אויפן קאַפּ אַ ווייס טיכל. לעבן באַנק שטייט
אַ קליין טישל, אויפן טישל — מעל. ביילקע שטייט און וואַרט
אויף באַפּעלן.

אַרום די ווענט שטייען לאַנגע טישן, אויף וועלכע מע וועל־
גערט מצות. אַלע וועלגערקעס טראַגן ווייסע פּאַרטעכער. אויף
די קעפּ ווייסע טיכלעך.

ווען עס גייט אויף דער פּאַרהאַנג זינגען די וועלגערקעס
אַ ליד, אַרבעטנדיק. אַז דאָס זינגען האַלט שוין ביים סוף, קומט
אַריין ירוּחַם; שטייט, קוקט און הערט זיך צו, איז אויפגע־
רעגט און אומרואיק.

מוזיק נומ. 1.

שלאַף ניט, דו אַרבעטער, האַלט פעסט דאָס שמילעכל
פּלויסיק צו אַרבעטן איז ניט קיין שפּילעכל.
דריי זיך גוט, דריי זיך גוט, ריידעלע ריידע,
קנעט אויס דאָס מייגעלע — קנעט.

ירוחם: נו, וואָס וועט זיין? ווי לאַנג וועל איך נאָך דאַרפן
וואַרטן? שוין צוויי שעה ווי איך דריי מיך דאָ אַרום, אַריין און
אַרויס, וואַרט אַלץ אויף די מצה און גאַר־נישט... וואָס בין איך
עפעס אַ קהלשער גייער? מיין ווייב און קינדער דאַרפן ניט
אויף פּסח? אַ טאָג אַ גאַנצן דאָ פּוכניען פאַר צוויי גילדן! אַ

מגפה אויף די בעלי-בתים מיט די פאָדריאַטשיקעס אין איינעם ...
עזריאל (כײַזערט זיך) : שאַ, דו, גראַבער יונג איינער, וואָס
האַסטו זיך אזוי צעשריען, וואָס? המור דו! מע איז דיר מחויב?
קאַנסט נישט וואַרטן — דאַרף מען נישט. קײַנער האָט דיר נישט
געהײסן קומען מיט דרײַ שעה פריער ...
ירוחם : איך בין נישט געגאַנגען אַלײן, מע האָט מיך גע-
שיקט.

עזריאל : טאָ גײ צו דעם, וואָס האָט דיך געשיקט און מענה
דאַרטן. גײ דיר געזונטערהײַט, מע וועט דאָ אויסקומען אָן דיר.
ס'ט געהערט אַ חוצפה פון אַ יידן! ...
חײה־סאַשע (מישט זיך אַרײַן) : זאָלט איר געזונט זײַן, זאָל
זײַן שטיל, איך בעט אײַך. די מײַדלעך וועלן דערווײַל אין טומל
חמצדיק מאַכן אַ טײַגל. עס איז דאָך כרת יאַרן, ווײַ איז מיר.
ירוחם : טאָ גיט מיר שוין מצה, גיט מיר! אַ טאַג, אז איך
וואַרט. איך קאַן שוין נישט מער.

(אויפגעבראַכט)

גײט צו אַלדײ רוחות מיט די מצה, גײט ...
(אַ)

רוחות מיט די מצה, גײט ... (אַ)

עזריאל (שרײַט אין טיר) : הער, דו, חכם מײַנער, ווי רופט
מען דיך, ירוחם! קער זיך אום! וואָס ביסטו אַנטלאָפן, וואָס?
גײ, ס'ט נעמען מצה. ס'ט געזען אַ ביסל. ווי ער האָט זיך דאָס
צעשריען! אַ ... גראַבער יונג איינער, אזאַ חוצפה ...
חײה־סאַשע : זאָלט איר געזונט זײַן, זאָל זײַן שטיל, איך
בעט אײַך. מע וועט נאָך חלילה חמצדיק מאַכן אַ טײַגל. עס
איז דאָך כרת יאַרן — ווײַ איז מיר ...
ירוחם :

(קומט אַרײַן שווייגנדיק, הויבט אָן לײַגן מצה אין קויש)
אויף אײַך, אז מע זאָל נישט שרײַען, קאַן מען פאַר אײַנערע
פּים פאַלן און קײַנעם וועט עס נישט אַרן. שרײַען ... אין דער
הײַם אַ ווייב מיט קלײַנע קינדער, האַלב הונגעריקע, און דאָ
שטײַ אין דער וועלט אַרײַן און וואַרט ... אַוודאי שרײַט מען ...
שרײַט זיך — שרײַט מען ...

עזריאל : גוט, נו, ביסט גערעכט. זאָל שוין זײַן גענוג.
ירוחם (נעמט דעם קויש אויפן פּלײַצע) : אַ גומן טאַג אײַך.
(אַ. שטיל. אַלע אַרבעטן. אייניקע מײַדלעך קוקן נאָך ירוחמען)
צירל (שטיל) : ער איז נישט גערעכט, וואָס? אַ פולע שטוב

מיט קליינע קינדערלעך, קיין עין הרע, און ער דארף געשוואַלן
ווערן א גאַנצן טאַג פאַר צוויי גילדן.

אפרים : אַוודאי איז ער גערעכט, וואָס דען, ער איז נישט
גערעכט? עס אַרט דען אימעצן? ...

דניאל : מיידלעך, מיידלעך, — סאיז ניט אינער עסק! זעט
בעסער, וואָס איר טוט, — די מצה ברענט, ניט גלייך געוועל-
גערט, מע קאַן עס אין אויוון ניט אינהאַלטן.

(די מיידלעך ווערן שטיל, וועלגערן ווייטער)

אפרים! רעדלעך מיניער! עס בלעזלט, אַוואָ, ווי עס בלעזלט.
געדיכטער, מאַך עס געדיכטער. לייג צו די ידים דינע.

(ער נעמט אַרויס פון אויוון אַ צעברענטע מצה)

זעט נאָר, זעט נאָר, — וואָס זייט איר דאַרט משוגע געוואָרן,
שונאי ישראל, צי וואָס? רב עזריאל, זייט מוחל, טוט נאָר אַ
קוק, וואָס עס טוט זיך בני אייך אין פאַדריאָד, — די מצה בלעזלט
און ברענט, ניט אינצוהאַלטן עס אין אויוון.

עזריאל : נאָ! ... עס איז טאַקע משוגע צו ווערן. הערט
נאָר, חברה, איך בעט אייך נאָך אַ מאָל — טוט ווי מענטשן,
זעט, וואָס איר טוט. מע וועט דאָך אומגליקלעך מאַכן אַ וועלט,
מע וועט זיך הלילה אַנעסן מיט חמץ.

חיה־סאַשע : אַי, וויי איז מיר, ס'איז דאָך כרת יאָרן ...

עזריאל : טומלט נישט, חיה־סאַשע, גייט שוין געזונטערהייט
מיט אינערע כרת יאָרן ... איר שמערט נאָר די אַרבעט.

מוזיק נומ. 2.

(חיה־סאַשע רוקט זיך אָפּ אַן אַ זייט. עס ווערט שטיל. די אַרבעט
גייט אָן. עס הערט זיך דאָס קלאַפן פון די וועלגער־העלצלעך און
דעם רעדל. דניאל הויבט אָן אונטערברומען אַ ניגון, קוקט אין
אויון אַרײַן. ער צעזינגט זיך אַלץ שטאַרקער מיט אַ שטיקל חזנות.
אַלע שפּיצן זיך אָן און הערן צו. כבּקרת רועה עדרו ... פּלוצלונג
כאַפט ער זיך, אַז אַ מצה האָט זיך צוגעברענט)

דניאל : אַי, וויי, פאַרונגען זיך ... צוגעברענט אַ מצה. אַוואָ.
(שטילע פּויע. די אַרבעט גיין אָן ווייטער)

שפרה : ביילקע, ביילקע! וואוהין האַסטו זיך פאַרקוקט?
וואו ביסטו? לייז די מיירע ... גיב גיכער אַ ביסל מעל, עס
וועט חמצדיק ווערן די מיירע.

(ביילקע גיט מעל)

חיה־סאַשע : אַי וויי איז מיר, כרת יאָרן ...

אפרים : א, איר זײַט שוין ווידער דאָ מיט אײַער כרת יאָרן, הײַה-סאָשינקע ? וואָס האָט איר זיך אָנגעזעצט אויף דער וועלט מיט אײַער כרתן ? איר וועט בײַ אַלעמען די יאָרן אַוועקנעמען און מע וועט פסח נישט דערלעבן ! טײַן אַרויסגעוואָרפן אונדזער אַרבעט מיטן באַקן מצה ...

(מײדלעך צעלאַכן זיך. הײה-סאָשע ווערט שטיל. די אַרבעט ווערט פאַרגעזעצט שטיל. שפּרה קנעטנדיק דעם בעקן טײַג, הויבט אָן זינגען, צוערשט שטיל, שפּעטער שטאַרקער. דאָס ליד איז אַ טרוי-עריקס. די מײדלעך הערן זיך צו. זי ענדיקט דאָס ליד. שווערער אײנדרוק. פּוּזע)

מוזיק נומ. 3.

די וועלט איז דאָך קײלעכדיק, אזוי ווי אַ הײנערש איי, פון דער וועלט אַוועקצוגײן איז דאָך אַך און וויי.

אפרים : וואָס איז מען עפעס שמוס געוואָרן מיט אַמאָל ? ס׳איז אַ פּאַליציימאַן געבאָרן געוואָרן ? בײַ צינע-מערען אין פּאַדריאָד הערט מען נישט אויף צו זינגען און דאָ איז ווי אין אַ מתנגדישער שול ... נו, מײדלעך, זינגט עפעס, זינגט !
צירל : אַז די משגיחים בײזערן זיך ... געהערט הײה-סאָשען ? ...

עזריאל : וואָס איז שײַך די משגיחים ? וואָס שמערן זיי אײַך ? זינגט אײַך געזונטערהייט. נאָר וועלגערט גומ, גלײַך, די מצה זאָל ניט ברענען ... בײלקע, כאַפּ זיך אַרויס און ברענג אַ פּאַר שטיקלעך גלאָז אַפּצושאַבן די וועלגער-העלצלעך, זיי קלעפּן זיך שוין צו די הענט ...

הײה-סאָשע : גיכער, בײלקע, גיכער, מײן קינד. עס וועט נאָך חלילה חמצדיק ווערן אַ מצה. ס׳איז דאָך כרת יאָרן, וויי איז מיר.

אפרים : שאַ, שמערל איז דאָ ... הײה-סאָשע מיט איר מוסר. (אַלע לאַכן)

נו, מײדלעך, איצט מעגט איר דאָך שוין זינגען, — רב עזריאל הייסט דאָך. אַנו, הויבט עפעס אָן.

צירל : באלד. פּרײדל-חנהלע, — הויבט אָן עפעס. (זינגען עפעס אַ ליד, אַבער עס גײט אָן ענטוואַפּן. ענדיקן)

מוזיק נומ. 4.

מיט אַ גאַלדענעם וויזער.
ווער עס האָט נאָר שולד אין אונדזער ליבע,

זאל גיין אין די היזער.
ר'האט מיר געשיקט א זינגער,

אפרים : אט דאס איז גאר ? א שמחה אויף דער באַבע.
ס'ט געהערט א זינגען... פע, שעמט זיך. ווען איך בין געווען
א מיידל און דערצו נאך א יונגע, אין איבערע יארן, פלעגט זיך
מיר דער מויל ניט צומאכן פון זינגען...
(אלע לאכן)

און דא... אט האסטו דיר די אנדערע טעג יום-טוב, — שיינע
זינגערקעס, נימא וואס צו רעדן. טאמער וואלט איר געפרוואוט
נאך א ליד און טאקע לעבעדיקער, ניט ווי די פארשלאָפּענע
פליגן ? נו-זשע, לאָזט זיך נישט בעטן, עס רעדלט זיך פריי-
לעכער.

פריידל : ווי די ציגיינער... עס ווילט זיך שוין עסן און ער
מיטן זינגען... עס איז שוין צייט עסן, מיידלעך. עס חלשט
דאס הארץ.

אפרים : מ'עט עסן, אז די צייט וועט קומען... זינג דער-
וויל, פוילערקע, דו!...
(ער הויבט אן א ליד. אלע מיידלעך זינגען מיט)

מוזיק נומ. 5.

מיר זינגען ניכטער, מיר זינגען ניכטער,
טרוקן איז בני אונדז אין האַלדו.
גיט א ביסל משקה, גיט א ביסל משקה,
וועלן מיר טרינקען באַלד...

(דאס זינגען ענדיקט זיך)

דניאל (שלעפט אַרויס אַ מצה פון אויוון) : א, א וואַזשנע
מצה... אט באַלד, קינדער, וועלן מיר ענדיקן פרומע-גאַלדעס
מעל און מיר וועלן גיין עסן. רב עזריאל, זייט מוחל, טוט א
קוק: עס איז נאך דא א סך צו ענדיקן?

**שפרה (ווען עזריאל איז אַרויס זען צי איז דא נאך א סך מעל
צו ענדיקן) :** באַלד, באַלד, קינדערלעך, א סוף. שוין ניט פיל
געבליבן, אפשר א פינף מינערעס, נישט מער.

עזריאל (קומט אַריין) : שוין גאר א קטנות געבליבן. אפשר
אויף א פערטל שעה געבליבן צו זינגען... כ'מיין צו באַקן...
(אלע לאכן)

צירל : אפרימטשע, זע נאָר, דו ווילסט עס גאר ניט עסן?
טא, פאַרוואָס זינגסטו עפעס ניט ? זיי אויך א ציגיינער...

שטימען: טאקע, טאקע, אפרימל ...

אפרים: איך האב מורא עם זאל נישט בלעזלען די מצה.
איך וועל כאפן א פינצטערן סוף ... רב דניאל, עם בלעזלמ? וואס?
ער שווינגט, איז א סימן, אז עם איז גומ, קאן מען טאקע
אכיסל ציגינגערן ...

דניאל: זע אקארשט, רעדלער מינער, וועסט זיך צעזינגען
און וועסט מאכן א זה כפרתי צו פרומע-גאלדעס מצה.

אפרים: נישקשה, רב דניאל, נישקשה, ס'וועט זיין גומ.
נו, מיידלעך, העלפט אונטער!

(ער זינגט א ליד. אלע העלפן אונטער)

מוזיק נומ. 6.

און מיר זינגען אלע ברידער, אוי אוי, אלע ברידער
און מיר זינגען שיינע לידער, אוי, אוי, אוי!

עזריאל: וואס זאגסטו דיר צו אפרימען! איך האב גאר ניט
געוואוסט פון זיינע מעלות ... ביי מיר איז גאר א פארדיאד פון
זינגער, בנאמנות. דו, דניאל, מאכסט אויך גאר ניט שלעכט, —
איך האב געהערט דוין, "יבוא אדיר." ביסט דאך א וואזשנער
מנגן ...

(די מיידלעך רעדן צווישן זיך עפעס)

העי, מיידלעך, קאטשקעס, זאל זיין שטילער, איר וועט נאך אין
טומל המצדיק מאכן די מצה.

(חיה-סאשע לויפט צו, וויל זאגן איר פסוק, גאר פארהאקט זיך און
ווערט אנטשוויגן. די מיידלעך צעלאכן זיך)

איך האב אפאל געהערט רב לוי יצחק בארדימשעווער, צי רב
ניסן בעלזער, — כ'געדענק ניט גומ, — האט ער געזונגען, "יבוא
אדיר" איז געווען נשתומם צו ווערן, שטיינער האבן ממש גע-
ווינגט. אט דאס איז געווען א בעל מנגן, מע זעט שוין איצט
גאר ניט אזעלכע.

דניאל: ווער קאן זיך דאס גלייכן צו אזוינע? — דאס זיינען
דאך געווען וועלט חזנים! און דער ווילנער בעל-הביתל איז
וואס? מאנגאטן פלעגן דאך פאלן פאר אים! דעם גראף פא-
טאצקיס א טאכטער האט זיך דאך מגייר געווען צוליב אים און
צוליב זיין זינגען ...

אפרים : נישקשה, רב דניאל, איר מאכט ניט ערגער פון
ווילנער בעל-הביתל. אדרבה, זינגט נאך עפעס.
(ער זינגט עפעס אַ שטיקל חזנות)

מוזיק נומ. 7.

הבן יקר לי אפרים...

עזריאל : זאל שוין זיין גענוג. מע דארף ענדיקן פרומע-
גאלדעס מעל און שפעטער וועלן מיר שוין זינגען... איר האט
שוין פארגעסן דעם טרעגער מיט זיין מענה לשון...
פרומע גאלדע (קומט אריין אין מיטן עזריאלס רייד) : איך
הער מע דערמאנט מיין נאמען, בין איך צופרידן. איך האף, אז
ניט צום שלעכטן. א גוט-מארגן איך אלעמען.

(זי גייט צו די מיידלעך, קוקט ווי זיי וועגערן, זי קוקט זיך צו
ווי די קנעטערן מאכט די מיירעס, ווי דער רעדלער רעדלט און
גייט דאן צו צום אויוון)

ע... ע... רב דניאל, עם ברענט דאך די מצה. אי וויי, זעט,
וואס איר טוט, — העלפט מצה אוודאי פארברענט... כ'האב
גאר ניט געזען — וואס ירוחם האט געבראכט. יענע אויך אזוינע ?
וויי אז מיר, איך וועל דאך בלייבן אן מצה. רב עזריאל, וואס
מיינט איר זיך, איך וועל עם שווינגן ?

עזריאל : ש-א-א ! וואס איז, וואס ? וואס בייזערט איר זיך,
גאט איז מיט אייך, פרומע-גאלדע !

דניאל : פרומע-גאלדע וויל זיך מסתמא אויסדרייען פון געבן
די מיידלעך אויף ניט, שרייבט זי, משעפעט זי זיך.

צירל : פע, פרומע-גאלדע, דאס איז ניט שוין, גאר צעדרייען
אונדזער ניס-געלט. מיר מיען זיך פאר איינערט וועגן. פרואווט
נאר ניט געבן קיין ניס-געלט, — וועלן מיר אייך איינער מצה
ניט ארויסגעבן...

(מיידלעך לאכן)

פרומע-גאלדע : זע נאר ווי מע איז דאס אָנגעפאלן אויף
מיר ! זיי זינגען נאך גערעכט... איך זאג אייך, רב עזריאל,
איר זאלט אכטונג געבן די מצה זאל ניט ברענען. און איר,
מיידלעך, האט קיין עגמת-נפש ניט, שרעקט אייך ניט, — איינערס
וועל איך אָפגעבן. באלד שיק איך ירוחמען נאך די מצה, וועט

ער אייך ברענגען אייער ניס-געלט. א גומן טאג און א כשרן פסח. (אס)

חיה-סאָשע: אמן!

אפרים: א מענה לשון אביסל, קיין עין הרע ניט ...
דניאל: פון די געראַטענע בעל-הביתמעס, וואָס גייען תמיד אַרום מיט פאַרשליומפערטע קליידלעך און מיט אַ מויל אויף שרויפן ...

צירל: אויף איר האָט מען דאָך געמאַכט אַ לידל וועגן דעם כליומפער ...

עזריאל: ווידער אַמאָל מיט די לידלעך? — זאָל שוין זיין גענוג. מע וועט דאָך פון אייער זינגערני צעלויפן וואו דער שוואַר-צער פעפער וואַקסט.

צירל: לאַכט פון זיי, רב עזריאל, קיינער וועט פון אייך ניט אַנטלויפן ...

שפרה: נו, קינדערלעך, די לעצטע מיירע. באַלד פטור פון פרומע-גאַלדען און מיר גייען עסן.

אפרים: נו, מיידלעך, וועלגערט פריילעכער. פרומע-גאַלדע וועט שיקן אויף ניס, — וועט עס זיין אויף בענק און אויף טיש ... זינגט איר נאָך אַפ אַ חד גדיא און פטור ...

(זינגען "חד גדיא" פון מיכל געבאַרטס "געזאַנג בוך")

שפרה: אַ סוף, קינדערלעך, פאַרטיק. איך גיי צעוואַשן די הענט און מיר גייען עסן. מאַכט עס גיכער.

חיה-סאָשע: זעט, קינדערלעך, ליבינקע, אין איילעניש מאַכט כאַטש ניט חמצדיק קיין מצה ...

צירל: באַלד, חיה-סאָשינקע, אויס מצה, אויס כרת יאָרן ...

(עס קומט אַריין ירוחם. די מיידלעך לייגן צונויף די וועלגער-העלצלעך. אפרים צעשפילט זיך מיטן רעדל אויף אַ ליידיקער בלעד. דניאל קלאַפט מיטן לאַפעטע אין אויוון. חיה-סאָשע כאַפט אַ שטיקל גלאַז און שאַבט די וועלגער-העלצער. דניאל דרייט זיך אַרום די פאַרטיקע מצה)

צירל: ירוחם! פרומע-גאַלדע האָט געשיקט פאַר אונדו אויף ניס?

ירוחם: אַוודאי, ווי דען, באַלד וועט זי אייך שיקן, שמעלט נאָר אונטער די קעשענעס ... זאָל זי דאָס אַליין פאַרמאַגן ...

(אַלע צעלאַכן זיך)

עזריאל : הער, דו, עזות-פנים איינער, וואָס איז דאָס פאַר אַ
שעלטן זיך ? וואָס ביסטו, אַ גוי, להבדיל, צי וואָס ? גראַבער יונג,
דו איינער. אַן אַרט, וואו זיין באַקן מצה, זידלט ער זיך ווי אין
אַ שענק. פע, חלשות, אַ ייד זאָל עס גאָר קיין חרפה נישט האָבן!
נעם דיר די מצה און גיין דיר געזונטערהינד פון דאָנען.

ירוחם (פאַרשעמט): אַ-אַ-אַ זי איז אַ שלעכטע, איז זי.
פאַר קיינעם אַרט איר ניט, גאָר זיך און זיך.
(ער לייגט די מצה אין קויש)

דניאל : נו, עד כאן הקפה אלה. אַ סוף. חברה, עסן און
מע דאַרף זיך נעמען צו די שמורה. רב עזריאל, חתיה-סאַשע
הייסט תיכף אויסברענגען דעם אויוון, אַפּרײַניקן די טישן מיט
גלאַז, די וועלגער-העלצלעך אויך, און אַלץ פאַרטיק מאַכן צו
שמורה באַקן.

חתיה-סאַשע : אַוודאי ... אַוודאי ... וויי איז מיר, עפעס אַ
קלייניקייט, — שמורה!

עזריאל : שפרה! הייסט אַרייַנטראַגן די שמורה-וואַסער ...
גיכער מאַקע. דעם צעבערל, אין קליימל שמויט ער.

(אַלץ קלייבן זיך גיין עסן. ירוחם נעמט דעם קויש אויפן פלייצע,
גייט און פאַרטשעפט זיך, פאַלט און צעשיט די מצות)

ירוחם : צו אַלדי רוחות!

עזריאל : אַ חוצפה ניק איינער!

חתיה-סאַשע : וויי איז מיר, חמצדיק געמאַכט ... כרת יאַרן ...

(אַלגעמיינער געזעכטער. ירוחם קלייבט די מצה)

(פ א ר ה א נ ג)

Adagio

Hā - vein ya - kir li

li li es - ra - yim

mod.

li li li es - ra - yim

li li es - ra - yim

li es - ra - yim

con moto

6. *Un mir zai-nen a - le bri - der*
oi oi a - le bri - der un mir zing-en
shei-me li - der oi oi oi un mir zai-nen
a - le bri - der oi oi a - le bri - der
un mir zingen shei-na li - der oi oi oi!

con moto

mir zai-nem rich-ten teu-ken iz-ba

uns in halz

git a-bi-sb mash-ke

ve-ln mir trin-ken bald

4. *and.*

R'hot mir ge-shikt a zei-ge-rl

mit a gol-de-nem vai-zer

mit a gol-de-nem vai-zer

ver es hot nor shuld in un-zer li-br

der zol gem in di hai-zer

And.

3

Di velt iz doch kai-lech - dik a -
 zoi vi a hi - nersh ei
 fun der velt a - vek - tzu - geim
 iz doch och un vei fun der velt a -
 vek - tzu - geim iz doch och un vei

2 Rec.

Kva - ko - ras roi - e roi - e ed roi

Kva - ko - ras roi - e roi - e ed - roi

Kva ko - ras roi - e ed -

roi Kva - ko - ras

roi - e ed - roi roi - e ed - roi

mod.

1. shlos mit du ar-be-ter halt fest dos shti-la-ehl

flai-sik tzu ar-be-tn iz nit kain shpilechl

drei zich gut re-de-le

rei-de-le knet ais dos tei-ge-le

I knet II knet

קאַנראַדס חלום

(א שפּיל אין איין אַקט מיט אַ פּראָלוג)

קאַנראַדס חלום

(א שפּיל אין איין אַקט מיט אַ פּראָלאָג)

(אַדאַפּטירט פון ענגליש)

באַטייליקן זיך :

פּראָלאָג :

פּעטערקין
פּרימאַרגן-לוסט
זילבערמױ פּייעס
רעגנבױגן-פּאַרב
אַנדערע דרױ פּייעס
קאַל און פּאַל, גנאַמען

אין שפּיל :

דיים אַלים, מוטער
קאַנראַד, אַ וינגל, איר זון

פּראָלאָג

(פעטערקין ליגט אונטער אַ בוים. עס לאָזט זיך הערן פייגל-געזאַנג.
ער הויבט זיך לאַנגזאַם אויף, קוקט זיך אַרום און צעשמייכלט זיך)

פעטערקין: כי כי כי... איך בין שוין מיד פון די מענטש-
לעכע חלומות. מעגן מענטשן אַלט זיין ווי די וועלט, בלויבן זיי
אַלץ קינדער. טראָגן זיך אַרום מיט קינדישע חלומות און זוכן
עפעס הינטער די האַריוואָנטן. כי כי כי... זיי מיינען, אז אין
דער ווירקלעכקייט פאַסירן וואונדער... עך, עך! זאַלן זיי
חלומען. צוריק גערעדט — צונעמען ביי די מענטשן זייערע
חלומות, — טאָ מיט וואָס וועלן זיי לעבן? און היינט שטייט
מיר פאַר אַ שווער שטיקל אַרבעט מיט דעם קליינעם קאַנראַד,
דעם טרוימער. מע דאַרף זיך צוגרייטן. העי, מיינע פייעס וואָל-
דיקע, מיינע זינגער נאַכטיקע, — קומט אַלע אַהער. מיר האָבן
אַן אויפגאַבע אַ שווערע, מיר דאַרפן דעם קליינעם קאַנראַד אַ
חלום דערקלערן, אַ טרוים אַ קינדישן אין ווירקלעכקייט פאַר-
וואַנדלען!

((פייגל-געזאַנג. עס קומען אַריין אַלע פייעס))

פאַרוואָס זייט איר אזוי פאַרשלאָפן אַלע? וואו זייט איר געווען?
איר האָט דען פאַרגעסן אז מיר האָבן היינט אַ גאַסע אַ קליינעם,
קאַנראַדן דעם פאַסמעכל? זייט לעבעדיק, מונטער און גרייט זיך
צו. גרייט אַ לידל צו פאַר אים און גרייט צו אַ פרימאַרגן טאַנץ.
פרימאַרגן-לוסט: גוט, פעטערקין, גוט. מיר וועלן זיך גלייך
צוגרייטן. קומט פייעס, לאַמיר זינגען אונדזער ליד פון פרימאַרגן.
לאַמיר טאַנצן אונדזער טאַנץ אַן זאַרגן.
(שטעלן זיך אין לייכטע פאַזעס און זינגען)

ביי די זילבערדיקע שוועלן
פון באַגינען פון דעם העלן
שוועכט אַ לייכטער טוי אין לופטן
באַדט זיך רוים אין זיסע דופטן.

זוכן מענטשן ווייטע ווייטן
זעען צויבער פון דערווייטן.
ווערט דער צויבער נאָענט, גרעסער, —
דאָן פאַרשווינדן צויבער-שלעסער.

און פאַרגאַפּט פון ווייטן וואונדער
טרוימען אַלץ די מענטשן קינדער ...
קומט אַ חלום אַ באַנימער
און זיי טרוימען, טרוימען ווייטער ...

חלומט, מענטשן, לעבט אין טרוימען,
לעבט אין חלומדיקע שוימען,
מאַכט דאָס לעבן שענער, לינדער,
טרוימט, איר ליבע מענטשן-קינדער!

און איצט לאַמיר ווייזן פעטערקינען אונדזער מאַנץ.

(טאַנץ)

פעטערקין : גוט, עס געפעלט מיר. און איצט — יעדערער
אויף זײַן אַרט און אַלע זאָלן זײַן גרייט אויף מיין ערשטן רוף.

(די פּיעס פאַרנויגן זיך און פאַרשווינדן)

גו, מיין קליינער קאַנראַד, אַלץ איז גרייט פאַר דיר, איצט קענסטו
קומען. איך וועל דיר באַווייזן ווי טרוים און ווירקלעכקייט לעבן
זיך צוזאַמען ... כאַ כאַ כאַ ...

(ער פאַרשווינדט. פאַרהאַנג פאַלט. ניט אויף לאַנג. ווען דער פאַר-
האַנג גייט אויף, הייבט זיך אָן די שפּיל גופא)

(עס קומען אַרײַן איינצײטיק דײַם אַליס און קאַנראַד פון פאַרשיידענע
זײַטן. דײַם אַליס טראַגט אַ בינטל דינע שײַטלעך האַלץ)

קאַנראַד : אַ, מומער, לאַז מיך טראַגן דעם בינטל האַלץ, איך
בין שטאַרקער פאַר דיר.

דײַם אַליס : אַ, דאָס ביסטו, קאַנראַד! איך האָב מאַקע גע-
טראַכט, אַז דאָס מוזן זײַן דינע טריט הינטער מיר. נאָ, טראַג
די עטלעכע שײַטלעך האַלץ, אויב דו ווילסט. דער מאַג איז נאָך
גרויס, עס וועט נאָך זײַן גענוג אַרבעט פאַר מיר אויך. און איך
בין מאַקע מיר.

(זי זעצט זיך אויף דעם בינטל האַלץ)

אַג, מיר, וואו ביסטו געווען דעם גאַנצן פרימאַרגן?

קאַנראַד : מיט די גענדז, ווי שמענדיק, מומער, אלעמאַל מיט

די גענדן. זיי באדן זיך איצט דארט אין טיכל. ביים זון-אויפגאנג
האב איך זיי גענומען אויפן שפיץ בארג. פון דארטן זעט מען די
טורעמס פונעם קיניג הילדעבראנדס שלאס גלאנצן אין שיין פון
דער זון. און שפעטער האב איך זיי ארונטערגעפירט אין טאל,
לעבן שטיבל פונעם קארגן מערטראם, וואס ליגט באהאלטן צווישן
ביימער. איז עס אמת, מוטער, אז דער אלטער, קארגער מערטראם
האט מער גאלד איידער דער קיניג אפילו האט ?

(ער זעצט זיך אויפן גראז לעבן דער מיטער)

דיים אלום : מענטשן זאגן אזוי, קאנראד. דא אין וואלד מוז

עס ערגעץ ליגן באגראבן.

קאנראד : הלואי וואלט איך געווען דער קארגער מערטראם.
דו וואלסט מער נישט באדארפט קלייבן קיין העלצלעך, מוטער,
און דו וואלסט געגעסן ווייס ברויט און מילך אַנשמאַט די חזירשע
ניס און שוואַרץ-ברויט. און פאר מיר וואלט עס געווען א סוף
צום פיטערן די גענדן.

(ער שטייט אויף)

דיים אלום : ווען וואונטשן וואלטן מקוים געווארן, קאנראד,
וואלט די וועלט זיך איבערגעקערט קאפּויר. אָבער אזוי ווי אַר-
בעט און נישט וואונטש דרייט די וועלט, וועט בעסער זיין, אז
איך וועל אַנקלייבן נאָך אַ ביסל האַלץ איידער די זון פאַרגייט.
(זי שטייט אויף)

אָבער זע, קאנראד, היט די גענדן ביז איך וועל צוריקקומען און
הער אויף צו חלומען און צו טענהן, ווי דו טוסט עס כסדר. טענות
היילן נישט און לינדערן נישט קיין אַרעמקייט. און טאַג-חלומות,
ווידער, זיינען גאר נישט אזוי גוט פאר קליינע יינגלעך.

(אָפּ לינקס)

קאנראד (לאַזט זיך אַראָפּ אויפן גראַז) : יא, אָבער וואָס
וואַלט געווען ווען מיין חלום וואַלט געוואָרן אַן אמת ? ווען איך
וואַלט אויפגעשטאַנען אין אַ פרימאַרגן און וואַלט אויסגעפונען,
אז איך בין אויף אַן אמת דער קארגער מערטראם און דאָס גאַנצע
גאַלד זיינס איז בני מיר אין די קעשענעס ? ! ווי טרויעריק עס
איז, וואָס נאָר די פייעס קענען פאַרווירקלעכן די פאַרלאַנגען פון
די מענטשן ! אַך, ווען זיי וואַלטן באַפרידיקן אויך מיין פאַר-
לאַנג ! אַ, ווען אַ פייע וואַלט אַהער געקומען, וואַלט איך געזאָגט :
„גוטע פייע, איך בין מיד און כ'וויל מער נישט זיין קאנראד דער
היטער פון די גענדן. מאַך מיך פאַר עמיצן אַנדערש.
(ער פאַרמאַכט די אויגן אין טרוים)

פעטערקין (רוקט זיך שטיל אריין הינטער קאנראדן) : א נא-
רישער וואנטש, קאנראד. דאס פאסט זיך מער פאר דינע גענדז
ווי פאר דיר.

קאנראד :

(זעצט זיך אויף, קוקט פארוואנדערט, רייבט זיך די אויגן)
ווער ביסטו? ביסטו דען אויף אן אמת א פייע?

פעטערקין : קוק איך דען אזוי אויס? ... פיטערנדיק די
גענדז האסטו זיך פארשטאפט דעם מוח מיט פעדערן. בלאז עס
ארויס פון דיין קאפ און הער אויף צו שטארצן דינע אויגן אויף
מיר אזוי. געזען האסטו אונדז קיין מאל ניט, אבער דו האסט
זיכער עפעס געהערט פון אונדז, פון פייעס און שדים צוזאמען.

קאנראד : געהערט פון אייך? כ'זוייס ניט. אמאל האט
זיך מיר געדוכט, אז יא. אמאל ... ווען די לבנה קומט ארויס רונד
און גאלדיק איבערן ראנד פון דעם טונקעלן וואלד, איז די לופט
ווי אנגעפילט מיט פייע-שטימען. און אין די ווינטער נעכט,
ווען איך ליג האלב איינגעשלאפן, הער איך ווי דער ווינט שפילט
שדים-מוזיק ארום די ביימער.

פעטערקין : דו האסט זיך, זעט אויס, גוט צוגעהערט, בע-
סער ווי איך האב געדענקט.

קאנראד : אבער איך האב ניט געוואוסט, אז דאס פייע-
לאנד איז אזוי נאענט.

פעטערקין : עס איז אלע מאל נאענט צו די, וואס זוכן
עס, קאנראד.

קאנראד : וועסטו פארווירקלעכן מיין פארלאנג?

פעטערקין : איך וועל טאן מער ווי דאס, — איך וועל דיר
אריינגעבן דריי פארלאנגען און וועל זיי אלע דריי פארווירקלעכן,
ווי איך בין פעטערקין!

קאנראד : דריי פארלאנגען? ! דאס איז וואונדערבאר און
גרויסמוטיק! וועל איך אויך זען דאס פייע-פאלק?

פעטערקין : א, זיכער, קאנראד. (ער פאטשט מיט די הענט)
זעסט, אט קומען זיי.

(ער רופט)

העי, פרימארגן-לוסט!

פרימארגן-לוסט (קומט אריין) : פון די טויערן פון פרימארגן
א גרום צו דיר, פעטערקין.

(קאַנראַד פאַרניגט זיך)
פעטערקין (רופט): זיל כערטוי!
זילבערמיי (קומט אַרײַן): פון דעם פאלאץ פון די פליענדיקע
 זומער פעדים, אַ גרום צו דיר, פעטערקין.
פעטערקין (רופט): רעגנבויגן-פלי!
רעגנבויגן-פלי (קומט אַרײַן): פון די טויען זיסע פון דער
 לופט אַ גרום צו דיר פעטערקין.
פעטערקין: און וואו זינען קאל און פאל, פאר וועמען מײַן
 וואַרט איז אַ געזעץ?
 (קאל און פאל לויפן אַרײַן, קוקן אַן פעטערקינען. ער גיט זיי אַ
 וואונק)
קאל און פאל (רעדן צוזאַמען. צו קאַנראַדן): וואָס איז דיין
 פאַרלאַנג, מענטש?
קאַנראַד: איך וויל זײַן דער קאַרגער מערמראַם, ווײל ער
 האָט מער גאַלד פאַר יעדער אײַנעם אויף דער וועלט.
 (פעטערקין פאַרוואַנדלט קאַנראַדן אין דעם אַלטן קאַרגן מערמראַם.
 ער וואַרפט אויף אים אַרויף אַ לאַנגן צעריסענעם מאַנטל און אַ
 פאַרוק פון גרויע, צעשוּיבערטע האָר. ווען קאַנראַד דערפּילט עס
 אַלץ אויף זיך, ווערט ער אײַנגעבויגן אין דרײַען און עס דערהערט
 זיך פון אים אַ שווערער קרעכץ)
פעטערקין: דיין פאַרלאַנג איז באַוויליקט, קאַנראַד.
 (אַלע טאַנצן אַרום קאַנראַדן אין אַ ווילדן קאַראַהאַד מיט געשלאַ-
 סענע הענט)
קאַנראַד: הערט אויף מיט אײַער טאַנצן!
 (דער טאַנץ הערט אויף)
 איך קען קוים גײַן. אַ שמעקן, גיט מיר אַ שמעקן.
 (פּרילינג-לוסט דערלאַנגט אים אַ סענקאַוואַטן שמעקן)
 נײַן, איך קען זיך ניט רירן. זעצט מיך אַוועק. אוי וויי, יעדער
 בײַן פון מײַן קערפער האָט אַ ווייטיק און יעדער ווייטיק איז
 זײער גרויס.
פּרילינג-לוסט (זעצט אים אַוועק): אַבער זעט ווי שײַן די
 זון איז!
קאַנראַד: זי קען אַבער ניט דערוואַרעמען מײַן אָפּגע-
 צערט לײב!
רעגנבויגן-פלי: און ווי שײַן דער הימל איז!

קאַנראַד (וויל אויפהייבן דעם קאַפּ און קען ניט): וואָס טויע
עס מיר, אז איך בין אינגעהויקערט און קען אים ניט זען.
פעטערקין: און דיין אַרבעט? — דו דאַרפסט מער ניט
פּיטערן קיין גענדו. אַלע דינע טעג זיינען איצט פּרייע, דו קענסט
טאָן וואָס דו ווילסט.

קאַנראַד: יא, איך בין פּריי צו קרעכצן גאַנצע טעג...
פעטערקין: הוירשע ניט און שוואַרץ-ברויט וועסטו מער
ניט פאַרזוכן. די בעסטע פּרוכטן און דער בעסטער האַניק זיינען
דינע, דו דאַרפסט נאָר פאַרלאַנגען.
קאַנראַד: וואָס וועט דאָס מיר העלפּן, אז איך האָב אַפילו
קיין איין צאָן אין מיין מויל ניט.
(ער פּראווט גיין, קרעכצט)

פעטערקין: טראַכט, קאַנראַד, פון דעם גאַלד וואָס דו האַסט.
קאַנראַד: וואָס פאַר אַ באַדייט האָט עס אין פאַרגלייך מיט
די ווייטיקן, וואָס איך האָב, גומער פעטערקין? יא, איצט זע
איך, אז צוזאַמען מיט מערטראַמס גאַלד גייט אויך דעם קאַרגנס
עלמער און זיינע ווייטיקן. פאַר יעדער שטיק גאַלד אין בייטל
האַב איך אַ שמעקעניש אין רוקן. איכ בעט דיר, גומער פעטערקין,
גיב מיר דעם צווייטן פאַרלאַנג און דו וועסט זען, ווי קלוג און
גוטמוטיק איך וועל עס אויפנעמען.

פעטערקין: וואָס ווילסטו איצט, קאַנראַד?
קאַנראַד: איך וואַלט וועלן זיין דער יונגער קיניג הילדע-
בראַנד. ער איז אין זעלביקן עלטער ווי איך, און האָט גאַלד
און גליק און אויך מאַכט.

(פעטערקין רייסט אַרונטער פון קאַנראַדן דעם פאַרוק און מאַנטל
און טוט אים אַ פּרופּורנעם בגד און אַ גאַדענע קרוין אויף אַ
טונקל געקרייזלטן פאַרוק. קאַנראַד נעמט אָן פּריינצלעכע מאַנירן)
קאַנראַד: האָט שוין ווער אַמאַל געזען אַזא שיינעם בגד?
אָדער אַזא בריליאַנטענע קרוין? מיינע אייגענע גענדו וואַלטן
מיך ניט דערקענט! איך וויל זען אין שפּיגל פון טייך ווי איך
זע אויס.

פּרילינגילוסט: ניין, קאַנראַד, קיניגן באַנוצן ניט אַ גע-
וויינטלעכען טייך פאַר אַ שפּיגל.

קאַנראַד: אויב אַזוי, וועל איך צולויפן צו אַסוואַלד דעם
האַלצהעקער, וועלן מיך אַלע קענען זען, אַסוואַלד און גרעכע און
אַלע איבעריקע.
(ער איז גרייט צו לויפן)

רעגן-בויהגן-פלי : קיניגן לויפן ניט, קאנראד, זיי חברן זיך ניט מיט קיין האלצהעקער און רופן זיי קיין מאָל ניט מיט זייערע נעמען. **קאנראד :** אויף נאמנות, ס'איז אַ לאַנגווייליקע זאך צו זיין אַ קיניג, אויב מע קען ניט מאַן וואָס מע וויל. און די קרוין איז זייער שווער און דריקט אויפן קאפּ.

פעטערקין : קרוינען זינען קיין מאָל ניט גרינג געווען צו טראָגן, אייער מאַיעסטעט.

קאנראד : קען איך טאָקע קיין זאך ניט מאַן פאַר מיין אייגענעם פאַרגעניגן וועגן? האָב איך ניט קיין אונטערטאָנען, וואָס זאָלן מיך באַגריסן און אויסרופן: „לאַנג לעבן זאָל דער קיניג!“? זינען דאָ אין וואַלד גאַר ניטאָ קיין מענטשן, וואָס זאָלן מיך אויפנעמען?

זילבערטיי : זיי זינען פויערים, אייער מאַיעסטעט. אַט קומט איינע, אַ פרוי, זי טראָגט האַלץ.

קאנראד : אַ פרוי! מיין גאָט, — ס'איז דאָך מיין מוטער! **דיים אַלים (קומט אַריין, דערזעט קיניג הילדעבראַנד):** אַ, מיין גאָט! ס'איז דאָך דער גנעדיקער מאַיעסטעט!
(פאַרנויגט זיך)

קאנראד : שטיי אויף, מוטער! דו דערקענסט מיך ניט? **דיים אַלים :** איך וואַלט דערקענט אונדזער קיניג הילדע-בראַנד אומעטום!

קאנראד : ס'איז קאנראד און ניט הילדעבראַנד! קאנראד שטייט פאַר דיר!

דיים אַלים (אַן אַ זינט): אזוי וויי, איך זע, אַז דער אַרימער, יונגער קיניג האָט פאַרלאָרן זיין פאַרשטאַנד.

קאנראד : אַכער, מוטער, איך בין דיין זון.

דיים אַלים : ניין, גוטער מייעסטעט, איר זינט קיין מאָל ניט געווען מיין זון. די מענטשן פון אייער סוויטע וועלן עס אייך פאַרויכערן. פאַרטרייבט די שאַטנס פון אייער מוח, איך בעט אייך. מיין זון איז בלוז אַן איינפאַכער קליינער גענדז-פאַסטער, און איצט היט ער די גענדז דאָרט ביים וואַלד טייך. זיכער, זיכער איז אייער מייעסטעט ניט מיין זון. איך בין אַ פשוטע פויערטע און בין לחלוטין ניט צוגעוואוינט צו די פירונגען פון קיינער-לעבן הויף.

קאנראד : טאָ ווער איז מיין מוטער, אויב דו ביסט עס ניט? **דיים אַלים :** די גאַנצע וועלט ווייסט, אַז די קיניגין קלאַ-מילדע איז אייער מייעסטעט מוטער.

קאָנראַד (כאַפט זיך צו איר צו מיט שרעק): ניין, קוק זיך
איין אין מיר. קוק נאָענט! קוק נאָענט און זע אויב איך בין
ניט דיין זון קאָנראַד!

(זי קוקט אים אָן, שאַקלט מיטן קאָפּ, ווי זי וואָלט אים באַדויערן)
ריים אַלים: האָב איך די דערלויבעניש צו פאַרלאָזן אייער
מינעסמעט? איך דאַרף נאָך אַ סך האַלץ צוזאַמענקלייבן, און
באַלד וועט צופאַלן די נאַכט.

(קאָנראַד קוקט טרויעריק צו ווי די מוטער גייט אַוועק)
פרידמאַרין לוסט: וואוהין איצט, קיניג הילדעבראַנד? באַלד
וועט אַנהויבן דעמערן און די קיניגין, אייער מוטער, וואַרט אויף
אייער קומען.

קאָנראַד: ניין, איך האָב בלויז איין מוטער, און אַפילו זי
דערקענט מיך ניט.

זילבערטיי: אַ געשמאַקער מאַלצייט דערוואַרט אייך אין
שלאָם, קאָנראַד.

קאָנראַד: ניט אַזוי געשמאַק, ווי מיין מוטערס אַ קוש.
רענדיבויגן פאַרב: דאַרט איז פאַרפּאָן מוזיק אַזוי צאַרט ווי
די מוזיק אין אַ חלום.

קאָנראַד: ס'וועט ניט קלינגען אַזוי צאַרט ווי מיין מו-
טערס שטים.

פעטערקין: דאַרטן זיינען פאַרפּאָן לאַמפּן באַפּוצטע מיט
איידלשטיינער צו באַלייכטן דיר דיין בעט.

קאָנראַד (אויפגערעגט): איך וויל בעסער דעם ליבן שיין
פון מיין מוטערס אויגן. וואָס טויגן מיר די געשמאַקע מאַלצייטן,
די מוזיק און די בריליאַנטענע לאַמפּן? כ'וויל מיין מוטער, און
איך פאַרלאָנג בלויז צו זיין קאָנראַד, דער גאַנדז-היטער, דער
גאַנדז-היטער, קאָנראַד דער גאַנדז-היטער!

(ער פאַלט וויינענדיק אויף דער ערד. זיינע קיניגלעכע קליידער
ווערן גלייך צוגענומען פון אים דורך קאַל און פאַל. ער שלאָפט איין)
זילבערטיי:

(בויגט זיך איבער אים)

שלאָם! און זאַלן דינע פאַרלאַנגען זיין
ענלעך צו אַ טרוים.
לייכט געטרוימט און לייכט אַוועק
דיר לאַזנדיק אַנשטאַט

צופרידנקייט און זיסע רו.
שלעף! עם איז דער פייעס וואונטש.

(פייעס, קאל און פאל און פעטערקין פארשווינדן. ס'קומט אריין
דיים אַזיס)

דיים אַליס (בייגט זיך איבער קאַנראַדן): דאָס קינד חלומט
נאָך אַליץ. בעל חלמות מינער...
קאַנראַד:

(כאַפט זיך אויף, רייבט זיך די אויגן, קוקט זיך אַרום)
און זיי זיינען אויך אַוועק, די פייעס און די שדימלעך. און
איך בין דאָ, מיט דיר, מוטער, און ניט אין שלאַס! ס'האַט
געמוזט זיין אַ חלום. און דאָך... און דאָך... זיין וואָס מע איז
און ניט קיין אַנדערער, ליב זאַל זיין אַליץ וואָס מע האָט און
וויפל מע האָט און קיין מאָל ניט זאָרגן וועגן זאַכן, וואָס מע האָט
ניט, — דאָס איז פייע-חכמה. און באמת, גליקלעך בין איך, וואָס
איך בין ניט דער קאַרגער מערטראַם מיט זיינע קראַנקע גלידער
און ניט דער קייניג הילדעבראַנד מיט זיין קייניגין-מוטער, נאָר
קאַנראַד, דער פשוטער קאַנראַד, דער גענזדז-היטער.

(ער שטייט אויף, גלייכט זיך אויס)

און איצט איז שוין צייט אַהיימצופירן די גענזדז.
(לויפט אַ צופרידענער אַרויס לינקס)

(פ א ר ה א ג)

באַמערקונגען צו „קאַנראַדס חלום“

דעקאַראַציעס:

אין פּראָלאָג — אַ וואַלד.

אין אַקט: — אַ טאַל באַדעקט מיט גראַז. אַ טייך אין פּערספעקטיוו.
ביי דער לינקער זייט — אַן אַלט שטיבל מיט אַ טיר אָן אַ זייט.

קאַסטיומען:

פעטערקין — אַ גנאַם קאַסטיום, זייער פאַרביק.

פייעס — די קליידער זייערע לויט זייערע נעמען.

קאל און פאל — גנאַמען קאַסטיומען אין שטילע פאַרבן. די מיצ-
לעך — רויטע.

דיים אַזיס — זי איז אַלט 48 יאָר, פשוט, אַרעם געקליידט.

קאַנראַד — ער איז 10-11 יאָר אַלט. געקליידט אַרעם. פשוט.

(מוזיק פאַרן ליד און טאַנץ — לויטן אויסוואַל פון רעזשיסער)